

Observatori del Paisatge

Memòria
2016

01 INTRODUCCIÓ	03
02 POLÍTIQUES TERRITORIALS I SECTORIALS	04
03 PAISATGE I MÓN LOCAL	09
04 ÀMBIT INTERNACIONAL	16
05 FORMACIÓ I EDUCACIÓ	21
06 SENSIBILITZACIÓ I COMUNICACIÓ	24
07 DOCUMENTACIÓ	38
08 PUBLICACIONS	41
09 COL·LABORACIÓ EN ALTRES INICIATIVES I PROJECTES	48
10 ANNEX: RECULL DE PREMSA	49

Des de 2005, l'Observatori del Paisatge ha centrat la seva tasca a identificar i caracteritzar els paisatges de Catalunya, desplegar els instruments previstos en la Llei del paisatge, així com contribuir a situar el país com un dels referents europeus en les polítiques relacionades amb aquesta matèria. Un cop consolidades aquestes línies, l'Observatori inicia un full de ruta amb el nom de CATPAISATGE 2020.

L'estratègia, que té com a lema "País, Paisatge, Futur", emfatitza elements com la internacionalització, el desenvolupament local i l'emprenedoria, la posada en valor de nous paisatges, així com la importància dels valors, la recerca i la comunicació.

CATPAISATGE 2020 s'estructura en deu línies de treball, que són presents en cadascuna de les activitats realitzades durant l'any 2016. Els deu àmbits són:

1. Internacionalització des de la singularització

L'Observatori del Paisatge sempre ha tingut la internacionalització com un dels pilars de la seva tasca. Ara, es pretén aprofundir en aquesta línia com a via per a projectar Catalunya al món, tenint en compte que només reeixirà si s'emfatitza la singularització d'un país que, al seu torn, és un dels més diversos d'Europa pel que fa al paisatge. No es pot oblidar que, a la llarga, els paisatges que mantinguin, reforcin i desenvolupin la seva identitat i personalitat tenen més possibilitats de prosperar que els que les hagin perdudes, ja siguin urbans o rurals.

2. Viure i produir en un entorn de qualitat

La qualitat del paisatge és un símbol de la maduresa i del nivell cultural d'un país. En aquest sentit, els paisatges de qualitat contribueixen a la projecció del país al món i faciliten la competitivitat dels seus territoris, per exemple a l'hora d'atraure empreses innovadores i mà d'obra qualificada. D'altra banda, la producció local de qualitat està lligada a paisatges de qualitat.

3. Paisatge, creativitat i sectors estratègics

La qualitat i la singularització del paisatge tenen un impacte positiu en sectors com el cinema, la publicitat, la moda, la gastronomia, el disseny... però al mateix temps formen part de les estratègies de desenvolupament turístic i agrícola més reeixides. El turisme de qualitat fuig dels paisatges mediocres i malmesos.

4. Paisatge i món local

Hi ha un consens cada vegada més creixent que els paisatges —especialment aquells que tenen més personalitat— contribueixen al desenvolupament local no només des d'un punt de vista econòmic sinó també pel que fa a l'autoestima, la identitat i la qualitat de vida.

5. La creació de nous paisatges referencials

Catalunya és plena de paisatges de referència, de paisatges imbuïts d'una potent càrrega simbòlica. Molts d'ells, però, varen esdevenir paisatges icònics ja fa dècades, fins i tot segles. Ens han arribat fins avui en més o menys bon estat i convé que en tinguem cura pel seu valor cultural i identitari. Ara bé, en un context de banalització creixent de molts paisatges quotidians, convé esforçar-se a crear nous paisatges de referència, sense oblidar els tradicionals. Amb l'ajut del disseny i del projecte, hem de ser capaços de convertir paisatges anodins —però quotidians— en paisatges de referència amb els quals la població circumdant se senti identificada i amb els quals pugui dialogar.

6. Paisatge, ciutadania i valors

El coneixement de la diversitat de paisatges, el respecte i la sensibilitat cap a les seves dimensions naturals i patrimonials o el gaudi en la contemplació són valors que enforteixen el cos social i dignifiquen la ciutadania.

7. Paisatge, ocupació i emprenedoria

El paisatge genera oportunitats econòmiques i esdevé un agent de creació d'ocupació en sectors vinculats al territori, l'agricultura, el medi ambient i l'educació, però també en els àmbits creatius emergents en la seva relació amb el paisatge com el cinema, la publicitat, la moda i la gastronomia, entre d'altres.

8. Canvi climàtic, energia i paisatge

El paisatge esdevé un indicador de primer ordre per captar l'efecte del canvi climàtic, imaginar escenaris de futur i dissenyar estratègies d'adaptabilitat i, alhora, de lluita contra aquest canvi, molt especialment mitjançant l'ús generalitzat d'energies renovables.

9. La recerca com a valor a l'alça

La recerca en paisatge és un valor a l'alça que atén de manera conjunta alguns dels nous reptes globals. A més, reforça el potencial per a l'emprenedoria i la creació d'ocupació en diversos sectors.

10. Paisatge, educació i comunicació

No n'hi ha prou amb educar en el paisatge: cal també saber comunicar el valor de l'educació en el paisatge. La comunicació és una peça clau de les societats contemporànies i, en aquest sentit, cal aprofitar l'enorme valor comunicatiu del paisatge, autèntic portador de missatges fàcilment desxifrables pel conjunt de la ciutadania.

2.1 Integració del paisatge en el planejament territorial

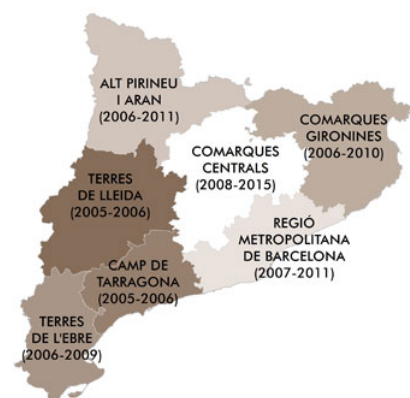
El Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals fou aprovat inicialment el 19 de gener de 2016 i de manera definitiva el 29 de juliol, per part del conseller de Territori i Sostenibilitat.

El 19 de gener de 2016 el Departament de Territori i Sostenibilitat va aprovar inicialment el Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals (Edicte de 19 de gener de 2016, sobre una resolució referent al Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals). Amb aquesta aprovació inicial el Departament de Territori i Sostenibilitat va obrir un període d'informació pública d'un mes (a comptar de l'endemà de la publicació de l'edecte al DOGC -28 de gener-) en el qual es van poder presentar al·legacions a l'esmentat Catàleg. Un cop finalitzat el període d'al·legacions, l'Observatori del Paisatge va col·laborar amb el Departament en la inclusió de les modificacions corresponents.

El 29 de juliol de 2016 el conseller de Territori i Sostenibilitat, Josep Rull, va aprovar el Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals. El Catàleg aprovat s'ha posat a disposició de la societat en el web www.catpaisatge.net, on es pot consultar de manera íntegra.

El Catàleg divideix l'àrea de les Comarques Centrals en 27 unitats de paisatge, definides segons el creuament de dades sobre la morfologia del territori (relleu, hidrologia, pendents) amb d'altres de caràcter social o cultural (usos del sòl, elements identitaris) i els resultats de la consulta ciutadana. D'aquestes unitats n'hi ha 17 que cavalquen amb altres àmbits territorials. És el cas, per exemple, del Montseny, repartit entre les Comarques Centrals, les Comarques Gironines i la Regió Metropolitana.

Amb l'aprovació d'aquest últim catàleg de paisatge, Catalunya ja disposa d'una radiografia completa dels paisatges catalans. Els catàlegs han identificat un total de 134 paisatges, inventarien tots els valors paisatgístics de cada àmbit i proposen objectius de qualitat que la planificació territorial i la resta de polítiques sectorials han de prendre en consideració.

2.2 Tasques d'edició del mapa dels paisatges de Catalunya

S'ha treballat per poder editar l'any 2017 el mapa dels 134 paisatges de Catalunya en gran format amb el Departament de Territori i Sostenibilitat i l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, dins la col·lecció de mapes temàtics 1:250.00 de l'ICGC.

L'Observatori del Paisatge de Catalunya ha treballat intensament aquests darrers anys en la compleció del mapa de paisatges de Catalunya, amb la col·laboració de totes les universitats públiques de Catalunya i d'altres institucions i entitats civils. Aquest mapa és un dels principals resultats dels catàlegs de paisatge de Catalunya.

Durant l'any 2016 l'Observatori ha treballat per poder editar aquest mapa en gran format amb el Departament de Territori i Sostenibilitat i l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, dins la col·lecció de mapes temàtics 1:250.00 de l'ICGC. Concretament, ha preparat la informació que ha d'aparèixer a les dues cares del mapa i s'han realitzat diverses reunions per decidir l'escala del mapa, la planimetria, els límits administratius i altra informació complementària que hauria d'aparèixer en el mapa. L'objectiu és que el mapa no sigui una eina únicament acadèmica, científica o vinculada a l'ordenació del territori, sinó que també sigui útil per a altres iniciatives culturals o de promoció del territori i de conscienciació ciutadana.

El mapa recollirà els 134 paisatges identificats, obtinguts a través de l'anàlisi de molts factors i de la seva interacció (clima, relleu, vegetació, usos del sòl, patrimoni, la mil·lenària activitat humana sobre el territori, les dinàmiques paisatgístiques existents, la identificació de la població amb cada lloc, entre molts d'altres factors). Cada paisatge (anomenat tècnicament "unitat de paisatge") reflecteix un caràcter paisatgístic determinat, diferenciat de la resta, tot seguint l'esperit del Conveni europeu del paisatge i de la Llei del paisatge de Catalunya.

2.3 Col·laboració amb el projecte SITxell de la Diputació de Barcelona

S'ha treballat per incorporar diverses capes d'informació dels catàlegs de paisatge al SITxell i també s'està col·laborant amb un grup de recerca que investiga com desenvolupar indicadors vinculats a l'apreciació estètica del paisatge.

El SITxell és un sistema d'informació geogràfic i d'anàlisi territorial desenvolupat per la Diputació de Barcelona (www.sitxell.eu). Un dels principals usos del SITxell és conèixer quins són els valors naturals i paisatgístics d'un territori, que ajudi a la planificació territorial, urbanística i sectorial. Durant l'any 2016 s'ha treballat per incloure algunes capes d'informació dels catàlegs de paisatge al SITxell.

Per altra banda, en el marc de les investigacions relacionades amb els serveis ecosistèmics desenvolupades per l'equip de treball del SITxell, també s'ha iniciat una col·laboració amb l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA) per tal de desenvolupar indicadors de serveis vinculats a l'apreciació estètica del paisatge. La investigació consisteix en avaluar aquesta apreciació estètica a partir de les fotografies penjades a la plataforma Flickr, degudament filtrades i classificades. Per a dur-la a terme, l'Observatori, partint de la informació dels catàlegs de paisatge, ha realitzat un treball específic d'agrupació de les unitats de paisatge dels catàlegs de les Comarques Centrals i la Regió Metropolitana de Barcelona en diverses categories i de selecció dels elements del paisatge més característics de cada categoria.

2.4 Atles dels paisatges gastronòmics de Catalunya

L'Atles dels paisatges gastronòmics de Catalunya vol ser un potent portal online, obert i col·laboratiu, per poder desenvolupar de manera transversal les necessàries sinergies entre la gastronomia, el turisme i el territori.

El paisatge està directament relacionat amb la cuina de cada lloc. I, per això, la diversitat de paisatges de Catalunya ha donat lloc a una diversitat de cuines que són expressió de les diferents identitats. Coincidint amb el nomenament de Catalunya com a Regió Europea de la Gastronomia 2016, l'Observatori del Paisatge, la Direcció General de Turisme, la Direcció General d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries (DGAQIA) de la Generalitat de Catalunya i la Fundació Institut Català de Cuina, han analitzat a fons la relació entre paisatge i cuina i, al mateix temps, han buscat fórmules per impulsar productes turístics en el territori tal i com estableix el Pla Estratègic de Turisme. La iniciativa rep el nom d'Atles dels paisatges gastronòmics de Catalunya i serà una realitat l'any 2017.

L'Atles dels paisatges gastronòmics de Catalunya vol ser una potent eina de treball per poder desenvolupar de manera transversal les necessàries sinergies entre la gastronomia, el turisme i el territori. El projecte té com a principal objectiu desenvolupar un portal online obert i col·laboratiu que permeti generar de la manera eficient i autosostenible una completa i actualitzada base de dades sobre el passat, el present i el futur de tot allò que conforma els diferents paisatges gastronòmics de Catalunya (primeres matèries, productors, mercats, receptes...).

Una vegada completada, la base de dades resultant tindrà usos diversos. Destaquen la seva utilitat en campanyes promocionals vinculades a la gastronomia o el coneixement dels actors de la cadena de valor gastronòmica, que en molts casos són elements essencials en la configuració i transformació del paisatge

2.5 El Museu al carrer: el patrimoni ordinari de la societat industrial

L'Observatori ha col·laborat amb el Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) en la definició del projecte 'Un museu al carrer' que busca catalogar patrimoni ordinari poc o gens reconegut vinculat principalment als paisatges del transport i la comunicació.

Si bé bona part dels objectes mobles i immobles de la societat industrial catalana estan catalogats i en molts casos protegits, hi ha un gran nombre d'elements identificatius, visuals i corporatius dispersos en el paisatge que no s'han catalogat perquè no han estat considerats, fins ara, de prou interès. Aquests són, però, el mirall d'un moment social, econòmic i cultural que està desapareixent.

L'Observatori del Paisatge ha col·laborat durant el 2016 amb el Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) i els museus del seu sistema territorial en la definició del projecte 'Un museu al carrer' que busca catalogar patrimoni ordinari poc o gens reconegut vinculat al paisatge del transport i la comunicació. Aquest és el cas de carreteres històriques, traçats abandonats de les carreteres i ferrocarrils, elements patrimonials. Etc; també del paisatge de la publicitat, del paisatge de l'oci i el temps lliure (els primers centres turístics, el cinema...) i del paisatge del comerç.

El projecte està previst que es materialitzi durant l'any 2017 amb un web 2.0 tipus wikipedia que permetrà a la ciutadania consultar la informació existent així com entrar nova informació en forma de fitxes estàndard. Abans de ser publicada al web, tota la informació serà validada pel mNACTEC. El web permetrà consultar les dades per àmbit temàtic, comarca, municipi, unitat de paisatge i per nom o referència de l'element.

3.1 Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya

S'ha presentat el document de punts d'observació del paisatge de la Cerdanya, s'ha ampliat la Wikipèdia a les comarques nord-catalanes i s'està finalitzant el mapa del paisatge transfronterer de la Cerdanya.

El Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya és un projecte que va néixer l'any 2012 i està impulsat per l'Observatori del Paisatge, el Consell Comarcal de la Cerdanya, els agents econòmics de la Cerdanya, el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans, la Communauté de Communes Pyrénées-Cerdagne, i els ajuntaments de la Cerdanya. El Pla neix del reconeixement de la importància estratègica que té el fet de conservar aquest paisatge comú i potenciar-ne la qualitat, i per aquest motiu s'han sumat esforços i voluntats entre les institucions a l'hora de pensar i establir plegats les bases de futur que posin en valor aquest paisatge transfronterer, amb la complicitat de la ciutadania i dels actors socials i econòmics de la zona.

L'objectiu del projecte és enfortir i potenciar el paisatge com a factor d'increment del sentiment de pertinença a la Vall Cerdana, així com a factor de competitivitat territorial vinculat al desenvolupament local i a la creació d'oportunitats econòmiques, d'emprenedoria i d'ocupació.

L'àmbit d'actuació del projecte és la plana de la Cerdanya, tenint presents els vessants de les muntanyes que configuren el paisatge de la unitat Vall Cerdana (serra del Cadí, la Molina, Puigmal, Carlit, etc.).

Les principals tasques realitzades durant el 2016 són:

- **Finalització del document Punts d'observació del paisatge de la Cerdanya.**

Durant el 2016 s'ha finalitzat la redacció d'aquest document en format digital que inventaria, caracteritza i dona pautes per gestionar i promocionar els miradors de la Cerdanya. El document, disponible en format digital, inclou un mapa transfronterer amb els 169 miradors (alguns de ben patents i altres de potencials que sovint passen desapercebuts), obtinguts gràcies a la participació de la ciutadania, els agents del territori i la totalitat dels ajuntaments de la Cerdanya, a partir de les quals s'ha obtingut informació valuosa del coneixement col·lectiu del paisatge cerdà.

- **Organització d'una jornada tècnica sobre els punts d'observació del paisatge de la Cerdanya.**

El dimarts 18 d'octubre es va organitzar un taller tècnic amb representants polítics i tècnics dels ajuntaments de la Cerdanya nord i sud per donar a conèixer el nou document i el mapa dels punts d'observació del paisatge de la Cerdanya i reflexionar sobre el paper que han de tenir els punts d'observació en l'ordenació del paisatge cerdà.

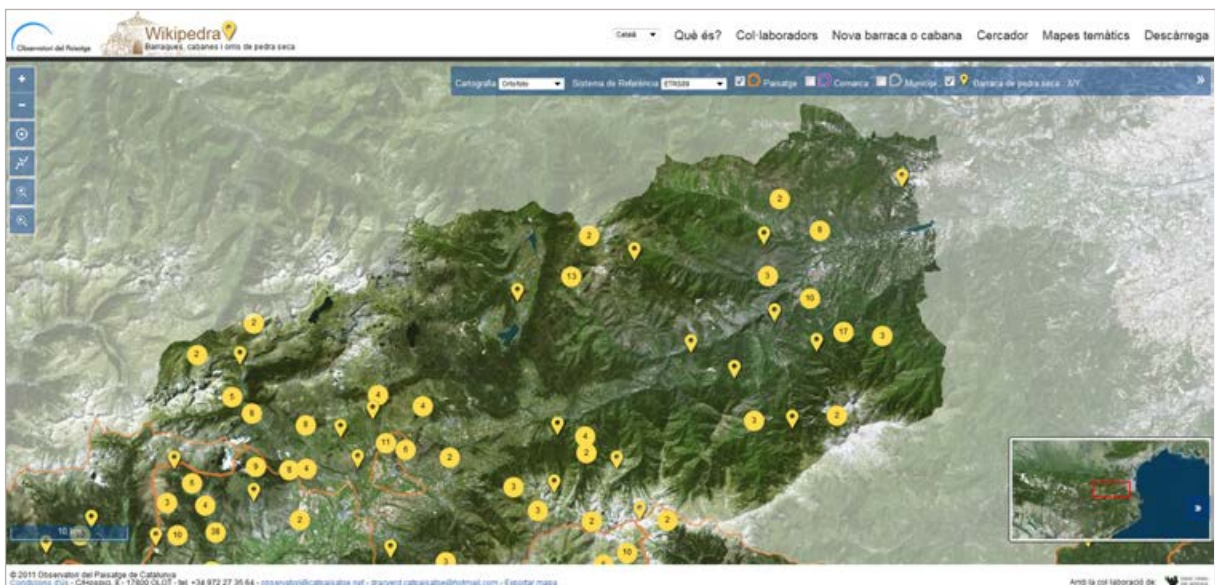
- **Finalització del disseny del Mapa del paisatge transfronterer de la Cerdanya i última actualització d'informació temàtica.**

El mapa, de caràcter tècnic i divulgatiu al mateix temps, s'ha fet amb les aportacions de la ciutadania i els ajuntaments de la Cerdanya i estableix l'estratègia de futur del Pla de paisatge transfronterer basada en els objectius de qualitat paisatgística definits en etapes anteriors del projecte. Durant el 2016 s'ha finalitzat el disseny gràfic del mapa i s'ha actualitzat diversa informació temàtica d'acord amb les darreres aportacions procedents dels processos participatius. La impressió del mapa es realitzarà durant el mes de gener de 2017.

- **Ampliació del web Wikipedra a l'àmbit territorial les comarques nord-catalanes.**

El mes de maig del 2016 es va fer efectiva l'ampliació del web wikipedra.catpaisatge.net als 85 municipis que integren el Parc del Pirineu Català i la Mancomunitat del Conflent-Canigó, corresponents a les comarques de Cerdanya, Conflent i Capcir de l'estat francès (vegeu l'apartat 6.3)

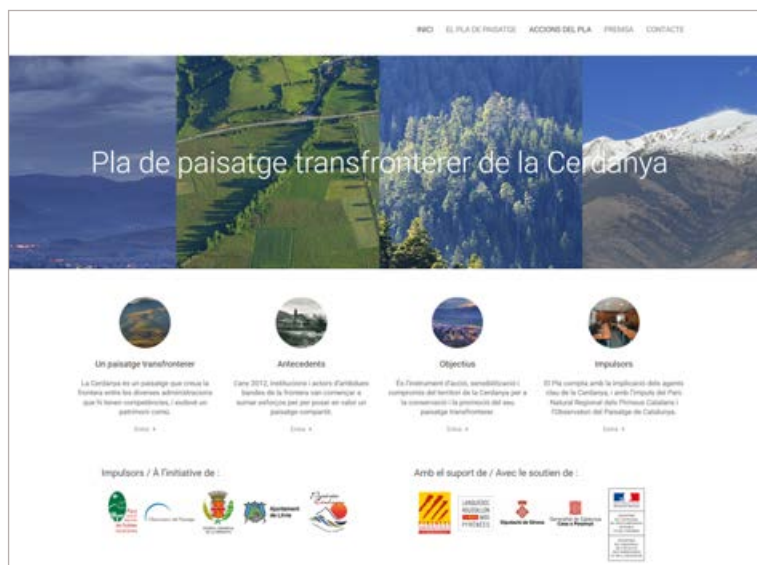

- **Organització de jornades de difusió de la Wikipedra a les comarques nord-catalanes.**

El 10 de juny de 2016 a Targasona i el 26 de novembre de 2016 a Catllar es van celebrar unes jornades organitzades pel Parc Natural Regional dels Pirineu Català i l'Observatori del Paisatge per explicar el funcionament de la Wikipedra i promoure'n el seu ús.

- **Actualització continuada del web del projecte.**

El web del Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya, bilingüe, en català i francès, recull tota la informació generada en el projecte. Així, durant l'any 2016 s'han incorporat al web tots els nous documents generats i s'ha actualitzat el recull de premsa.

3.2 Pla de gestió del paisatge del Priorat-Montsant-Siurana

Priorat Montsant Siurana

S'ha finalitzat la redacció del Pla de gestió, un dels documents més importants del Dossier de Candidatura a Patrimoni Mundial de la UNESCO "Priorat-Montsant-Siurana. Paisatge agrícola de muntanya mediterrània".

L'Observatori del Paisatge va iniciar l'any 2015 la direcció de la redacció del Pla de gestió del paisatge del Priorat – Montsant – Siurana a petició de l'associació Prioritat, el Consell Comarcal del Priorat i la Diputació de Tarragona. El pla s'emmarca en la candidatura de la comarca del Priorat a la Llista de Patrimoni Mundial de la UNESCO, en la categoria de paisatges culturals agrícoles de muntanya mediterrània. El finançament ha anat a càrrec de la Diputació de Tarragona a través d'una subvenció.

Durant el primer trimestre de l'any 2016 es va finalitzar la redacció del Pla de gestió per part de l'Observatori del Paisatge. Partint d'aquest document, durant el 2016 l'associació Prioritat ha liderat un procés de concertació sobre el Pla de gestió amb els diferents actors vinculats al territori de forma directa i/o indirecta. Això ha implicat la celebració de múltiples reunions amb tots els ajuntaments i representants dels sectors econòmics i socials del Priorat. El Pla de gestió forma part del Dossier de Candidatura "Priorat-Montsant-Siurana. Paisatge agrícola de muntanya mediterrània" que durant el primer trimestre del 2017 es lliurarà al Consell del Patrimoni Històric del Ministeri de Cultura del govern espanyol per tal que aquest ens valori si l'any 2018 la presentarà com a candidata espanyola al reconeixement de la UNESCO.

El Pla de gestió del Priorat-Montsant-Siurana pretén que el paisatge cultural sigui l'eix vertebrador de tots i cadascun dels plantejaments, elements i processos que han de conformar el model de desenvolupament socioeconòmic i cultural del Priorat, amb l'objectiu d'esdevenir un referent i un exemple de futur per als territoris agrícoles de la mediterrània de terra endins. El Pla estableix l'estratègia, els objectius, les accions i les formes de governança adequades per gestionar el paisatge de manera eficaç i racional, a fi de mantenir el seu Valor Universal Excepcional (VUE).

L'Observatori del Paisatge de Catalunya està especialment interessat en aquest projecte ja que lliga plenament amb el full de ruta, anomenat "Catpaisatge2020. País, paisatge, futur" que parteix del convenciment que és possible viure i produir en un entorn de qualitat, com ara és el cas del Priorat, i que en territoris d'aquestes característiques el paisatge és un actiu de primer ordre que contribueix al desenvolupament econòmic i social.

3.3 Caracterització històrica del paisatge cultural Priorat-Montsant-Siurana

S'ha finalitzat la redacció del document i els seus resultats s'han incorporat al web del projecte PaHisCat. Paisatge Històric de Catalunya.

Aquest treball ha estat desenvolupat pel Grup d'Estudis del Paisatge Històric de la Universitat de Lleida, per encàrrec de l'Observatori del Paisatge i la col·laboració de l'associació Prioritat, en el marc d'un conveni signat amb la Diputació de Tarragona. Durant el primer trimestre del 2016 es va finalitzar la redacció del document "Caracterització històrica del paisatge cultural Priorat-Montsant-Siurana" i el mes d'octubre de 2016 es van incorporar els resultats al web del projecte PaHisCat.

El document forma part dels treballs previs per a la preparació del Dossier de Candidatura UNESCO "Priorat-Montsant-Siurana, Paisatge agrícola de la muntanya mediterrània", impulsat pel Consell Comarcal del Priorat, la Diputació de Tarragona i l'associació Prioritat. L'estudi de caracterització històrica va més enllà de la candidatura en si i planteja el reconeixement del valor patrimonial del paisatge agrícola del Priorat com l'eix aglutinador d'un model de desenvolupament territorial basat en els actius relacionats amb l'activitat principal d'aquest territori, que ha afaïçonat aquest paisatge cultural excepcional.

Les aplicacions de l'estudi de caracterització històrica del paisatge Priorat-Montsant-Siurana són diverses:

- Reforçar la documentació de base per a la Candidatura a Patrimoni Mundial.
- Servir de base per a les iniciatives impulsades per la Comissió de Seguiment de la Carta del Paisatge del Priorat, en tant que embrió d'ens del pla de gestió de la candidatura.
- Constituir una eina útil per a la gestió, ordenació i valorització del territori, d'ús sobretot per als ajuntaments de la comarca (coneixement i regulació del sòl no urbanitzable, planejament urbanístic, etc.).

- Servir de base per a noves iniciatives turístiques, culturals i educatives, així com per a l'impuls d'iniciatives locals (públiques i privades) en gestió, ordenació i valorització del paisatge.
- Contribuir al coneixement, la comprensió i la posada en valor del paisatge del Priorat-Montsant-Siurana per als mateixos habitants de la comarca i el país en general, com una realitat formada al llarg dels segles, i sensibilitzar-los sobre els seus valors històrics, culturals i identitaris.
- Contribuir a elaborar d'una metodologia per a la caracterització històrica dels paisatges que pugui ser la base per a altres projectes futurs.

Comarca del Priorat

En el marc de la preparació de la Candidatura "Priorat-Montsant-Siurana, Paisatge agrícola de muntanya mediterrània" a Patrimoni Mundial de la UNESCO, la Diputació de Tarragona, juntament amb el Consell Comarcal del Priorat i l'Associació Priorat, van impulsar l'elaboració d'un estudi de caracterització històrica del paisatge cultural Priorat-Montsant-Siurana. Un dels objectius de l'estudi és el de destacar la pervivència del model agrícola i la configuració del seu paisatge, així com la seva llegibilitat i nitidesa.

L'estudi es va elaborar entre els mesos de juliol i desembre de 2015, va ser coordinat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya, i desenvolupat pel Grup d'Estudis del Paisatge Històric de la Universitat de Lleida. També va comptar amb la col·laboració de diversos representants de l'Associació Priorat.

L'estudi va més enllà de la candidatura en si i planteja el reconeixement del valor patrimonial del paisatge agrícola del Priorat-Montsant-Siurana com l'eix aglutinador d'un model de desenvolupament territorial basat en els actius relacionats amb l'activitat principal d'aquest territori, que ha atorgat aquest paisatge excepcional. Les seves aplicacions són diverses:

- Reforçar la documentació de base per a la Candidatura a Patrimoni Mundial.
- Servir de base per a les iniciatives impulsades per la Comissió de Següiment de la Carta del Paisatge del Priorat, en tant que embró d'ens del pla de gestió de la candidatura.

Paisatges del Priorat:

1. Garrigues Altes | Mapes
2. Muntanyes de Prades | Mapes
3. Montsant | Mapes
4. Vall del Silenci | Mapes
5. La Mussara | Mapes
6. Serra del Tormo | Mapes
7. Priorat Històric | Mapes
8. Baix Priorat | Mapes
9. Serra de Llaberna | Mapes

Document:

 Caracterització històrica del paisatge del Priorat-Montsant-Siurana

3.4 Guia metodològica sobre plans de paisatge locals

S'

El món local veu cada vegada més el paisatge com un motor per al seu desenvolupament i una via per a incrementar el nivell d'autoestima, la identitat i la qualitat de vida de la ciutadania. L'Observatori, conscient de la importància que té el paisatge en l'àmbit local, impulsa una sèrie d'iniciatives per conèixer i compartir algunes de les experiències més interessants en el camp del paisatge a escala local al món i per orientar a les autoritats locals en la conservació, la millora o la promoció del paisatge.

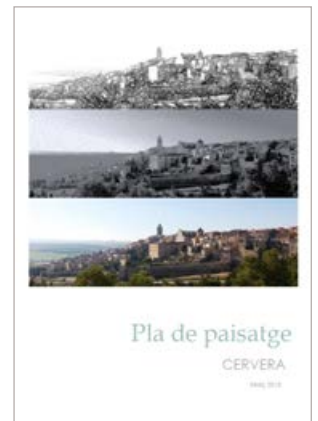
Per exemple, alguns municipis o agrupacions de municipis, sovint prenent una unitat de paisatge com a àmbit de referència, estan desenvolupant plans de paisatge, que inclouen accions en favor de la valorització i la qualitat del paisatge. D'altres mostren molt d'interès en aquesta eina i es dirigeixen a l'Observatori per demanar col·laboració tècnica en el seu impuls i desenvolupament, sobretot en l'àmbit de la Regió Metropolitana de Barcelona. És per aquest motiu que l'Observatori ha estat treballant durant el 2016 en un document de metodologia o una guia d'orientacions bàsiques sobre com realitzar un pla de paisatge enfocada sobretot en aquells municipis o grup de municipis metropolitans que vulguin emprendre una iniciativa d'aquest tipus.

3.5 Col·laboració amb diversos ajuntaments

S'ha donat suport a diversos ajuntaments en l'àmbit de la gestió i la planificació del paisatge.

En els darrers anys diverses entitats locals han sol·licitat a l'Observatori del Paisatge que col·labori en les seves respectives iniciatives de paisatge. Per tal de respondre a aquests demandes l'Observatori ha ajudat a diverses corporacions municipals a promoure accions i estratègies de millora i valoració del paisatge del seu municipi per tal de millorar la qualitat de vida de la població.

L'any 2016 destaca l'assessorament al Pla de paisatge de Cervera, al de la Granadella, i a una iniciativa semblant per part de l'Ajuntament d'Alella

3.6 Comissions de seguiment de les cartes del paisatge

L'Observatori forma part de les comissions de seguiment de diverses cartes, i assessora aquells en locals que estan impulsant-ne.

Les cartes del paisatge són instruments de concertació d'acords entre agents d'un territori per tal de promoure accions i estratègies de millora i valoració del paisatge. Les cartes poden ser impulsades per la Generalitat de Catalunya, per les administracions locals (consells comarcals, mancomunitats, municipis) i/o per entitats i compten amb el seguiment de l'Observatori del Paisatge, que vetlla perquè siguin coherents amb el catàleg de paisatge del seu àmbit d'actuació.

Destaca el seguiment de la Carta del paisatge del Priorat, impulsada pel Consell Comarcal del Priorat; i la Carta del paisatge del Lluçanès, impulsada pel Consorci del Lluçanès i la Diputació de Barcelona i iniciada l'any 2015.

També ha assessorat altres cartes de paisatge en desenvolupament, com la del Berguedà, i altres iniciatives de noves cartes en procés d'inici, com la de les Garrigues, la de la Conca de Barberà, o la del Garraf.

3.7 Jornada de treball amb experiències de planificació i gestió del paisatge en l'àmbit local a Catalunya

Organització d'una reunió de treball amb 31 responsables polítics i tècnics d'iniciatives de planificació i gestió del paisatge en l'àmbit local a Catalunya per posar sobre la taula les experiències locals i compartir les oportunitats i reptes.

El 18 de maig l'Observatori del Paisatge va organitzar una reunió de treball amb 31 responsables tècnics i polítics d'iniciatives de planificació i gestió del paisatge en l'àmbit local a Catalunya. La trobada tenia dues finalitats principals: en primer lloc, que tothom conegués de més a prop cadascuna de les experiències en marxa i les persones que les impulsen i gestionen; i, en segon lloc, posar sobre la taula, amb un debat obert, les oportunitats i els reptes que es plantegen en cada cas.

La sessió, en la qual van participar 12 experiències de paisatge en l'àmbit local, va ser un primer pas per disposar d'una visió més completa de les iniciatives i experiències més notables que s'estan duent a terme a Catalunya en aquests moments, tant les impulsades per les administracions com les liderades per entitats de la societat civil, i va aportar algunes respostes als reptes i a les preguntes que planen avui en el camp de la gestió i l'ordenació del paisatge en el món local a Catalunya.

Les experiències presentades van ser: Carta del paisatge del Berguedà; Carta del paisatge de la Vall de Camprodon; Carta del paisatge del Priorat; Carta del paisatge del Lluçanès; Carta del paisatge de la Conca de Barberà; Carta de paisatge de les Garrigues; Pla de paisatge de Cervera; Projecte de Candidatura Priorat-Montsant-Siurana; Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya; Consorci dels Aspres; Pla de paisatge urbà de Linyola; Pla de paisatge de La Granadella.

Durant la reunió es van tractar aspectes com ara la metodologia i l'aplicació de les cartes i els plans de paisatge, la implicació i cooperació ciutadana en aquestes iniciatives, la seva dinamització, i el seu finançament, entre altres. La trobada va generar sinergies positives entre els diversos participants que de ben segur seran útils en el futur.

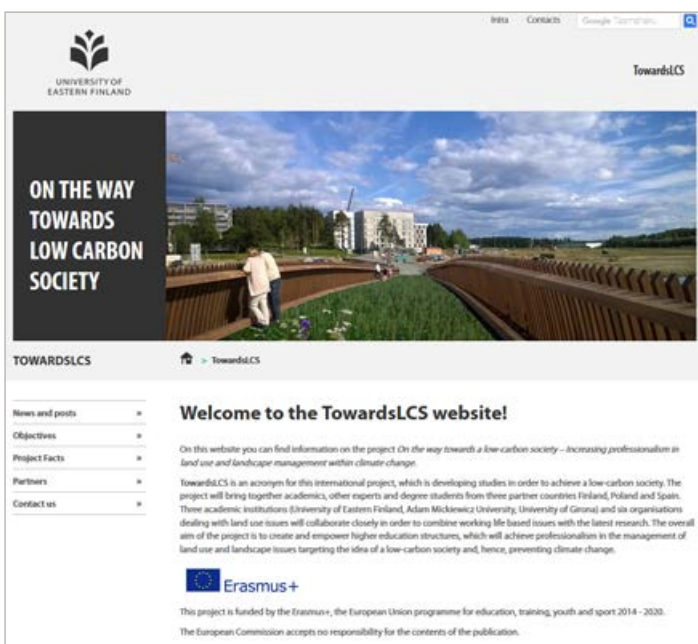
4.1 Projecte europeu “On the way towards a Low Carbon Society”: educació, paisatge i canvi climàtic

Es tracta d'un projecte ERASMUS+ que explora els aspectes que caldria incorporar a la formació universitària per formar professionals en l'àmbit d'una gestió del paisatge baixa en carboni i, per tant, que previngui el canvi climàtic.

L'Observatori del Paisatge de Catalunya participa en el projecte ERASMUS+ “On the way towards a Low Carbon Society – Increasing professionalism in land use and landscape management within climate change (Towards LCS)” (De camí cap a una societat baixa en carboni - L'augment de la professionalitat en l'ús del sòl i la gestió del paisatge en el marc del canvi climàtic). El projecte, de tres anys de durada (2015-2018), i impulsat per institucions acadèmiques i organismes locals, regionals i nacionals de Finlàndia, Polònia i Catalunya, busca explorar els aspectes que caldria incorporar a la formació universitària per formar professionals en l'àmbit d'una gestió del paisatge baixa en carboni i, per tant, que previngui el canvi climàtic.

Al capdavant del projecte europeu hi ha els departaments de Geografia de la Universitat de l'Est de Finlàndia, de la Universitat de Girona i de la Universitat Adam Mickiewicz de Poznan; i l'Observatori hi té un paper d'assessor.

Entre altres resultats, el projecte europeu preveu crear una plataforma d'aprenentatge en línia per les tres universitats, una guia metodològica dirigida als currículums educatius, o l'elaboració de materials educatius que s'aplicaran en cursos pilot, organitzats a cadascun dels tres països. El projecte s'emmarca en els objectius fixats per la Unió Europea per a l'any 2050 de reducció de la major part de les seves emissions de gasos d'efecte hivernacle. Amb aquest projecte ERASMUS+, es pretén promoure també la cooperació local, regional i internacional entre les universitats i els organismes implicats en la matèria.

Durant l'any 2016 l'Observatori ha participat en diverses reunions de coordinació i preparació del curs pilot que es portarà a terme durant l'any 2017 a Girona. Les reunions han obligat a fer desplaçaments com el viatge a la ciutat fimesa d'Espoo.

4.2 Premi Fare Paesaggio

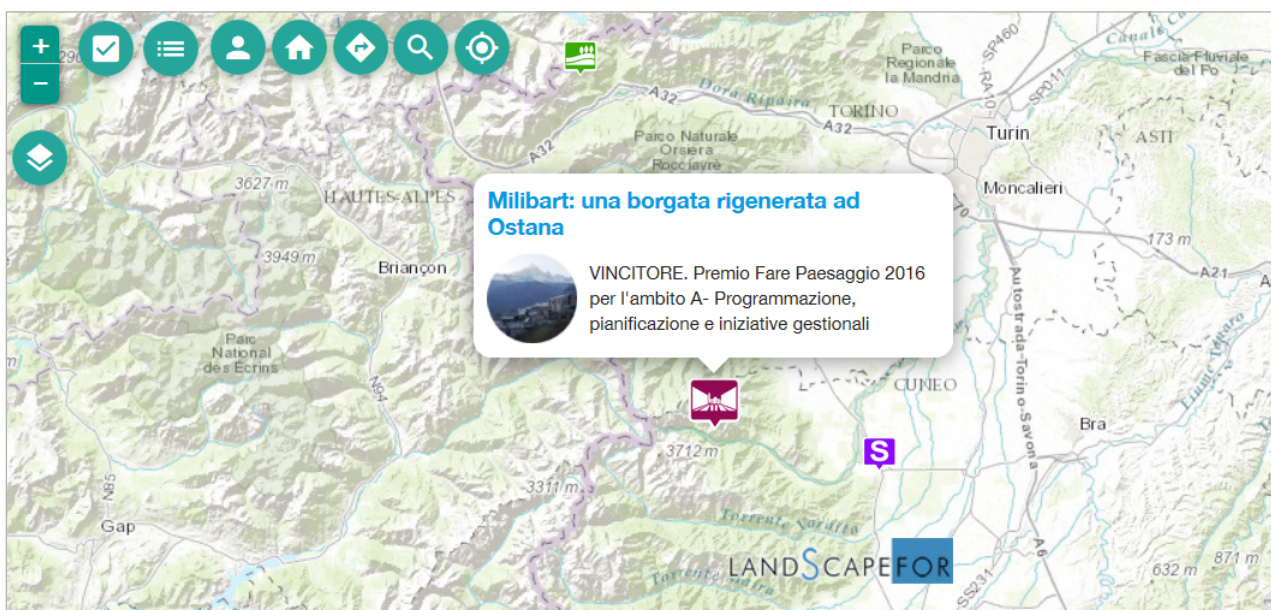

El director de l'Observatori presideix el jurat del premi "Fare paesaggio, que té com a objectiu incrementar la sensibilització en relació amb el paisatge i afavorir les bones pràctiques paisatgístiques.

L'Observatori del Paisatge de Catalunya presideix el jurat del premi "Fare paesaggio" (Fer paisatge). El premi, iniciativa de l'Observatori del Paisatge del Trentino, regió autònoma del nord d'Itàlia, es va crear l'any 2015 i es convoca cada tres anys.

El premi internacional segueix les disposicions del Conveni europeu del paisatge i pretén ser un punt de confluència europea a l'entorn del paisatge. L'objectiu principal és incrementar la sensibilització en relació amb el paisatge i afavorir les bones pràctiques paisatgístiques. Consta de tres categories: iniciatives de planificació i gestió del paisatge; intervencions en el paisatge i projectes de paisatgisme i restauració; i estratègies i iniciatives de sensibilització, comunicació i participació.

En l'edició de 2016 s'han presentat 107 candidatures. El jurat internacional, presidit pel director de l'Observatori del Paisatge, Joan Nogué, ha valorat els projectes tenint especialment en compte els aspectes relacionats amb la innovació i la sostenibilitat, el seu valor exemplar (de bona pràctica) i la participació i sensibilització de la població

4.3 Col·laboració amb la Fondazione Benetton Studi Ricerche

L'Observatori del Paisatge és membre del seu comitè científic des de l'any 2012.

Des de l'any 2012, l'Observatori del Paisatge col·labora amb la Fondazione Benetton Studi Ricerche, dedicada al coneixement, la gestió i el disseny del paisatge, especialment l'europeu i el mediterrani, i que s'inspira en els principis del Conveni europeu del paisatge. Es tracta d'una de les fundacions privades més importants del món dedicada exclusivament a la qüestió del paisatge.

Durant l'any 2016 l'Observatori del Paisatge, com a membre del seu comitè científic, ha assessorat a la Fondazione en la reorganització dels seus objectius i funcions. Destaca la decisió de donar un paper més rellevant al comitè científic de l'entitat així com de realitzar més activitats i projectes de caire internacional. A més, l'Observatori ha participat en les jornades d'estudi sobre paisatge del febrer de 2016, en l'edició del premi Carlo Scarpa i en un workshop celebrat a la tardor

4.4 Assessorament i col·laboració amb la Iniciativa Latinoamericana del Paisaje (LALI)

S'ha coordinat un taller internacional sobre paisatge i món local en el V Foro de Reflexión LALI a Panamà de 2016.

L'Observatori del Paisatge assessora en el desplegament de les funcions de la Iniciativa Latinoamericana del Paisatge (LALI), impulsada per representats del món acadèmic i professional de tots Amèrica Llatina. La Iniciativa Latinoamericana del Paisatge (LALI) és una declaració de principis ètics per promoure el reconeixement, la protecció, la gestió i la planificació dels paisatges llatinoamericans mitjançant l'impuls de projectes i acords. L'Observatori del Paisatge i la LALI van signar el 2013 un conveni de col·laboració.

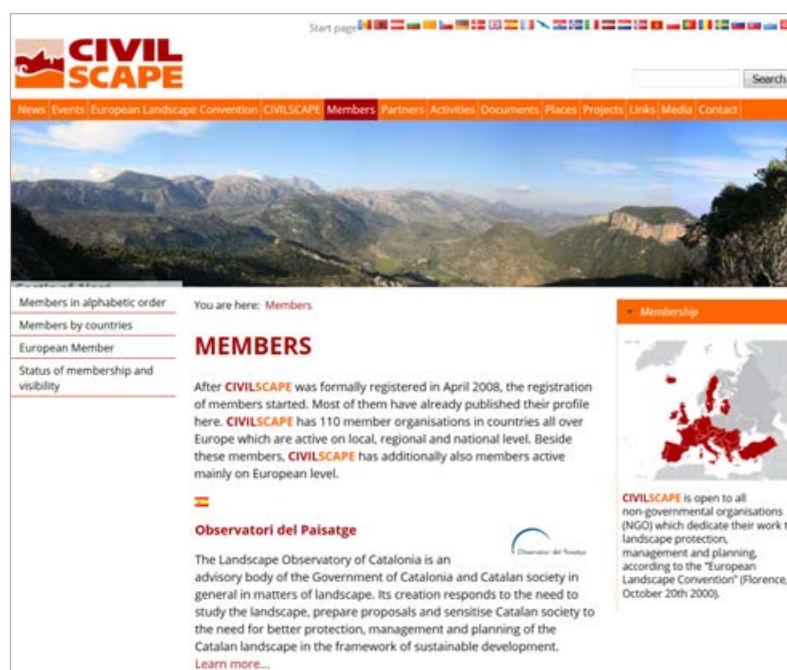
En el marc d'aquest conveni de col·laboració, l'Observatori del Paisatge ha coordinat un taller sobre paisatge i món local en el V Foro de Reflexión LALI a Panamà l'octubre de 2016 (taller "Paisatge i món local" celebrat al Centro de Convenciones de la Ciudad del Saber, a Panamà, amb el títol "De lo regional al mundo local"). El Foro estava emmarcat en el Congrés IFLA AR-URBIO 2016 "De la Ciudad al paisaje: Diseñar para la salud y la biodiversidad". Hi van participar més de 80 persones de diferents països llatinoamericans, que va servir per constatar els progressos assolits en aquests països.

4.5 Punt de referència i participació en diverses iniciatives de paisatge europees i llatinoamericanes

L'Observatori ha col·laborat amb els Fòrums de paisatge de CIVILSCAPE i en la nova normativa de paisatge a argentina, entre d'altres iniciatives.

Durant l'any 2016 l'Observatori ha participat en diverses iniciatives de paisatge europees i llatinoamericanes, sovint fent tasques d'assessorament:

- Com ja s'ha comentat en el punt 2.1, forma part de l'equip tècnic que porta a terme el projecte pilot internacional Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya (vegeu l'apartat 3.2). L'equip tècnic es completa amb el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans, la Comunitat de Municipis Pirineus-Cerdanya, el Consell Comarcal de la Cerdanya i l'Ajuntament de Llivia. L'objectiu del projecte és enfortir i potenciar el paisatge com a factor d'increment del sentiment de pertinença a la Vall Cerdana, així com a factor de competitivitat territorial vinculat al desenvolupament local i a la creació d'oportunitats econòmiques, d'emprenedoria i d'ocupació.
- Forma part del consell assessor de la Fondazione Benetton Studi Ricerche, amb seu a la ciutat de Treviso (Itàlia), considerada una de les fundacions privades més importants del món dedicades exclusivament a la qüestió del paisatge.
- Convidat habitual des de l'any 2013 dels fòrums de paisatge organitzats per la Xarxa europea CIVILSCAPE, associació internacional que agrupa organitzacions de la societat civil dedicades a la protecció, gestió i ordenació del paisatge a Europa, i una referència a Europa en l'àmbit de l'impuls al Conveni europeu del paisatge. L'any 2016 l'Observatori ha participat al Forum de Paisatge de Berlin.
- Ha assessorat a la Red Argentina de Paisaje en relació amb la creació de la Llei de paisatge argentina i la Convención Latinoamericana del Paisaje.

The screenshot shows the CIVILSCAPE website's 'MEMBERS' page. At the top, there is a navigation menu with links for News, Events, European Landscape Convention, CIVILSCAPE, Members, Partners, Activities, Documents, Places, Projects, Links, Media, and Contact. A search bar is located on the right. Below the menu is a large landscape photograph. The main content area is titled 'MEMBERS' and includes a sub-section for 'Observatori del Paisatge'. The text describes the organization's role as an advisory body of the Government of Catalonia and Catalan society in general matters of landscape. A map of Europe highlights member countries in red. The page also includes a sidebar with links for 'Members in alphabetic order', 'Members by countries', 'European Member', and 'Status of membership and visibility'.

4.6 Suport a la creació d'altres observatoris

Suport a la creació i al desenvolupament de diversos observatoris arreu del món.

L'estructura de l'Observatori del Paisatge, basada en un model de cooperació entre administracions, societat civil, entitats i empreses, ha tingut molt ressò, i és font d'inspiració per a altres observatoris del paisatge semblants que s'estan creant arreu del món, especialment a Europa i Amèrica Llatina. Per aquesta raó, l'Observatori del Paisatge de Catalunya ha estat cridat diverses vegades a explicar el funcionament i la composició de l'ens. Concretament, aquest 2016 ha participat en reunions o trobades per assessorar els següents observatoris:

- Observatori del Paisatge dels Països Baixos, impulsat pel govern neerlandès i diverses associacions dels Països Baixos.
- Observatori del Paisatge de Finlàndia, promogut per diverses universitats finlandeses, que es troba en fase de concepció.
- Observatori del Paisatge de la Mediterrània Oriental (Líban), impulsat l'any 2015 per diverses institucions de Grècia, Jordània, Líban i Xipre en el marc del projecte internacional MedScapes, i que té la seu a la Universitat Americana de Beirut, al Líban.
- Observatori del Paisatge del Líban, promogut per la Universitat Americana de Beirut.

5.1 Organització de cursos, seminaris i jornades

2016	Peoplescapes: diferents mirades a l'espai públic 10 de novembre. Sala Carbonera del Teatre Principal. Olot
	Consulteu la web Programa (0,9 Mb)
	Paisatges ordinaris, patrimoni i societat civil 8 de juliol. Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya. Terrassa
	Consulteu la web Programa (0,5 Mb)
	Els Micropobles: paisatge, urbanisme i identitat territorial 15 d'abril. Sant Miquel de Campmajor
	Consulteu la web Programa (2,4 Mb) Ponències en vídeo

L'Observatori ha organitzat diversos cursos, seminaris i jornades per formar i educar la població i els experts sobre diverses qüestions relacionades amb el paisatge (paisatge dels micropobles, patrimoni ordinari, espais públics).

Durant l'any 2016 l'Observatori ha organitzat diversos cursos, seminaris i jornades per formar i educar la població i els experts sobre diverses qüestions relacionades amb el paisatge. Val a dir que dos actes programats en el Pla de treball 2016 (la jornada sobre paisatge i art i el seminari internacional sobre paisatge i imatge) es van ajornar fins l'any 2017 per qüestions organitzatives. De tota manera, l'oferta en cursos, seminaris i jornades va ser superior a la prevista perquè durant l'any van sorgir propostes noves com el projecte "COL·LABORA X PAISATGE. Construccions de pedra seca" que va comportar la organització de jornades així com d'altres jornades vinculades al projecte Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya (vegeu l'apartat 6.4 i l'apartat 3.2). En l'àmbit internacional cal no oblidar el taller "Paisatge i món local" en el marc del V Foro de la Iniciativa Latinoamericana del Paisaje (LALI) (vegeu apartat 4.4.).

• Jornada "Els micropobles: paisatge, urbanisme i identitat territorial"

El 15 d'abril de 2016 un centenar de persones van assistir a la jornada "Els micropobles: paisatge, urbanisme i identitat territorial" que va tenir lloc a Sant Miquel de Campmajor. La jornada va estar organitzada per l'Observatori del Paisatge amb la col·laboració de l'Associació de Micropobles de Catalunya i l'Ajuntament de Sant Miquel de Campmajor. L'objectiu de la jornada era debatre sobre el paper dels micropobles en la vertebració del territori català i en la preservació de paisatges de gran qualitat, així com posar sobre la taula com abordar el futur dels micropobles tot incidint d'una manera especial en la preservació de la seva identitat, plasmada en un paisatge determinat.

• **Jornada “Paisatges ordinaris, patrimoni i societat civil”**

El 8 de juliol es va celebrar la jornada “Paisatges ordinaris, patrimoni i societat civil” organitzada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya i el Museu de la Ciència i la Tècnica de Catalunya (mNACTEC). La jornada va tenir lloc a la seu del Museu a Terrassa i va aplegar unes noranta persones.

La jornada va tractar la dimensió patrimonial del paisatge, tant pel que fa al seu paper en la sensibilització ciutadana com a eina per al desenvolupament econòmic local, i també es va debatre sobre la necessitat que tingui un paper clau en les polítiques de territori i paisatge. El paisatge aporta avui al món del patrimoni una visió global i integradora que permet entendre un element patrimonial no com un artefacte aïllat, sinó com una peça més d'un conjunt, és a dir, d'un paisatge que li dóna sentit. En paral·lel, guanyen pes uns conceptes de patrimoni i paisatge més participats i plurals, amb responsabilitats compartides, on la societat adquireix un paper cada cop més rellevant a l'hora d'atorgar el valor de patrimoni a un determinat artefacte, o a un determinat paisatge. La principal conclusió de la jornada és que la dimensió patrimonial del paisatge hauria de ser un element clau en les polítiques de territori i de paisatge.

La jornada fou l'inici d'una col·laboració que ha emprès l'Observatori del Paisatge i el mNACTEC en el marc del projecte El museu al carrer (vegeu apartat 2.5).

• **Jornada “Peoplescapes: diferents mirades a l'espai públic” en el marc de Lluèrnia**

El 10 de novembre la sala Carbonera del Teatre Principal d'Olot va acollir més de cinquanta persones en la jornada sobre espai públic, organitzada per l'Observatori del Paisatge en el marc del festival Lluèrnia, i amb la col·laboració del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Per segon any consecutiu, l'Observatori va participar en la programació prèvia del festival de llum i foc Lluèrnia que va tenir lloc el 12 de novembre de 2016. Aquest any la col·laboració es va centrar en el projecte europeu Flâneur, New Urban Narratives. El projecte, creat per Procur.arte i que implica vint entitats d'onze països diferents, proposa als artistes la creació de noves interpretacions en el paisatge urbà, partint del concepte de flâneur.

a jornada "Peoplescapes: diferents mirades a l'espai públic" va tractar les contradiccions d'aquest espai. L'espai públic és un espai social per definició i esdevé veritablement un bé comú quan la població se'l fa seu, se l'apropia i el converteix en un lloc d'encontre i de generació de sociabilitat. Sovint, però, es dona la paradoxa que determinades intervencions de dignificació de l'espai públic incentiven dinàmiques que minven i restringeixen l'esmentada sociabilitat. Per tancar la jornada es va inaugurar l'exposició del projecte Flânuer a la plaça major d'Olot.

5.2 Col·laboració amb estudiants en diverses etapes educatives

Col·laboració amb universitats, instituts de secundària i escoles en l'àmbit de la formació, investigació i innovació tecnològica en matèria de paisatge.

L'Observatori del Paisatge sempre ha estat interessat a col·laborar amb escoles, instituts i universitats pel que fa a formació, investigació i innovació tecnològica.

Durant l'any 2016 l'Observatori del Paisatge ha participat en els següents màsters tal com fa anualment:

- Màster en Intervenció i Gestió del Paisatge (Universitat Autònoma de Barcelona)
- Màster en Canvi Ambiental, Anàlisi i Gestió (Universitat de Girona)
- Programa de Doctorat, Facultat Arquitectura i Paisatge (Universitat de Florència)

L'Observatori del Paisatge facilita als estudiants de les diverses universitats catalanes, espanyoles i europees la possibilitat de fer pràctiques o treballs de finalització de grau a les seves instal·lacions, pràctiques que es formalitzen mitjançant convenis. Durant aquest any l'Observatori ha comptat amb tres universitaris en pràctiques, entre els quals un estudiant de la Trentino School of Management (Itàlia).

Durant l'any 2016 l'Observatori ha rebut als alumnes de 3r d'ESO de l'escola Cor de Maria d'Olot, interessats a aprofundir el seu coneixement en relació amb el paisatge i la seva transformació.

6.1 Exposicions

L'Observatori ha col·laborat en l'organització de diverses exposicions relacionades amb el paisatge a la ciutat d'Olot.

Amb l'objectiu de sensibilitzar la població sobre la importància del paisatge i dels seus valors, l'Observatori del Paisatge ha realitzat o col·laborat en dues exposicions a la ciutat d'Olot.

- **Exposició "Paisatge, vida i literatura"**

Per tercer any consecutiu l'Observatori del Paisatge ha participat al Festival MOT de Literatura Girona-Olot, organitzat per l'Ajuntament de Girona i l'Ajuntament d'Olot. Aquest any el festival estava dedicat a les biografies en la literatura i responia al títol de "Vides escrites, escriure vides".

El paisatge juga un important paper en la formació del caràcter de les persones. El paisatge que hem viscut influeix en la nostra manera de pensar, sentir i actuar. No és d'estranyar, doncs, que en la literatura amb components biogràfiques la descripció paisatgística tingui un paper destacat. Sovint, a través de la interacció dels protagonistes amb el seus paisatges, els escriptors ens permeten conèixer detalls de la seva personalitat.

Amb l'objectiu de posar de manifest la relació entre la literatura biogràfica i el paisatge, l'Observatori del Paisatge de Catalunya i l'Escola d'Art i Superior de Disseny d'Olot va produir l'exposició Paisatge, vida i literatura. A partir d'una selecció de paisatges viscuts en la literatura, els alumnes de l'Escola d'Art van generar fotografies que il·lustraven els textos. El resultat van ser set plafons de gran format exposats a les façanes de la biblioteca Marià Vayreda d'Olot durant el mes d'abril de 2016. El fet de ser una exposició ubicada al carrer al mig de la ciutat d'Olot ha afavorit la difusió entre la població local.

- **Exposició "Aigua, natura i paisatge"**

Entre el 23 de gener i el 28 de febrer de 2016 es van exposar al centre de documentació de l'Observatori del Paisatge i al primer pis de l'edifici de l'Hospici, on està situat, unes quaranta fotografies sota el títol "Aigua, natura i paisatge". Aquesta exposició es va organitzar en el marc de la col·laboració que l'Observatori del Paisatge manté amb l'empresa Aigües Ter Llobregat (ATLL), el recull d'obres que es van exposar són les que es van presentar al concurs de fotografia que organitza anualment ATLL. L'esperit del concurs fou el de destacar els valors del món de l'aigua i el paisatge en qualsevol dels seus aspectes. L'exposició es va inaugurar el dissabte 23 de gener i hi van assistir el director general d'ATLL, Alfredo Gutiérrez, el primer tinent d'Alcalde de l'Ajuntament d'Olot, Pep Berga, i el director de l'Observatori del Paisatge, Joan Nogué.

6.2 Actualització del web de l'Observatori

S'han renovat apartats del web per fer-los més pràctics i funcionals, s'han actualitzat continguts ja existents i se n'han incorporat de nous

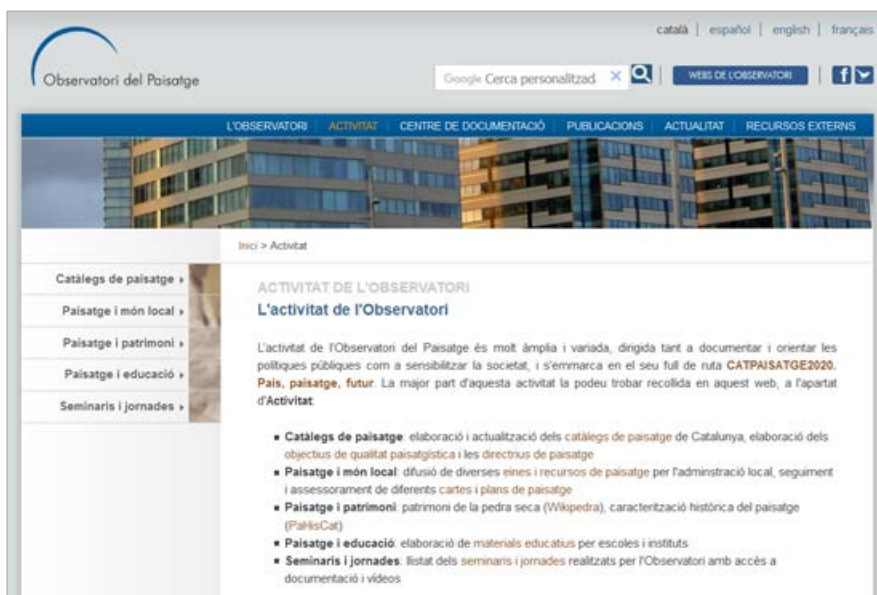

El web és el principal espai de difusió de l'activitat que desenvolupa l'Observatori del Paisatge i la principal eina de què disposa l'Observatori per informar i sensibilitzar la població. Una de les característiques més valorades del web és la dimensió internacional: pràcticament tota la informació de la pàgina es tradueix al castellà, anglès i francès, fet que permet rebre centenars de visites d'arreu del món.

Durant l'any 2016 s'han renovat apartats del web, actualitzat continguts ja existents i se n'han incorporat de nous.

• Renovació de l'apartat d'activitat del web

S'ha redefinit l'apartat d'activitat del web per tal de fer més accessible als usuaris el contingut de les diferents activitats que realitza l'observatori. Actualment, les activitats s'agrupen per projectes: catàlegs de paisatge, paisatge i món local, paisatge i patrimoni, paisatge i educació i jornades i seminaris.

• Noves incorporacions a la secció de galeries d'imatges

L'Observatori del Paisatge ha apostat sempre per la fotografia com a eina d'informació, comunicació i sensibilització al servei de les polítiques de paisatge. Amb aquest criteri, fa quatre anys es va crear una nova secció al web de l'Observatori on es recullen les fotografies que han aparegut a la portada del web, obra d'alguns dels principals fotògrafs de paisatge que treballen a casa nostra. Durant el 2016 la portada del web de l'Observatori del Paisatge va incorporar les fotografies de Borja Ballbé i Robert Harding Pittman.

Galeria d'imatges: Robert Harding Pittman

Galeria d'imatges: Borja Ballbé

• Glossari digital de la Pedra Seca al dossier sobre Pedra seca

Arran de la VII Trobada d'Estudi per a la Preservació de la Pedra Seca als Països Catalans realitzada a les Preses el 2013, es va creure oportú incloure l'àmbit lingüístic com a nou camp d'estudi i l'Observatori del Paisatge va oferir el seu web com a plataforma per a difondre els resultats. Aquests resultats s'han materialitzat en un recull de mots i locucions relacionats amb el món de la pedra seca dels territoris de parla catalana. Inicialment, s'han inclòs al glossari digital més de mig miler de mots obtinguts dels buidatges fets a la bibliografia i del treball de camp a la Garrotxa per part dels filòlegs locals Joaquim Monturiol, Eloi Domínguez i Anna Guix. Aquesta eina ha de permetre consultar aquest llistat de mots i, sobretot, incrementar aquest fons lingüístic amb noves aportacions d'arreu del territori a partir del formulari que es pot trobar al web.

• Incorporació del treball de caracterització històrica del paisatge Priorat-Montsant-Siurana al web de PaHisCat

La web del projecte PaHisCat ha incorporat el treball "Caracterització històrica del paisatge Priorat-Montsant-Siurana", desenvolupat pel Grup d'Estudis del Paisatge Històric de la Universitat de Lleida, per encàrrec de l'Observatori del Paisatge i la col·laboració de l'associació Prioritat, en el marc d'un conveni signat amb la Diputació de Tarragona.

• Integració de tots els continguts sobre el món local al web de Paisatge i món local

Durant el 2016 s'han actualitzat els continguts del web de Paisatge i món local i s'hi han incorporat el contingut de les cartes i els plans de paisatge existents a Catalunya.

The screenshot shows the website 'Paisatge i món local' with the following structure:

- Header: Observatori del Paisatge (left), Paisatge i món local (right)
- Navigation Menu: INICI, PRINCIPIS GENERALS, INSTRUMENTS, CASOS D'INTERÉS, DOCUMENTS, INFORMACIÓ A LA PREMSA
- Main Content Area: A large map with a central menu listing 'CATÀLEGS DE PAISATGE', 'CARTES DEL PAISATGE', and 'PLANS DE PAISATGE'.
- Section: 'Instruments: Cartes del paisatge' with a descriptive paragraph: 'Les cartes del paisatge són instruments de concertació d'acords entre agents d'un territori per tal de promoure accions i estratègies de millora i valoració del paisatge. Les cartes poden ser impulsades per la Generalitat de Catalunya, per les administracions locals (consells comarcals, mancomunitats, municipis) i/o per entitats i compten amb el seguiment de l'Observatori del Paisatge, que vetlla perquè siguin coherents amb el catàleg de paisatge del seu àmbit d'actuació.' Below this is a photograph of a rural landscape with stone buildings.
- Right Sidebar: Three small image thumbnails with labels: 'Catàlegs de paisatge', 'Cartes de paisatge', and 'Plans de paisatge'.
- Footer: Three buttons labeled 'Continguts', 'Utilitats', and 'Estat de desenvolupament'.
- Bottom Section: 'Continguts de les cartes de paisatge' followed by a paragraph: 'El Decret 343/2006, de 19 de setembre, pel qual es desenvolupa la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge, i es regulen els estudis i informes d'impacte i integració paisatgística, estableix quins han de ser els continguts de les cartes del paisatge.'

6.3 Promoció, ampliació i manteniment de Wikipedra

S'ha renovat la imatge del web del projecte Wikipedra, s'ha ampliat l'àmbit a la Catalunya Nord i els resultats són utilitzats per diverses institucions.

La Wikipedra, el punt de trobada 2.0 de la pedra seca a Catalunya, aquest any 2016 ha arribat a les 14412 barraques inventariades gràcies a la catalogació de més de 2000 barraques noves. La iniciativa, coordinada per l'Observatori del Paisatge, és possible gràcies a la tasca del Grup Drac Verd de Sitges i a la col·laboració de 210 voluntaris d'arreu del territori, 49 de nous durant aquest 2016. El Bages i l'Alt Camp són les dues comarques amb més elements inventariats, amb 2.626 i 2.145, respectivament.

La Wikipedra va entrar en funcionament l'abril del 2011. Es tracta d'un projecte col·laboratiu desenvolupat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya amb la col·laboració del Grup Drac Verd de Sitges. El portal consisteix en una aplicació SIG interactiva 2.0 que, per una banda, possibilita a qualsevol persona que ho desitgi introduir-hi les barraques i les cabanes de pedra seca que coneix perquè formin part d'un inventari col·lectiu. Per l'altra, permet als usuaris accedir, a partir de mapes, fotografies i fitxes, al patrimoni dels paisatges de pedra seca inventariat fins al moment.

Aquest any 2016 s'ha realitzat un canvi d'imatge del web i s'ha ampliat l'àmbit d'actuació a part de la Catalunya nord. Aquesta ampliació es va materialitzar el mes de maig. La modernització de la imatge de la Wikipedra queda ben palesa amb l'ampliació del mapa interactiu, que ara ocupa pràcticament tota la pantalla i facilita la consulta de les barraques inventariades. La millora de la compatibilitat amb els dispositius mòbils i tauletes és una altra de les novetats.

Wikipedra
Barraques, cabanes i orris de pedra seca

Català | Què és? | Col·laboradors | Nova barraca o cabana | Cercador | Mapes temàtics | Descarrega

Cartografia: Ortofoto | Sistema de Referència: ETRS89 | Paisatge | Comarca | Municipi | Barraques de pedra seca: X/Y

Dades generals i localització

Autor fitxa: Jean-Marie Bertrand	Municipi: Planes (Capcir Haut Confent)
Data registre: 20/9/2016	Codi: 13677
Coordenades: X: 430293 Y: 4705605	Altitud: 1445

Construcció

Tipus de construcció: Terrera murgera	Orientació: 90°
Forma: Planta circular	Tipus de porta: Linda plana
Estat: Perfecte estat	

Descripció

Simple abril, 2m de largeur, profundeur 2m enveron, tot en lere

© 2011 Observatori del Paisatge de Catalunya
Condicions d'ús - C/ Hospitalet, 8 - 17800 OLOT - tel: +34 972 27 35 64 - observatori@cataipaisatge.net - dracverd@cataipaisatge@hotmail.com - Exportar mapa

Amb la col·laboració de:

Un altre dels trets distintius d'aquesta nova versió, és l'ampliació de l'àmbit territorial, que ara va més enllà dels límits de Catalunya. En el marc del Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya, els 85 municipis que integren les Mancomunitats de municipis Conflent-Canigó, Pirineus-Cerdanya i Capcir-Alt Conflent que formen part del Parc del Pirineu Català s'han afegit al projecte Wikipedra, ampliant així el seu abast geogràfic. Aquest canvi ha implicat la traducció íntegra del web a la llengua francesa i la integració de la cartografia de l'Institut Geogràfic Nacional Francès amb la de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. Aquesta integració garanteix que els mapes topogràfics i les ortofotos siguin molt detallats a tot l'àmbit d'actuació.

També cal destacar que en el marc del projecte Col·labora x Paisatge, durant el 2016 s'ha estat treballant en l'ampliació de la Wikipedra a altres tipus de construccions de pedra seca i en la creació d'una aplicació mòbil que permetrà la catalogació in situ d'aquest patrimoni (per més informació consulteu l'apartat 6.4). Està previst que tant l'ampliació del web com l'aplicació mòbil estiguin disponibles durant el primer trimestre del 2017.

Per altra banda, les dades recollides a la Wikipedra segueixen nodrint el sistema d'informació geogràfica (GIS) intern del Departament de Cultura que es consulta a l'hora d'informar nous projectes, així com els mapes de patrimoni cultural elaborats per la Diputació de Barcelona i també el Sistema d'Informació Geogràfica de Parcel·les Agrícoles (SIGPAC) del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Les dades de la Wikipedra també s'han utilitzat en l'exposició itinerant "Construint el territori. Arquitectura tradicional i paisatge a Catalunya" organitzada per l'Institut Ramon Muntaner amb el suport de diverses entitats. L'exposició es va inaugurar el mes de novembre de 2015 i durant el 2016 ha estat exposada a Cervera, Palamós, Tàrrrega, Arbúcies, Esterrí d'Àneu, Barcelona i Sant Esteve d'en Bas.

Durant el 2016 l'Observatori ha estat convidat a diversos seminaris i jornades per explicar l'experiència de la Wikipedra. Els dos més destacats han estat els "Rencontres catalanes de la pierre sèche" organitzats pel Parc Natural Regional del Pirineu Català els dies 6,7 i 8 d'abril de 2016 a Port-Vendres, Taurinyà i Catllar (França) i la "II Jornada tècnica: l'Educació i la Pedra en Sec" organitzada pel Consell de Mallorca els dies 25 i 26 de novembre de 2016 a Palma.

II Jornada tècnica
L'EDUCACIÓ
I
LA PEDRA EN SEC
25 i 26 de novembre de 2016
Sala d'actes del Centre Cultural de la Misericòrdia, Palma

PRESENTACIÓ
Fa trenta anys que el Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca fa feina per preservar l'ofici de marger, així com per estudiar, catalogar, restaurar i protegir els elements construïts amb la tècnica de pedra en sec. També ha dit a terme nombroses actuacions de divulgació i de sensibilització per donar a conèixer el patrimoni de pedra en sec, amb projectes com el de la Ruta de Pedra en Sec, en el qual s'integren, entre d'altres aspectes, l'etnologia, la tècnica, la història, el turisme, el paisatge i la natura.
En aquesta línia, l'any 2015, el Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca va organitzar la I Jornada Tècnica sobre Biodiversitat i Pedra en Sec, per crear un espai d'intercanvi d'opinions i d'experiències en el qual valorar la importància de conservar i difondre el patrimoni de pedra en sec pel seu paper en la preservació de la biodiversitat.
Enguany, veient l'interès pel valor educatiu i didàctic del patrimoni etnològic, es proposa una nova jornada tècnica per abordar la pedra en sec des de l'àmbit de l'educació i de la divulgació, qüestions essencials per entendre'n l'origen i el context en què s'emmarca. D'aquesta manera, a través de l'educació es reforça el vincle amb el territori i el paisatge i es fomenten valors responsables de preservació.
Durant la jornada es repassarà el tractament de la pedra en sec en la literatura mallorquina, es mostraran exemples de la divulgació que se n'ha fet amb les noves tecnologies, es parlarà de les construccions com un recurs educatiu, i es proposaran accions educatives entorn de la pedra en sec com les que ha organitzat el Consell de Mallorca, des d'una fundació que treballa activament per la valorització del patrimoni i de la tècnica constructiva, i des de l'àmbit de l'escola, amb la Ruta de Pedra en Sec com a protagonista.

II JORNADA TÈCNICA:
L'EDUCACIÓ I LA PEDRA EN SEC
PROGRAMA
Lloc: sala d'actes del Centre Cultural la Misericòrdia, Palma
DIVENDRES 25 DE NOVEMBRE
16.45 h Recepció de les persones assistents, registre i lliurament de material
17.00 h Salutació i benvinguda a les persones assistents
17.15 h **1a ponència: « La pedra invisible »**
Miquel Royó, divulgador naturalista i escriptor
18.00 h **2a ponència: « Els paisatges de la pedra seca. La Wikipedra i altres iniciatives de l'Observatori del Paisatge de Catalunya »**
Jordi Grau, tècnic de l'Observatori del Paisatge de Catalunya
18.45 h Pausa
19.15 h **3a ponència: « El Castell d'Alaró: una aula dotada i oberta »**
Josep Lluís Pol, professor de l'IES Marratxí
20.00 h Debat
20.30 h Fi de la jornada
DISSABTE 26 DE NOVEMBRE
09.30 h **1a ponència: « Activitats educatives a l'entorn de la pedra en sec »**

També relacionat amb l'àmbit de la pedra seca, cal mencionar que l'Observatori del Paisatge forma part del comitè científic de la IX Trobada d'estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans. Pedra seca - Pedra Viva que se celebrarà a les Valls del Montcau els dies 20,21 i 22 d'octubre de 2017.

6.4 Projecte de cooperació “Col·labora x Paisatge”

L'Observatori dona suport tècnic a la coordinació d'aquest projecte. Les principals accions són: l'ampliació de la Wikipèdia a altres tipologies constructives, la creació d'una aplicació mòbil que s'hi vincula i la publicació d'un llibre de bones pràctiques de col·laboració ciutadana en la gestió del paisatge a Europa.

Relacionat amb l'activitat vinculada als paisatges de la pedra seca, des del març de l'any 2016 l'Observatori del Paisatge dona suport tècnic i coordina algunes de les accions del projecte de cooperació “Col·labora x Paisatge. Desenvolupament rural a través del paisatge i la col·laboració ciutadana (construccions de pedra seca)”, coordinat per l'Associació pel Desenvolupament Rural Integral de la Zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRINOC).

L'Associació per al Desenvolupament Rural de la Zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRINOC) és una entitat sense ànim de lucre creada per gestionar l'aplicació de la metodologia LEADER en el seu àmbit territorial i que compta amb la representació dels principals agents públics i privats del territori. És un dels 11 Grups d'Acció Local (GAL) existents a Catalunya per al període 2014-2020.

Aquest projecte de cooperació és fruit de l'aplicació de l'estratègia definida per ADRINOC per al període Leader 2014-2020, en què el paisatge apareix com una línia transversal d'actuació. Com tots els altres projectes que es desenvolupen en el marc de la metodologia Leader, l'objectiu principal és afavorir el desenvolupament econòmic i social de les àrees que en formen part. En aquest projecte de cooperació, a part de l'Associació ADRINOC, hi estan implicats altres grups d'acció local de Catalunya. Així, el projecte es desenvolupa en els territoris d'influència dels cinc grups d'acció local de Catalunya següents: ADRINOC, Consorci Leader Desenvolupament Rural del Camp, Consorci per al Desenvolupament del Baix Ebre i Montsià, Associació Leader de Ponent i el Consorci Intercomarcal d'Iniciatives Socioeconòmiques Ribera d'Ebre – Terra Alta, que inclouen municipis de vint comarques de Catalunya. Fora de Catalunya, a nivell europeu, el projecte també té un soci francès, el Parc Natural Regional del Pirineu Català.

El projecte de cooperació Col·labora x Paisatge

Associació DESARROLLO RURAL INTEGRAL

Leader 2014-2020 Leader 2007-2013 Memòries Transparència Qualitat Contacte

Col·labora x Paisatge

Col·labora x Paisatge, construccions de pedra seca

col·labora x paisatge
construccions de pedra seca

El desenvolupament econòmic i social és clau per a mantenir els territoris rurals. Aquest desenvolupament ha de partir de la idiosincrasia de cada territori i les seves particularitats i patrimoni, com pot ser el paisatge. I perquè aquest desenvolupament esdevingui durador s'ha de fer participatiu la societat civil i la ciutadania.

Així aquest projecte posa en valor el patrimoni paisatgístic de l'arquitectura tradicional de pedra seca com a element predominant i identitari de bona part dels paisatges rurals de Catalunya i d'altres àmbits propers al Mediterrani.

Es tracta d'un projecte de caràcter no productiu, si bé els seus objectius van dirigits a crear economia i desenvolupament rural a través dels resultats que es generin a partir de les eines desenvolupades utilitzades per la col·laboració ciutadana en la catalogació de les construccions de pedra seca, un producte i resultat a utilitzar tant per la pròpia administració (per a preservar aquest patrimoni, considerar aquest patrimoni en les ajudes europees, incorporació en sistemes d'informació geogràfica), com per a privats (recuperació d'un edifici i una tècnica constructiva tradicional, nous usos i construccions amb pedra seca), per al sector turístic (rutes de descoberta, activitats turístiques, divulgació patrimoni), per a propietaris de finques (conservació i valorització del seu espai i patrimoni), etc.

Objectiu estratègic del projecte:
Divulgació, manteniment i catalogació de construccions de pedra seca (barraques, murs, etc.), i el seu paisatge com a mitjà per a fomentar el desenvolupament rural amb la col·laboració dels ciutadans i la societat civil.

SEGUIMENT DE LES ACCIONS DEL PROJECTE:

El passat 7 de maig va tenir lloc, a la seu de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, a Olot, una jornada de treball participatiu per tal de consensuar, amb professionals del sector, quines noves tipologies de construccions de pedra seca s'haurien d'incloure a la Wikipèdia, i a partir d'aquí descriure les fitxes de catalogació d'aquestes construccions amb les categories i/o camps de descripció necessaris per a una bona descripció i identificació d'aquestes.

El dimarts 31 de maig va tenir lloc a l'Alt Empordà una jornada de presentació de les actuacions que s'estan portant a terme en el marc del projecte "Col·labora x paisatge (construccions de pedra seca)" per tal de poder seguir treballant amb l'elaboració de les fitxes de catalogació de les noves tipologies de construccions que seran inclòs en la Wikipèdia i en les futures actuacions del projecte més encades a la sensibilització de la població i a la formació.

Projecte de cooperació COL·LABORA X PAISATGE
Observatori del Paisatge de Catalunya i Parc Natural Regional del Pirineu Català

s'ha centrat en un dels elements més tangibles que configuren els paisatges rurals de Catalunya: les construccions de pedra seca. Així doncs, l'objectiu estratègic del projecte és donar valor a les construccions de pedra seca i el seu paisatge com a mitjà per fomentar el desenvolupament rural amb la col·laboració dels ciutadans i la societat civil.

Un altre dels objectius del projecte és potenciar el portal col·laboratiu Wikipedra, impulsat per l'Observatori del Paisatge (vegeu l'apartat 6.4).

A part del suport tècnic en la coordinació general del projecte, entre totes les accions realitzades en el marc d'aquest projecte, durant l'any 2016 l'Observatori ha participat en la coordinació i execució de les següents accions:

- Elaboració d'unes fitxes de catalogació per a les diferents construccions de pedra seca. A través de diversos tallers amb experts es van definir les tipologies de construccions de pedra seca més rellevants a Catalunya (barraques i cabanes, forns, construccions relacionades amb l'aigua i murs). A partir d'aquí es van elaborar unes fitxes de catalogació per a cada tipologia. Aquesta informació s'està utilitzant de base per ampliar la Wikipedra a aquestes altres tipologies i editar uns blocs en format paper que permetin omplir les fitxes quan es fa treball de camp. Els dos recursos estaran disponibles durant el primer trimestre de l'any 2017.
- Creació d'una aplicació per a la consulta i catalogació sobre el terreny de les construccions de pedra seca. S'ha treballat en la confecció d'una aplicació per a mòbils i tauletes per a dispositius Android i iOS que permeti sobre el terreny la consulta i catalogació de les construccions de pedra seca enllaçada al web Wikipedra impulsat per l'Observatori del Paisatge. L'aplicació permetrà catalogar barraques i cabanes, forns, construccions relacionades amb l'aigua i murs i està previst que estigui disponible als corresponents mercats d'aplicacions durant el primer trimestre de l'any 2017.
- Organització d'unes jornades de formació sobre com protegir i posar en valor el patrimoni de construccions de pedra seca. Durant el mes d'octubre de 2016 es va organitzar el cicle de jornades "Les construccions de pedra seca, un valor afegit per al territori". Aquestes jornades, la mateixa a cinc indrets diferents de Catalunya, es van adreçar a tècnics municipals, entitats i ciutadania en general. El seu objectiu era afavorir el coneixement del paisatge de la pedra seca i els mecanismes i mètodes de gestió i protecció que es poden aplicar, així com donar a conèixer experiències de valorització d'aquest patrimoni a través de propostes d'ús lúdic, turístic i educatiu. Les cinc jornades es van celebrar els dies 10, 13, 14, 18 i 19 d'octubre a Roquetes (Baix Ebre), Torrebesses (Segrià), La Fatarella (Terra Alta), El

Pla de Santa Maria (Alt Camp) i Vilanant (Alt Empordà). Aquest cicle de jornades es va cloure amb un viatge d'estudi al Parc Natural Regional del Pirineu Català els dies 20 i 21 d'octubre durant el qual es van visitar diferents iniciatives de posada en valor de la pedra seca.

- Elaboració de la publicació "Paisatge, desenvolupament rural i ciutadania. Bones pràctiques de col·laboració ciutadana en la gestió del paisatge a Europa". El document Paisatge, desenvolupament rural i ciutadania. Bones pràctiques de col·laboració ciutadana en la gestió del paisatge a Europa fa una selecció de deu bones pràctiques de col·laboració ciutadana en la gestió i ordenació del paisatge que s'estan duent a terme a nivell europeu. Concretament s'han seleccionat iniciatives d'Alemanya, França, els Països Baixos, el Regne Unit, Itàlia, Eslovàquia i Catalunya. Els objectius d'aquest document són: conèixer algunes de les iniciatives ciutadanes d'èxit que s'estan impulsant arreu d'Europa vers la gestió del paisatge o que tenen el paisatge com a mecanisme de desenvolupament territorial; aportar noves idees i eines per al desenvolupament de futurs projectes relacionats amb el paisatge basats en la generació de sinergies entra la societat civil i l'administració, en especial en entorns rurals; i contribuir a l'intercanvi d'experiències amb altres territoris europeus en relació amb bones pràctiques ciutadanes vers el paisatge

6.5 Participació en activitats de difusió

Durant l'any 2016 l'Observatori del Paisatge ha participat en diferents activitats acadèmiques i de divulgació (seminaris, conferències, debats, etc).

Les principals activitats en les quals ha intervingut l'Observatori són:

- **Viure i produir en un entorn de qualitat: el paisatge com a estratègia de futur**

Calldetenes, 13 de febrer de 2016

Ajuntament de Calldetenes

- **El tractament del paisatge en la geografia catalana des dels anys 1960 fins avui**

Barcelona, 3 de març de 2016

Societat Catalana de Geografia

- **European Landscape Observatories**

Finlàndia, 18 de març de 2016

Aalto University

Conferència "The Landscape Observatory of Catalonia: origin, structure, functions, main works and management"

- **Seminario di Studio Internazionale: Landscapes Heritage. Ricerca, formazione, progetto**

Reggio Calabria, 22 i 23 de març de 2016

Università degli Studi Mediterranea di Reggio Calabria

- **International Seminar Art and Landscape**

Portugal, 7 al 9 d'abril de 2016

Laboratorio de Paisagem

Conferència "Emotion, place and landscape"

- **Les Rencontres catalanes de la pierre sèche**

Port-Vendres, Taurinya i el Catllar, 6 al 8 d'abril de 2016

Parc naturel régional des Pyrénées catalanes

"WIKIPEDRA: inventaire participatif du patrimoine en pierre sèche"

- **Quin paisatge volem? El Pla de Paisatge de la Granadella**

La Granadella, 8 d'abril de 2016

Ajuntament de la Granadella

- **Osservatorio locale paesaggio**

Porto viro - Sala Eracle (Itàlia), 13 de maig de 2016

Comune di Porto Viro

"L'Esperienza dell'Osservatorio del paesaggio di Catalunya, sfide e prospettive di futuro"

- **Eines i oportunitats per la promoció i protecció del paisatge des del veïnat. Jornada d'experiències i debat obert sobre les oportunitats d'aquests instruments al Solsonès**

Solsona, 15 de maig de 2016

Associació Territori de Masies

"L'Observatori del Paisatge de Catalunya. Origen, funcions i serveis"

- **Foro de las Ciudades: Espacios Urbanos para el Bienestar y la Sostenibilidad**

Taula rodona: Estrategias urbanas: el Paisaje como herramienta de decisión en la planificación y regeneración urbana

Madrid, 16 de juny de 2016

Foro de las ciudades, IFEMA Feria de Madrid

- **Debat transversal d'arquitectura**

Jornades de reflexió. Encreuant mirades, coordinant necessitats

Vic, 20 de juny de 2016

VICCC, Ajuntament de Vic, POUM Vic i Congrés d'arquitectura

"La cura dels llocs. Emoció, paisatge i identitat"

- **El paisatge valencià. Reptes presents i futurs**

València, 14 de juliol de 2016

Universitat de València

"L'Observatori del Paisatge de Catalunya: Reptes i perspectives"

- **Altri Paesaggi, altre Storie. Storie di paesaggi in divenire**

Sicília, 22 de juliol de 2016

AIAPP Sicilia

"La cooperación ciudadana en un territorio fronterizo. El plan de paisaje de la Cerdanya"

- **Jornades Viles Florides**

Acte de reconeixement Viles Florides 2016

Olot, 16 de setembre de 2016

Ajuntament d'Olot

"Viure i produir en un entorn de qualitat. El paisatge com a estratègia de futur"

- **Imaginaris del turisme: l'illa, patrimoni cultural**

Palma de Mallorca, 20 de setembre de 2016

Universitat de les Illes Balears, Hotel Son Jaumell i PEN Català

- **Simposi sòl no urbanitzable**

Figueres, 7 d'octubre de 2016

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

- **Paisatge i energies renovables**

Andorra, 11 d'octubre de 2016

Govern d'Andorra

"Energia eòlica i paisatge. Orientacions per a una adequada implantació a Catalunya"

- **Simposi sòl no urbanitzable**

Olot, 14 d'octubre de 2016

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

- **Descobrim les cartes del paisatge**

Accions pel paisatge

Santa Creu del Jutglar, 18 d'octubre de 2016

Consorci del Lluçanès

"Les cartes del paisatge i el paper dinamitzador del territori"

- **Coloquio Internacional en Geohumanidades. Cerrando círculos. Abriendo horizontes**

VIII Coloquio del Grupo de Historia del Pensamiento Geográfico de la Asociación de Geógrafos Españoles

Barcelona, 19 al 22 d'octubre de 2016

Asociación de Geógrafos Españoles

- **V Foro de Reflexión LALI & el Taller Internacional Panamá 2016**

Paisaje: de lo regional al mundo local

Panamà, 24 d'octubre de 2016

LALI

"El poder del paisaje en el mundo local"

- **II Jornada tècnica:l'educació i la pedra en sec**

Palma de Mallorca, 25 i 26 de novembre de 2016

Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca

“Els paisatges de la pedra seca. La Wikipedra i altres iniciatives de l'Observatori del Paisatge de Catalunya”

- **Landscape Forum Berlin**

Berlín, 2 de desembre de 2016

Bund Heimat und Umwelt e.V. CIVILSCAPE

“Landscape Observatory in Catalunya – Landschaftsobservatorien als ein Modell für Europa?”

6.6 Presència a les xarxes socials

Les xarxes socials on és present l'Observatori són Twitter, Facebook i Vimeo.

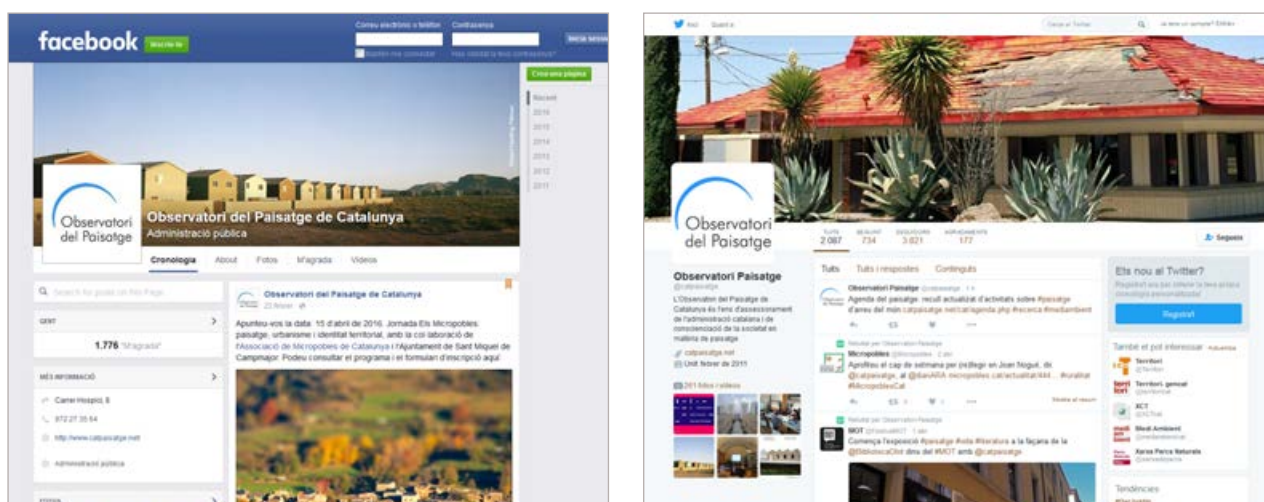
L'Observatori del Paisatge és present a les xarxes socials a través de Twitter (@catpaisatge) i Facebook, en ambdós casos en català, castellà i anglès i del canal de Vimeo.

Al desembre de 2016 els comptes de Twitter de l'Observatori sumaven 6.191 seguidors mentre que a Facebook la xifra se situava en 3.692, unes xifres que suposen un creixement del 16% respecte a l'any anterior, en el cas de Twitter i d'un 23% en el cas de Facebook.

Pel que fa al canal de Vimeo de l'Observatori, hi ha disponibles més de setanta vídeos, la majoria de ponències de seminaris i jornades. També hi ha vídeos divulgatius, com el que es va realitzar l'any 2015 pel desè aniversari de l'Observatori (en l'eix de l'“Educació, formació i comunicació” del full de ruta CATPAISATGE 2020): el vídeo El paisatge és de tots, per explicar què és el paisatge de forma amena i per a tot tipus de públic. El vídeo, que és originàriament en català, aquest any 2016 s'ha subtitulat en castellà i anglès, i es pot veure en aquest canal.

Les xarxes socials són elements clau per difondre les activitats sobre paisatge que organitza l'Observatori o altres entitats i per posar a disposició del públic el material elaborat o recollit per l'Observatori —catàlegs de paisatge, publicacions, documents tècnics...— així com les notícies més importants sobre paisatge que es publiquen en mitjans catalans, espanyols i internacionals.

Tanmateix, una segona vessant important és afavorir la interacció amb investigadors, tècnics i ciutadania en general, tant per resoldre dubtes com per rebre aportacions en forma d'actes per a completar l'agenda del web de l'Observatori, documents o altres elements d'interès

6.7 Atenció i resolució de consultes

S'han atès unes 200 consultes d'administracions públiques, entitats privades o particulars.

Durant l'any 2016 s'han atès 184 consultes formulades a través del correu electrònic, via telefònica o per visita directa. Diverses administracions públiques, entitats privades o particulars s'han adreçat a l'Observatori per obtenir informació científica, assessorament o dades concretes.

7.1 Centre de documentació del paisatge

El centre de documentació de l'Observatori rep consultes nacionals i internacionals i es consolida com un espai polivalent per exposar, rebre visites, reunir-se, realitzar cursos...

El Centre de Documentació del Paisatge és l'únic centre d'aquestes característiques a l'Estat espanyol i un dels pocs existents arreu d'Europa. Es tracta d'un espai físic i virtual on es recull, s'organitza i es difon informació de tota mena referida al paisatge en general. Les seves funcions principals són donar suport a l'Observatori del Paisatge en el desenvolupament de la seva activitat; donar suport als treballs de recerca sobre paisatge realitzats per institucions o particulars i oferir la màxima informació actualitzada i de qualitat a les persones interessades en el paisatge. Per aconseguir-ho ofereix els següents serveis: atenció de consultes in situ, per telèfon o per correu electrònic; préstec interbibliotecari (està integrat al Catàleg Col·lectiu de Biblioteques de Catalunya); recull de premsa digital; servei de reprografia i intercanvi d'informació i documentació.

L'adquisició del fons es fa a través de la compra, però una part important prové de donatius i d'intercanvis. A finals de l'any 2016 el centre mantenia contacte amb més de vint institucions d'arreu del món amb qui ha establert acords d'intercanvi. En acabar l'any el fons era d'uns 4.500 documents, entre articles, llibres, revistes, dvd, tesis... que es cataloguen al Catàleg Col·lectiu de les Biblioteques de les Universitats de Catalunya (CCUC).

CCUC Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya

46 resultats trobats. Ordenat per **rellevància** | data | títol.

Paraula clau (1-46 de 46)

Títols més rellevants entrades 1-5

1	NOGUÉ, J. ; PUIGVERT, L. ; BRETXA, G. i LOSANTOS, A. (eds.). <i>Franges. Els paisatges de la perifèria</i> . Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya, 2012. [Recurs electrònic] Pavón, David	2015
2	<i>L'Observatori del Paisatge en el marc de la nova política de paisatge de Catalunya</i> [Recurs electrònic.] Nogué i Font, Joan, 1958-	2008
3	<i>Joan Nogué director de l'Observatori del Paisatge</i> Genjaume, Josep	2007

L'ús del centre és gratuït i obert a tothom, i a banda de les consultes dels propis tècnics de l'Observatori del Paisatge, es reben unes cinquanta consultes anuals sobretot d'Europa i Amèrica del Sud via telèfon, mail o presencialment.

Les característiques de l'actual centre de documentació, inaugurat el març de 2014, han permès que el centre esdevingui el punt de benvinguda de les visites que rep l'Observatori del Paisatge. L'espai permet acollir grups de fins 50 persones i està equipat amb canó i pantalla de projecció. Per aquest motiu també es celebren actes com ara presentacions de llibres, conferències i exposicions que donen visibilitat al centre de documentació i a l'Observatori del Paisatge. Aquest 2016 s'hi han celebrat les següents activitats:

- 23 de gener inauguració exposició "Aigua, natura i paisatge"
- 8 de març visita dels alumnes de 3er d'ESO de l'escola Cor de Maria d'Olot
- 22 d'abril reunió del Consell Rector de l'Observatori del Paisatge
- 7 de maig jornada sobre les tipologies constructives en pedra seca
- 12 de maig visita alumnes de la Universitat Pompeu Fabra
- 18 de maig reunió de treball amb experiències de planificació i gestió del paisatge en l'àmbit local a Catalunya

7.2 Arxiu de fotografia de paisatges de Catalunya

L'arxiu de fotografia de l'Observatori recull 3.755 imatges d'arreu de Catalunya, nombre que augmentarà en els propers anys.

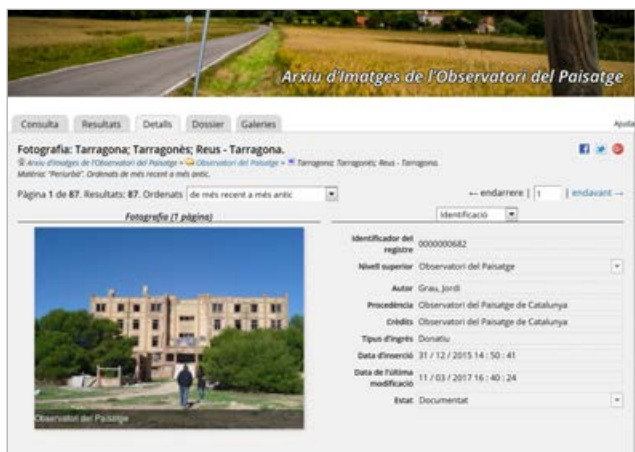
Amb l'objectiu de produir, recollir i difondre imatges dels paisatges de Catalunya l'Observatori del Paisatge ha creat un arxiu d'imatges que recull l'ampli ventall de fotografies digitals dels paisatges contemporanis de Catalunya.

A l'acabar l'any 2016 l'arxiu estava format per 3.755 fotografies d'arreu de Catalunya, procedents de la pròpia activitat de l'entitat a més de donacions i cessions d'altres entitats i particulars.

La intenció és donar visibilitat del fons al públic en general i que aquest pugui fer-ne ús d'acord amb les llicències que s'indicaran a cada foto. D'altra banda el propi personal de l'Observatori és qui primer es beneficia del repositori d'imatges.

El programa utilitzat s'anomena Pandora i està gestionat per l'empresa CranConsulting. Actualment utilitzen aquest sistema el Servei d'Imatges de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa, la Universitat de Girona, l'Ajuntament de Malgrat de Mar, el Nou 9, la Universitat de Salamanca, l'hemeroteca de l'ABC, entre molts d'altres.

La tasca principal de l'any 2016 ha estat continuar la de l'any anterior, és a dir, la catalogació de les imatges i el treball en el disseny i estructura d'un web que donarà visibilitat a la riquesa del fons i al treball minuciós de documentació que hi ha al darrere. La idea és que el web sigui molt més que un cercador que permeti accedir al fons fotogràfic de l'Observatori, l'explotació de les noves tecnologies permetrà anar més enllà i organitzar exposicions virtuals, mostrar les novetats, permetre la descarrega de les imatges, promoure l'estudi del paisatge a través de la fotografia... Mentre no hi haigut aquest web, la consulta a l'arxiu és interna.

8.1 Edicions de llibres

ELS CATÀLEGS DE PAISATGE DE CATALUNYA. METODOLOGIA

El llibre, és el tercer volum de la col·lecció “Documents”, i descriu la metodologia utilitzada per a l'elaboració dels set catàlegs de paisatge de Catalunya i constitueix alhora una base i un precedent per a eines metodològiques futures.

L'Observatori ha publicat aquest 2016 Els catàlegs de paisatge de Catalunya. Metodologia. El llibre pretén posar a l'abast de qualsevol persona interessada la metodologia emprada per l'Observatori a l'hora d'elaborar l'instrument probablement més reeixit que preveia la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge: els catàlegs de paisatge. I ho fa després d'assolir la important fita de disposar dels set catàlegs de paisatge aprovats pel Departament de Territori i Sostenibilitat.

Els catàlegs, inspirats en l'articulat del Conveni europeu del paisatge, són una eina fonamental per al coneixement del territori i s'han convertit en el principal projecte de generació de coneixement sobre paisatge a Catalunya. Els catàlegs han representat un gran esforç d'innovació i d'imaginació a l'hora d'identificar, interpretar i representar cartogràficament elements, valors i dinàmiques dels paisatges, a l'hora de definir i plasmar en un mapa objectius de qualitat paisatgística, o en el moment de fer comprensible l'enorme varietat de realitats paisatgístiques del país.

Els catàlegs són una obra coral, en la que hi ha participat l'equip de l'Observatori del Paisatge de Catalunya i dos actors clau al llarg del procés de confecció dels catàlegs: els equips de totes les universitats públiques catalanes que hi han participat activament, i els milers de ciutadans i ciutadanes que s'hi han implicat col·laborant de manera activa en les sessions de participació i consulta ciutadanes i fent-nos arribar suggeriments de tota mena fins i tot un cop acabats els catàlegs.

La publicació ha comptat amb el patrocini d'ATLL, Concessionària de la Generalitat de Catalunya, SA. i properament, al març del 2017, sortirà la versió en anglès, ja que l'interès en aquesta metodologia ha estat també internacional.

PAISATGE, ECONOMIA I EMPRESA

Publicació del cinquè volum de la sèrie “Reflexions” de la col·lecció “Plecs de Paisatge” que recull els resultats del seminari internacional amb el mateix nom.

L'Observatori del Paisatge ha editat durant el 2016 el llibre Paisatge, economia i empresa. El llibre recull els resultats del seminari que es va celebrar els dies 26 i 27 de novembre de 2015 al Museu Marítim de Barcelona i és el cinquè volum de la sèrie “Reflexions” de la col·lecció “Plecs de Paisatge” .

La publicació aborda el potencial competitiu i d'atracció de negoci que té el paisatge, sempre que no s'hagi banalitzat ni hagi perdut la seva identitat. El paisatge és cada cop més una peça clau del desenvolupament local i un recurs econòmic de primer ordre. Així, hi ha un munt d'iniciatives innovadores i emprenedores que són capaces de generar ocupació i que troben en el paisatge la seva font d'inspiració. També cal tenir present que moltes empreses decideixen localitzar-se en un territori determinat –i no en un altre- perquè el seu paisatge dota de contingut i significació el seu producte, atorga un valor afegit al producte.

La publicació ha estat possible gràcies al patrocini d'ATLL, Concessionària de la Generalitat de Catalunya. Es pot adquirir a través del web de l'Observatori i es presentarà públicament el dijous 9 de març de 2017 a les 13 h a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona.

8.2 Presentacions de llibres

PAISAJE Y EMOCIÓN. EL RESURGIR DE LAS GEOGRAFÍAS EMOCIONALES

El 23 de febrer de 2016 es va presentar al campus de la Ciutadella de la Universitat Pompeu Fabra la publicació digital coeditada amb la Universitat Pompeu Fabra.

El llibre, editat el desembre de 2015 dins la col·lecció Teoría y Paisaje, recull les ponències del seminari homònim celebrat el març de 2014 a la Universitat Pompeu Fabra. La publicació aporta una mirada crítica sobre la conjunció entre paisatge i emoció des del punt de vista de diverses disciplines com són l'estètica, la història de l'art, la literatura i la teoria de la literatura, la geografia cultural i l'arquitectura.

Com en el primer número de la col·lecció Teoría y Paisaje, els capítols s'han publicat en l'idioma original en què van ser exposats en el seminari (castellà, anglès o francès). La publicació es pot consultar al web de l'Observatori del Paisatge.

PAISATGE, PATRIMONI I AIGUA

Una quarantena de persones van assistir a la presentació del llibre editat l'any 2015. La presentació va tenir lloc a la biblioteca pública de Salt.

El 6 d'octubre, es va presentar la publicació Paisatge, patrimoni i aigua. La memòria del territori, a la biblioteca Lu Bohigas de Salt amb una quarantena d'assistents. En l'acte van intervenir Eva Rigau, regidora de cultura de l'Ajuntament de Salt; Joaquim Roca, president del Consorci del Ter; Alfredo Gutiérrez, director general d'ATLL, i Joan Nogué, director de l'Observatori del Paisatge.

El llibre, editat l'any 2015, és el quart volum de la sèrie 'Reflexions' de la col·lecció "Plecs de Paisatge" i recull els resultats del seminari homònim i que es va celebrar a l'octubre de 2014 al Museu del Ter de Manlleu. La publicació ha comptat amb el patrocini d'ATLL, Concessionària de la Generalitat de Catalunya, SA.

L'edició, que inclou resums en castellà i anglès, parteix de la base que l'aigua ha estat històricament un dels principals elements vertebradors i articuladors del paisatge a les nostres latituds. L'ocupació mil·lenària del territori i el seu afaïonament per part de les societats humanes que s'hi ha establert s'expliquen en bona mesura per l'aigua, ja sigui en forma de deus, de fonts, de rius i rieres o d'estanys i estanyols. És per això que es fa difícil parlar del paisatge sense associar-lo a l'aigua i al patrimoni que ha sorgit al seu voltant. Un patrimoni històric –el vinculat als paisatges de l'aigua– que, a casa nostra, està intrínsecament unit a uns cursos fluvials que estan desenvolupant nous papers i estan prenent nous significats. Aquest llibre proposa reflexionar sobre la qüestió des d'una perspectiva interdisciplinària i internacional.

8.3 Elaboració i distribució trimestral del butlletí Paisatg-e

Durant l'any 2016 s'han elaborat i distribuït quatre edicions, i a finals d'any tenia 2.185 subscriptors

El butlletí Paisatg-e és un butlletí electrònic trimestral amb l'objectiu de difondre informació de referència sobre paisatge a Catalunya, a l'Estat espanyol i a escala internacional. És una eina d'opinió, informació i conscienciació estretament vinculada al web www.catpaisatge.net, però que disposa de la seva pròpia estructura.

El 2016 s'ha renovat el disseny mantenint però l'estructura: l'apartat "L'observador" és un article d'una persona destacada en el camp del paisatge, cada número és una persona diferent; el "Mosaic" són novetats destacades; en el "Paisatge digital" es recomana un web; i les "Publicacions d'interès" és l'apartat on es recomanen alguns dels últims llibres adquirits al centre de documentació de l'Observatori.

Abans d'enviar el primer butlletí de l'any 2016 es va decidir editar el butlletí en català, castellà i anglès, i deixar de fer-ho en francès, per motius econòmics, ja que els 80 subscriptors en aquest idioma no compensaven les despeses de traducció del text. A principis d'any es va informar a través de correu electrònic, a les persones afectades, que es deixaria de publicar el butlletí en aquest idioma i que a partir d'aquell moment el rebrien en anglès. Els subscriptors van entendre les causes i no hi va haver cap baixa.

8.4 Elaboració i distribució setmanal del butlletí Dietari de Paisatge

Aquest any 2016 s'ha canviat el disseny sobretot de la capçalera i s'han enviat 43 dietaris, amb un total de 647 notícies de paisatge i que han arribat a 1100 subscriptors.

El Dietari de Paisatge és un butlletí digital que recull setmanalment notícies sobre paisatge publicades en els principals mitjans de comunicació escrits del món, amb un èmfasi especial en les novetats referides a Catalunya.

El Dietari de Paisatge va néixer amb l'esperit de fer disponible, d'una manera senzilla i ràpida, informació d'actualitat en temes de paisatge a persones interessades en la temàtica.

Durant l'any 2016, s'ha continuat fent la recerca diària de notícies d'interès de temàtica paisatgística publicades en els principals mitjans de comunicació escrits (una tria de les quals es posa a la portada del web) i la selecció setmanal de notícies de més interès paisatgístic intentant respectar un equilibri de llengües (català, castellà, anglès, francès, italià i portuguès) i temàtiques, tot prioritant les notícies que fan referència a Catalunya.

8.5 Elaboració i distribució mensual del butlletí Agenda de Paisatge

A finals de 2016 hi havia 1903 subscriptors d'arreu del món.

El butlletí de l'Agenda de Paisatge està estretament vinculat al web www.catpaisatge.net, és el recull dels actes que apareixen a l'agenda del web de l'Observatori i conté informació sobre congressos, jornades, cursos, conferències, presentacions, sortides, premis i exposicions d'arreu del món, però amb un especial èmfasi en les que se celebren a Catalunya.

El butlletí, de distribució mensual a través del correu electrònic i amb un recull de les activitats programades en els següents tres mesos, pretén ser de gran utilitat pels agents més directament implicats en l'estudi i la gestió del paisatge i, en general, per qualsevol persona interessada en el paisatge

8.6 Glossari dels paisatges de la pedra seca

Amb la col·laboració de diversos filòlegs s'ha posat a disposició de la ciutadania un recull de mots vinculats al món de la pedra seca en format digital. A través d'un formulari, els usuaris podran fer noves aportacions al glossari.

Des de l'inici de la seva activitat, l'Observatori ha dedicat especial atenció a l'arquitectura de la pedra seca, que dona caràcter a bona part dels paisatges rurals de Catalunya (dossier dels paisatges de la pedra seca, wikipedra, etc.). En aquest sentit, des de l'any 2014 s'està fent un pas més i s'aprofundeix en un dels elements més interessants, intangibles i amenaçats del paisatge de la pedra seca: el vocabulari.

Durant el 2016 s'han finalitzat els treballs d'elaboració del glossari dels paisatges de la pedra seca i el mes d'octubre es va posar en funcionament.

Es tracta d'un recull de més de mig miler de mots relacionats amb el món de la pedra seca dels territoris de parla catalana. La tasca ha estat realitzada per filòlegs experts a partir dels treballs que van presentar en la VII Trobada d'Estudi per a la Preservació de la Pedra Seca als Països Catalans celebrada a les Preses l'any 2013.

Aquest nou web, que té el suport de l'Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional, pretén abordar un dels molts valors intangibles que s'associen al patrimoni de la pedra seca. La gran diversitat de tipologies constructives, les eines, els tipus de pedra utilitzada i la tècnica constructiva de la pedra seca han acabat creant un ric vocabulari específic del món de la pedra seca i que, sovint, només és present en la memòria oral dels experts i professionals que coneixen aquest patrimoni.

Per una banda, la nova eina permet consultar el significat o significats de les paraules que formen part del recull i també la relació que sovint hi ha entre elles i, per l'altra, també permet que els usuaris facin les seves aportacions a través d'un formulari on es poden fer comentaris o proposar nous mots o locucions.

Durant els primers mesos de funcionament el glossari ja s'ha nodrit amb una trentena de noves aportacions.

8.7 Elaboració d'articles

Articles escrits i entrevistes realitzades als membres de l'Observatori del Paisatge durant aquest 2016:

- "Paisatge i societat civil. Cap a noves formes de participació", dins Margarita Diaz-Andreu, Ana Pastor Pérez, Apen Ruiz Martínez (coord.). *Arqueología y comunidad. El valor social del patrimonio arqueológico en el siglo XXI*. Madrid : JAS Arqueología, 2016, p. 113-128.
- "Prólogo", dins Pep Escoda. *Desvío*. [S.l.: s.n.], 2016.
- "Prólogo", dins Simonetta Zanon (ed.). *Luoghi di valore = Outstanding Places*. Treviso: Fondazione Benetton Studi Ricerche, 2016, p. 7-11, p. 183-185.
- "Il re-incontro con il luogo: cambio di paradigma e società civile", dins Ludovica Marinaro, et al. (ed.). *OPLÀ 2015 Ongoing Projects on Landscape Architecture*. Florencia: Dipartimento di Architettura, Università degli Studi di Firenze, 2016, p. 46-52.
- "Wikipedra: Associer la société civile à l'inventaire du patrimoine en Pierre sèche", *Rencontres catalanes de la pierre sèche. Matières, métiers & développement local* 6au 8 avril 2016. [S.l.]: Parc Naturel Régional des Pyrénées catalanes; Fédération Française des Professionnels de la Pierre Seche; Les CAUE en Languedoc Roussillon, p. 16. Coautora Christelle Frau.
- "La génesis y la evolución de la valoración moderna del paisaje en Cataluña", *Cuadernos de Geografía de la Universidad de Granada*, 2016, vol. 55, núm. 2, p. 28-45.
- "El reencuentro con el lugar: Nuevas ruralidades, nuevos paisajes y cambio de paradigma", *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 2016, vol. 62, núm. 3, p. 489-502.
- "Joan Nogué: 'Els micropobles poden ser un laboratori de noves formes de governar el territori'", *Surtdecasa.cat*. [En línia]. <<http://surtdecasa.cat/girona/entorn/entrevista-joan-nogue>>, 2016.
- "Les paraules de la pedra seca", *Ker, Revista del Grup de Recerca de Cerdanya*, novembre 2016, núm. 10, p. 52-54.
- "Un nou estudi identifica 169 miradors transfronterers a la Cerdanya", *Ker, Revista del Grup de Recerca de Cerdanya*, novembre 2016, núm. 10, p. 51- 52.
- "Les construccions de pedra seca a Catalunya i a la Garrotxa", *La Comarca*, 25 d'agost de 2016, p. 52-55. Coautor Emili Bassols.
- Roja Arias, Miguel Ángel. "El paisaje, esencial en la planeación urbana", *La General*, 5 de gener de 2016, p. 14-15. [Entrevista a Pere Sala].

Durant l'any 2016 l'Observatori del Paisatge ha continuat assessorant i participant en altres iniciatives i projectes. Són, entre d'altres, les següents:

- Membre del Patronat del Consorci del Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF), en representació de la Generalitat de Catalunya
- Membre de la Comissió sobre Paisatge "INNOVI"
- Membre de la Comissió Tècnica per al desplegament del Pla Cartogràfic de Catalunya i de la Directiva INSPIRE
- Membre del consell assessor del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya
- Membre de la comissió tècnica de seguiment dels plans directors de les colònies industrials
- Membre de la Comissió per a la Plataforma Regional d'Observatoris Fotogràfics del Paisatge de la Bretanya
- Membre de la Comissió assessora de la Fundació Agroterritori
- Membre del Grup de Treball sobre Espais Agraris de Catalunya (Fundació del Món Rural)
- Membre de l'Associació per la Pedra Seca i l'Arquitectura Tradicional

LA IMPORTANCIA DE TENER UNA LEY DE PAISAJE EN COLOMBIA, COMO UN MUY BUEN COMIENZO PARA HACER POLÍTICAS DE PAISAJE SERIAS, EFECTIVAS Y QUE TENGA UN RESULTADO POSITIVO.

Por Miguel Ángel Rojas Arias
LA CRÓNICA

El paisaje no puede ser una postal, ni solo un sitio bonito, sino un espacio cultural, histórico, biodiverso, donde se reconozca la interacción humana y se establezca como principio en la planeación y el desarrollo de los pueblos. Con este concepto, el coordinador del Observatorio del Paisaje de Cataluña, en España, el licenciado en Ciencias Ambientales Pere Sala i Martí, habló con **LA CRÓNICA DEL QUINDÍO**, a propósito de una breve visita a este departamento durante las fiestas de Navidad y Año Nuevo.

¿Qué es el Observatorio del Paisaje de Cataluña que usted coordina?

Es un organismo asesor del gobierno y la sociedad civil catalana en materia de paisaje. Intentamos conectar ideas y personas, fomentar nuevas alianzas entre actores, desde la proximidad, la experiencia cotidiana, y con la interdisciplinariedad como base.

¿Por qué estudiar y trabajar sobre el paisaje?

Nuestro punto de referencia es el Convenio Europeo del Paisaje, promovido por el Consejo de Europa en el año 2000. En el 2005 el Parlamento de Cataluña aprobó la ley de Protección, Gestión y Ordenamiento del Paisaje. En paralelo, aquel mismo año se creó el Observatorio para ayudar a implementar los principios del Convenio Europeo del Paisaje y aplicar esta ley.

¿Por qué se crea el Convenio Europeo del Paisaje?

El Convenio supuso una revolución en la forma de entender el paisaje y un revulsivo para las políticas de paisaje en el antiguo continente. En primer lugar, porque el paisaje pasa a ser todo el territorio, sin excepción. Se partía de tratar como paisaje solo los lugares más escénicos, o de mayor valor ecológico. Con el Convenio, se consideran los paisajes de calidad, pero también los marginales, que están degradados y que se tienen que mejorar, y ahí está el reto, sobre todo los espacios de la vida cotidiana, los espacios

"El paisaje, esencial en la planeación urbana"

coordinador del Observatorio del Paisaje de Cataluña

Pere Sala i Martí, coordinador del Observatorio del Paisaje de Cataluña.

agrícolas, los paisajes urbanos y semiurbanos. Segundo: los organismos se comprometen no solo en la protección de espacios, sino a trabajar en la gestión, la planeación y la intervención, siempre que se haga con un provecho social y colectivo. Tercero: el paisaje

es una construcción social, con una enorme carga cultural, lleno de valores tangibles e intangibles, que influye en la calidad de vida de la gente y en su futuro, y por tanto la gente quiere sentirse cada vez más protagonista con lo que está pasando en sus paisajes,

y tener el derecho de tomar decisiones sobre su entorno. Por este motivo la participación ciudadana es fundamental para planificar el paisaje. El paisaje ya no es un elemento estético, no es una postal, no es un museo ni un fósil, estático, sino algo vivo, que influye en

"Tener una ley de paisaje es un muy buen comienzo para hacer políticas de paisaje integrales, efectivas y que tenga un resultado positivo".

su calidad de vida y su desarrollo. Fijese la ambición que tiene este planteamiento y los deberes que esto conlleva a las políticas públicas.

¿Para qué les sirve a las comunidades esta nueva forma de ver el paisaje?

Uno de los grandes retos es cómo integrar el paisaje en la planificación de la región, cuando tenemos que ordenar los nuevos desarrollos urbanos, trazar una nueva carretera, cómo promover los paisajes agrícolas, o diseñar estrategias turísticas donde el paisaje debe ser un activo de primer orden. El observatorio ayuda a la administración regional y a la local a repensar la planificación desde el paisaje y sus valores, y lo hace siempre aportando nuevas miradas.

¿Cuál es la definición de paisaje?

Paisaje es cualquier parte del territorio, tal y como es percibido por las poblaciones, cuyo carácter resulta de la acción de los gestores naturales y humanos y de sus interrelaciones. Dicho de otro modo, es todo lo que vemos cuando salimos de casa.

El paisaje no puede seguir siendo una postal. ¿Cómo es esto?

El paisaje por definición es algo

SIGUE EN PÁGINA 15

vivo, es algo dinámico, donde la interacción humana es fundamental. Aquellos paisajes que se convierten en postales, en el futuro se van banalizando, pierden su sentido y significado, y acaban muriendo. Por ejemplo, si un día el Paisaje Cultural Cafetero (PCC) se quiere mostrar como una postal, dejaría de ser real. El paisaje no es una imagen solamente, sino un elemento activo en la planeación y gestión de este territorio y un elemento central para su desarrollo.

¿Es importante tener leyes, normas jurídicas que regulen el paisaje?

Bajo nuestra experiencia, sí. Y mucho. Tener una ley de paisaje es una forma de reconocer el valor del paisaje como objeto de derecho y de disponer de una base legal sobre la cual promover estrategias y acciones para su salvaguarda y mejora. Por ejemplo, en la ley catalana, uno de los aspectos en los que más se ha trabajado son los catálogos del paisaje, y que han marcado un antes y un después en el conocimiento y la gestión del paisaje. En ellos se analizan los valores del paisaje, sus dinámicas, sus oportunidades y amenazas, con la participación de la comunidad y de los principales actores: turismo, construcción, educación, etc., y permiten definir los objetivos de calidad paisajística con la complicidad de los principales actores. Un resultado muy relevante de este trabajo ha sido el mapa de las diferentes unidades de paisaje, es decir, un mapa de la diversidad de paisajes, donde se reconoce el carácter de cada lugar y cuáles son los elementos que los definen, en el que la población se reconoce con ellos. Entender y reforzar aquello que hace un paisaje diferente de otro es una vía clave para planificar

El Paisaje Cultural Cafetero es admirado como un factor de gran valor histórico, cultural, patrimonial y con grandes oportunidades para el futuro de los quindianos.

su futuro. Instrumentos como los catálogos permiten hacer de bisagra entre el conocimiento de los valores del paisaje y las políticas de planeación regional y urbanística.

En Colombia no existe una ley del paisaje. ¿Debería de existir?

Tener una ley de paisaje es un muy buen comienzo para hacer políticas de paisaje integrales, efectivas y que tenga un resultado positivo. Y que poco a poco vayan concienciando y comprometiendo a los políticos, a los actores económicos y sociales, y a la población, para hacer las cosas mejor en el futuro. En este sentido, es muy positivo el trabajo que está haciendo la Iniciativa Latinoamericana del Paisaje (Lali), intentando promover un convenio del paisaje a nivel latinoamericano, y promover en cada país regulaciones

y estrategias de paisaje.

¿Cómo debería de ser esa ley del paisaje?

No se trata de hacer leyes castigadoras, punitivas, fiscalizadoras, sino con un espíritu constructivo, positivo, que creen diálogo, que sienten en una misma mesa actores con intereses diferentes, y dotarlas de instrumentos para salvaguardar y mejorar el paisaje. En definitiva, normativas que construyan una mirada diferente al territorio y al paisaje. También es importante tener normativas a escalas: continental, de país, de región y local, porque el paisaje se gestiona desde todos los ámbitos.

¿Cómo se observa desde la visión europea el Paisaje Cultural Cafetero?

El PCC se admira como un paisaje productivo único, de

gran valor histórico, cultural, patrimonial y natural, y con grandes oportunidades para el futuro de los quindianos.

¿Cómo ve el futuro del PCC?

Yo pienso que aún queda mucho trabajo por hacer. Hasta ahora se ha cubierto un primer nivel, es decir, se han reconocido sus valores universales, y a partir de este punto las administraciones deben transmitirlos a la sociedad, para que todo el mundo sea consciente de ello. Un paisaje que no es solo el del monocultivo de café, sino el de la variedad de cultivos y productos de la región, incluyendo las ciudades y los pueblos, su arquitectura y su patrimonio. Hay que tener una mirada conjunta a este paisaje y avanzar hacia su planificación integral. El paisaje del Quindio tiene todos los ingredientes para ser el eje

central del desarrollo económico, social y cultural de la región. La gente debe de ser consciente de este patrimonio, no solo para que vengan los turistas y lo disfruten por su atractivo, sino sobre todo como un recurso fundamental para el futuro de la población del Quindio, además de incrementar su autoestima, identidad y calidad de vida.

¿Qué le diría a la gente del Quindio sobre su paisaje?

Que lo aprecie, que lo sienta, que lo viva, que lo redescubra, que lo cuide, que se enorgullezca de él, que sea consciente del valor extraordinario que tiene, y que transmita sus valores, que hacen del Quindio una región productiva singular y diferente a las de otras partes del mundo. Que inviertan cuanto más en la educación y la formación, eso es fundamental.

Publicació: La Comarca d'Olot
Data: 21 de gener de 2016
Autor: -
Titular: "Aigua, natura i paisatge"

Notícies

Culturals

"Aigua, natura i paisatge"

Aquest dissabte 23 de gener, a les 11 del matí, tindrà lloc la inauguració de l'exposició dedicada a l'aigua i al paisatge que es podrà veure fins al 28 de febrer al primer pis de l'edifici de l'Hospici, a Olot, on es troben les oficines de l'Observatori del Paisatge i el Centre de Documentació del Paisatge. Aquesta exposició s'ha organitzat en el marc de la col·laboració que l'Observatori del Paisatge manté amb l'empresa Aigües Ter Llobregat (ATLL), les obres que s'exposaran són les que s'han presentat al concurs de fotografia que organitza ATLL. L'esperit del concurs ha estat el de destacar els valors del món de l'aigua i el paisatge en qualsevol dels seus aspectes. Després de les paraules de benvinguda i inauguració hi haurà esmorzar per als assistents. L'acte és obert a tothom.

Publicació: La Comarca d'Olot
Data: 28 de gener de 2016
Autor: -
Titular: Aigua i paisatge a l'Hospici

Notícies

Culturals

Un moment de la inauguració de l'exposició a Olot

Aigua i paisatge a l'Hospici

El passat dissabte, 23 de gener, es va inaugurar l'exposició "Aigua, natura i paisatge", que es podrà veure fins al 28 de febrer al primer pis de l'Hospici. Les obres que s'hi exposen són les que s'han presentat al concurs de fotografia que organitza l'empresa Aigües Ter Llobregat. L'esperit del concurs és el de destacar els valors del món de l'aigua i el paisatge en qualsevol dels seus aspectes.

Publicació: Regió 7

Data: 29 de gener 2016

Autor: -

Titular: Les comarques centrals ja tenen catàleg de paisatges

Regió7

Les comarques centrals ja tenen catàleg de paisatges

És el darrer dels set que el Departament de Territori va encarregar a l'Observatori del Paisatge de Catalunya

Redacció | Manresa | 29.01.2016 | 12:36

El Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya ha publicat l'inici del període d'informació pública del Catàleg del paisatge de les Comarques Centrals, després que hagi estat aprovat inicialment pel director general d'Ordenació del Territori i Urbanisme, Agustí Serra. Una vegada aquest document s'hagi aprovat definitivament, Catalunya disposarà ja dels set catàlegs del paisatge que el Govern va encarregar a l'Observatori del Paisatge de Catalunya, un per cada demarcació territorial.

La comarca del Solsonès

Els catàlegs del paisatge, previstos a la Llei 8/2005 de protecció, gestió i ordenació del paisatge, són els documents tècnics que determinen la tipologia dels paisatges de cada zona, els seus valors i estat de conservació, els objectius de qualitat que han de complir i les propostes per assolir-los. Així, aquests documents serveixen de suport a la planificació territorial i urbanística, alhora que poden constituir la base per a campanyes de sensibilització ciutadana i d'educació escolar o ser útils en la definició d'estratègies sectorials.

Actualment estan aprovats els catàlegs de les Terres de Lleida, del Camp de Tarragona, de les Terres de l'Ebre, de les Comarques Gironines, de la Regió Metropolitana de Barcelona i de l'Alt Pirineu i Aran, tots ells consultables i descarregables a la web de l'Observatori.

Les Comarques Centrals: un espai rural amb un ric patrimoni industrial

El Catàleg del paisatge de les Comarques Centrals abasta les comarques de l'Anoia, el Bages, el Berguedà, Osona, el Moianès i el Solsonès. Igual que la resta d'àmbits territorials, les Comarques Centrals es caracteritzen per la presència d'importants escenaris amb valor natural, estètic, històric i productiu.

Destaca sobretot per uns escenaris estructurats pels rius Llobregat i Ter i presidits per nombroses colònies industrials i fàbriques de riu. En concret, hi ha deu trets que defineixen, principalment, el caràcter paisatgístic d'aquest àmbit funcional territorial:

1. El conjunt d'altiplans separats per conques: els tres Replans del Berguedà, del Solsonès i del Lluçanès, Costers de la Segarra i Moianès.
1. El mosaic agroforestal: boscos d'alzines i roures alternant amb camps de cereals.
2. Els masos i construccions rurals: presents als replans i a la Plana de Vic, així com les cabanes de vinya i les tines (Sant Llorenç del Munt, Moianès).
3. Les construccions defensives, castells i torres: al Pla de Bages, a les Valls de l'Anoia o a la Plana de Vic, entre d'altres.
4. Els patrons d'assentament i nuclis de població singular: nuclis de creixement lineal (Hostalets de Balenyà), de muntanya pirinenca (Castellar de n'Hug), de colònies industrials (L'Ametlla de Merola, Cal Rosal) o en l'entorn agroforestal (els Prats de Rei, Folgueroles).
5. Els fons escènics configurats per les muntanyes emblemàtiques: Pedraforca, Sant Llorenç o Montserrat, entre d'altres.
6. El patrimoni industrial i miner: capçaleres del Llobregat, Replans del Berguedà, Conca Salina, Plana de Vic.
7. Els espais naturals emblemàtics: el Montseny, Montserrat, el Cadí-Moixeró, el Port del Comte.
8. La xarxa fluvial: té com a eixos vertebradors el Ter, el Llobregat, el Cardener i l'Anoia
9. Les infraestructures: l'A-2, l'Eix Transversal (C-25) o l'Eix del Llobregat (C-16).

Els usos del sòl predominants a les Comarques Centrals són el forestal (70,73%) i l'agrícola (26,37%), mentre que l'espai construït només ocupa un 3,02% del total. Les dinàmiques territorials mostren una tendència a l'estabilitat i a l'equilibri entre els diferents usos del sòl, tot i que les poblacions més properes a l'àrea metropolitana de Barcelona mostren un fort creixement que, en part, es destina a primera residència.

Pel que fa a les poblacions més grans de les Comarques Centrals (Manresa, Igualada i Vic), s'observa un fort desenvolupament de les àrees perifèriques, a l'entrada dels nuclis, on s'implanten zones industrials i comercials. Aquestes ciutats també mostren una certa tendència a la conurbació.

D'altra banda, les colònies industrials del Ter i del Llobregat estan transformant els seus usos. El Parc Fluvial del Llobregat ha ajudat a promocionar turísticament aquests espais, que comencen a considerar-se indrets per a segones residències. Les mines que ja no s'exploten, com les de Fígols, també estan adquirint nous usos lúdics i culturals. Finalment, molts habitatges tradicionals s'estan rehabilitant, tant per destinar-les a usos residencials com terciaris.

Publicació: Universitat Pompeu Fabra

Data: 17 de febrer 2016

Autor: -

Titular: La relació entre emoció i paisatge, en un llibre digital

La relació entre emoció i paisatge, en un llibre digital

Teoría y Paisaje II: Paisaje y emoción. El resurgir de las geografías emocionales, dirigit pels professors del Departament d'Humanitats Antoni Luna i Isabel Valverde, es presentarà el 23 de febrer a l'Institut Universitari de Cultura.

17.02.2016

L'Institut Universitari de Cultura (IUC) acollirà la presentació del llibre digital *Teoría y Paisaje II: Paisaje y emoción. El resurgir de las geografías emocionales*. L'obra, publicada per l'[Observatori del Paisatge de Catalunya](#), dins de la col·lecció "Teoría y Paisaje", ha estat coeditada amb la UPF i dirigida per **Antoni Luna** i **Isabel Valverde**, professors de Geografia i Història de l'Art del [Departament d'Humanitats](#) de la Universitat, respectivament.

L'[acte de presentació](#), que tindrà lloc el **23 de febrer**, a las 16.00 hores, a l'aula 24.S01 de l'[edifici Mercè Rodoreda](#) del campus de la Ciutadella, comptarà amb la participació de diversos dels autors de les ponències que recull el llibre. Inclourà una taula rodona, moderada per **Isabel Valverde**, en la qual prendran part **Antoni Luna**, **Pol Capdevila** i **Rosa Cerarols** (Departament d'Humanitats de la UPF); **Marta Tafalla** (Universitat Autònoma de Barcelona) i **Joan Nogué** (Observatori del Paisatge de Catalunya).

La conjunció entre paisatge i emoció des de diverses disciplines

L'obra, un recull de les ponències (nou en total) del seminari homònim celebrat el març de 2014 a la UPF, té la voluntat d'aportar una mirada crítica sobre la conjunció entre paisatge i emoció des del punt de vista de diverses disciplines com són l'estètica, la història de l'art, la literatura, la geografia cultural i l'arquitectura.

El pensament contemporani té una orientació general cap a la revalorització de la subjectivitat, en la qual la indagació al voltant de l'emoció contribueix a replantejar noves vinculacions entre el subjecte i el món.

La relació –de doble sentit– entre paisatges i emocions, la creació de geografies emocionals que connecta una emoció amb paisatges, llocs o territoris determinats, és l'objectiu d'aquest llibre, els capítols del qual s'han publicat en l'idioma original en què van ser exposats en el seminari (castellà, anglès o francès).

Els **autors de les ponències**, i que signen els diferents capítols del llibre, són Antoni Luna, Isabel Valverde, Rosa Cerarols i Pol Capdevila (Departament d'Humanitats de la UPF), Alan Salvadó (Departament de Comunicació de la UPF), Abigail Solomon-Godeau (Universitat de Califòrnia Santa Bàrbara), Jean-Marc Besse (Universitat Paris 1 Panthéon-Sobronne), Marta Tafalla (UAB) i Joan Nogué (Observatori del Paisatge).

Publicació: El Punt Avui
Data: 14 de març de 2016
Autor: -

Titular: El dossier del Priorat es lliurarà el gener del 2017 a la Unesco

EL PUNT AVUI+

CULTURA LA MORERA DE MONTSANT - 14 març 2016 2.00 h

El dossier del Priorat es lliurarà el gener del 2017 a la Unesco

El conseller Josep Rull, ahir, durant la seva visita al Parc Natural del Montsant. Foto: TES.

REDACCIÓ - LA MORERA DE MONTSANT

El dossier per impulsar la candidatura a la Unesco perquè el paisatge agrícola de la comarca del Priorat sigui reconegut patrimoni mundial es lliurarà el gener del 2017. Així es va posar de manifest en la reunió que el conseller de Territori i Sostenibilitat, Josep Rull, va mantenir, ahir al matí, amb membres de l'entitat Prioritat, que treballa per impulsar la candidatura. L'Observatori del Paisatge està elaborant dos documents per completar el dossier de candidatura: el projecte de caracterització històrica del paisatge cultural Priorat-Montsant-Siurana, que ja està enllestit, i el pla de gestió del Priorat-Montsant-Siurana, que es troba en la fase final de redacció. Tots dos documents se sotmetran a la consideració dels ajuntaments i de les entitats implicades. I, el gener de 2017, tot el dossier es lliurarà a la Unesco.

Durant la visita al parc natural del Montsant, el conseller també va anunciar que recuperarà les dotacions pressupostàries necessàries per al bon funcionament dels 14 parcs naturals de Catalunya i els espais naturals protegits. "Cada euro invertit en un parc natural té un retorn de 9 euros", va destacar.

Publicació: Correio do Minho

Data: 4 d'abril de 2016

Autor: -

Titular: Guimarães: “Seminário Internacional de Arte e Paisagem” com inscrições abertas até esta segunda-feira

Guimarães: “Seminário Internacional de Arte e Paisagem” com inscrições abertas até esta segunda-feira

Redacção

Evento conta com alguns dos maiores especialistas nacionais e internacionais da área em debate. Inscrições para participantes sem comunicações encontram-se abertas até ao dia 04 de abril. Os interessados em participar no Seminário Internacional de Arte e Paisagem, que decorrerá em Guimarães entre 07 e 09 de abril, com o objetivo de apresentar e discutir abordagens emergentes entre as diversas formas de arte e paisagem, devem inscrever-se até esta segunda-feira, 04 de abril. O evento, promovido pelo Laboratório da Paisagem, irá analisar a forma como a paisagem é hoje entendida, fruto da ação e interação dos recursos naturais, humanos e o seu entendimento na qualidade de vida dos cidadãos e nas mais variadas manifestações artísticas.

Para este seminário internacional, estarão presentes alguns dos maiores especialistas nacionais e internacionais na área, como é o caso de Joan Nogué, Diretor do Observatori del Paisatge de Catalunya e professor catedrático de Geografia Humana da Universidade de Girona, da docente da Universidade do Minho, Ana Francisca de Azevedo, Doutorada em Geografia e autora de diversas publicações versadas sobre paisagem, de Frederico Meireles, Doutorada em Arquitetura Paisagista e docente na Universidade de Trás-os-Montes e Alto Douro e ainda, Nuno Faria, Curador e Diretor Artístico do CIAJG - Centro Internacional das Artes José de Guimarães.

O programa de comunicações do evento está já preliminarmente constituído e reúne contribuições temáticas de Portugal, Brasil e Espanha. A par dos painéis de comunicações, no dia 07 de abril, e tendo como mote de partida a cerimónia de encerramento do Seminário Internacional de Arte e Paisagem, será realizado o anúncio público do evento cultural que marcará Guimarães em 2017: o lançamento do “Guimarães LandArt - Bienal de Arte em Paisagem”.

*** Nota da C.M. de Guimarães ***

Publicació: El Punt Avui
Data: 16 d'abril de 2016
Autor: Jordi Casas
Titular: Micropobles com a laboratoris

EL PUNT AVUI+

Micropobles com a laboratoris

- Per a l'Observatori del Paisatge, són bancs de proves de noves formes de vida i govern
- Reuneix 150 representants al Pla de l'Estany

Els representants dels micropobles participants a la jornada que s'ha celebrat al local social de Sant Miquel de Campmajor. Foto: J.C.

JORDI CASAS - SANT MIQUEL DE CAMPMAJOR

Potser és exagerat aplicar aquell refrany que diu que al pot petit hi ha la bona confitura als 332 pobles de menys de 500 habitants del país. Si que és veritat, però, que ben mirat aquests pobles són indispensables per mantenir el paisatge, per vertebrar i equilibrar el territori i, ara més que mai, per ser el viver de noves maneres d'organitzar-se i de gestionar els afers col·lectius. Molts dels ajuntaments catalans de municipis amb pocs habitants s'han constituït en l'Associació de Micropobles de Catalunya, que té per objectiu convertir-se en un *lobby* de pressió perquè les institucions els tinguin en compte a l'hora de prendre decisions. La presidenta d'aquesta associació, Maria Carme Freixa, alcaldessa de Vallfogona del Ripollès, ho confirmava ahir en el marc d'una jornada dedicada al paisatge, l'urbanisme i la identitat territorial que va organitzar l'Observatori del Paisatge de Catalunya amb la col·laboració de l'associació a Sant Miquel de Campmajor, a la qual van assistir representants de 150 municipis de tot Catalunya. Freixa va explicar que els micropobles representen un terç del territori català i l'1,2% de la població. I va remarcar que, tot i això, la majoria dels 7,5 milions d'habitants del país tenen alguna vinculació amb algun d'aquests pobles. Va coincidir amb el director de l'Observatori del Paisatge, Joan Nogué, que cal centrar-se en les potencialitats dels micropobles. "Són laboratoris de noves formes de vida i de govern", va dir Nogué.

Durant tot el dia, els participants van escoltar xerrades, van debatre diverses temàtiques comunes i van conèixer experiències concretes, com per exemple la vinculada al paisatge del Priorat o el Centre d'Art i Natura de Farrera. El delegat del govern, Eudald Casadesús, va dir que les aspiracions dels micropobles queden recollides en la nova llei de territori. I el director general d'Urbanisme, Agustí Serra, va detallar algunes de les millores que inclou, com la de l'accessibilitat viària, els serveis i telecomunicacions i la implantació del petit comerç i la petita indústria al voltant de l'activitat agrària i ramadera.

Publicació: El Periòdic d'Andorra

Data: 18 d'abril de 2016

Autor: -

Titular: Els micropobles debaten com aprofitar millor els seus recursos

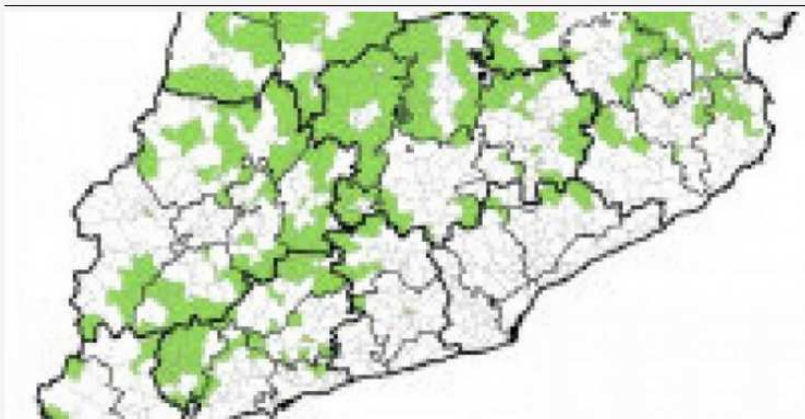

Els micropobles debaten com aprofitar millor els seus recursos

► Molts d'aquests municipis catalans pertanyen a l'Alt Pirineu

PIRINEUS SANT MIQUEL DE CAMPMAJOR EL PERIÒDIC 18.04.2016 03.30 h

0

Distribució dels micropobles de Catalunya. Autor/a: El Periòdic

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, ens adscrit al Departament de Territori i Sostenibilitat, va celebrar una jornada per debatre el paper dels micropobles en la vertebració territorial. La trobada es va fer a Sant Miquel de Campmajor, al Pla de l'Estany. Catalunya té 332 micropobles –és a dir, municipis de menys de 500 habitants–, que es van trobar per debatre el paper que tenen l'urbanisme i el paisatge en el seu desenvolupament i el seu rol com a laboratoris de noves formes de govern del territori i de models energètics. Molts d'aquests municipis són a l'Alt Pirineu.

Els micropobles sumen una població total de 82.257 habitants, cosa que representa només l'1,1% del total de Catalunya. En canvi, gestionen una extensió de 111.810 km², equivalent al 35% de la superfície. El potencial de desenvolupament urbanístic dels micropobles és, segons el planejament actualment vigent, elevat. Així, hi ha sòl preparat per acollir 24.334 habitatges nous i 2,7 milions de m² de sostre per a activitat econòmica (714 hectàrees). De mitjana, cada petit municipi tindria 2,15 hectàrees de sòl d'activitat econòmica per desenvolupar.

Diversos i amb recursos limitats/ Tal i com informa RàdioSeu, els petits municipis presenten dues tipologies diferents: molts, com els del Pirineu, s'integren en àmbits geogràfics extensos, amb una base econòmica rural i relativament allunyats de les grans vies de comunicació i dels grans assentaments urbans. Es tracta de localitats que sovint tenen diversos nuclis de població dispersos. En canvi, d'altres micropobles estan immersos enmig d'àrees urbanes o aglomeracions significatives i, per tant, el seu present i futur urbanístic s'ha de veure en el context del sistema urbà en el qual s'emmarquen.

Deixant aquestes diferències a banda, els micropobles sovint tenen recursos limitats i dificultats de gestió, però han d'atendre igualment les necessitats de la seva població, tant pel que fa a serveis com al desenvolupament de planejament urbanístic o el manteniment d'infraestructures vertebradores, com els camins. A més a més, tenen en el paisatge un valor identitari de primera magnitud, al mateix temps que esdevé un factor estretament lligat al seu desenvolupament econòmic.

Reportatge

PAISATGE

Un pla de paisatge sol ser de caire municipal i una carta de paisatge, de caire comarcal. Es fixen tant en l'entorn natural com en l'urbà. Foto: A. del Moral

Endreçar el paisatge

Iniciativa pionera. La Granadella es proposa redactar i aplicar un pla per millorar la imatge del seu entorn. Serà el tercer que es fa a Catalunya en l'àmbit municipal, després de Granollers i Cervera. A nivell comarcal n'existeixen sis

Redacció · La Granadella

El paisatge sempre hi és. Més cuidat o menys, més agradable o menys, més valorat o menys, però sempre hi és, perquè és l'entorn físic d'un lloc i, com a tal, la seua configuració és fruit del clima, de la geografia i dels usos que s'hi ha fet al llarg del temps. Des de fa pocs més de deu anys, amb l'aprovació d'una llei al Parlament de Catalunya, més propositiva que sancionadora, el paisatge entrava a ser també matèria de regulació legislativa i s'entenia com un tot, no només com a categoria literària o com a fonament d'un determinat imaginari de país.

És al voltant d'aquella època quan apareixen les primeres cartes del paisatge i es comença a parlar d'aquests instruments que serveixen per posar d'acord diversos agents d'un territori i promoure accions i estratègies de millora i valoració de l'entorn, ja sigui el natural o l'urbà. Apadrinades i assessorades per l'Observatori del Paisatge, un organisme creat també el 2005, actualment hi ha en desenvolupament les cartes de l'Alt Penedès, el Priorat, el Berguedà, la vall de Camprodon, l'Alt Empordà i el Lluçanès, totes de caire comarcal o aproximadament comarcal. En paral·lel, s'han anat posant en marxa també alguns plans de paisatge, instruments

similars però més acotats als municipis. D'aquests, però, només se n'ha fet a Granollers i Cervera –a part d'un de transfronterer a la Cerdanya– i enguany arriba el tercer: la Granadella.

Procediment participatiu

Tot plegat s'ha de bastir a partir de les aportacions ciutadanes a les sessions obertes que convocarà l'Ajuntament de la Granadella. Se'n volen fer dues o tres al principi per detectar punts forts i punts febles i després, en quatre o cinc

“**Aquests instruments serveixen per posar d'acord diversos agents d'un territori i promoure accions de millora i valorització de l'entorn**”

sessions més, definir dos o tres objectius generals i un seguit d'accions per assolir-los. Coordinarà el procés el geògraf de la Universitat Rovira i Virgili Sergi Saladié, que ja ho va fer amb el Pla de Paisatge de Cervera, i la idea és començar ara a finals d'abril. Així es va explicar a la xerrada *Quin paisatge volem?* que hi va haver el divendres 8 d'abril al Centre Cívic, en què van intervenir l'alcalde, Carlos Gibert, el paer en cap de Cervera,

Ramon Royes, el coordinador tècnic de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, Pere Sala i el mateix Saladié, que ja havia estat vinculat a la Granadella arran d'estudis, xerrades i posicionaments en matèria èblica.

A l'acte, el geògraf va aclarir que un pla de paisatge no és una nova normativa –tot i que se'n pot derivar alguna a partir del pla–, sinó una manera d'endregar l'espai on conviu cada dia. “El poble és com casa teua, on tens un espai per a cada ús i ho intentes tenir net i arreglat”, va exemplificar Saladié. “No vol dir no tocar res, perquè el paisatge és dinàmic i, a vegades, preservar potser vol dir fer-hi coses per mantenir-lo tal com està”, va afegir. Per la seua banda, l'alcalde de Cervera va destacar la importància de comptar amb les entitats, tant en la detecció de punts forts i punts febles com en la participació directa en les solucions. Pere Sala, de l'Observatori del Paisatge, també va posar èmfasi en aquesta idea: “Aquests plans són eines de consens i d'apoderament de la societat i els que van de baix cap a dalt són els que funcionen més”, va assenyalar. Tot i que la crisi va aturar projectes d'aquest tipus durant uns anys, ja en fa un parell que des d'aquesta institució han detectat “un interès creixent per buscar eines de desenvolupament local”, va dir Sala, una revifada a la qual la Granadella vol contribuir.

Un repte difícil

MIQUÈL ANDREU miquel@somgarrigues.cat

De plans o cartes de paisatge se n'ha parlat alguna vegada molt per sobre i alguna vegada amb més concreció, com a les jornades que van organitzar l'Escola de Capacitació Agrària i l'Associació pel Foment del Turisme a les Garrigues el març i el juliol del 2014. La Granadella, però, és qui ha decidit posar fil a l'agulla i embarcar-se en la redacció del seu pla local. D'entrada, per tant, hi ha el mèrit d'engagar-ho. Però no serà fàcil. A Cervera tenien molt clar que la cosa no podia quedar en una foto i el document en un calaix. La feina amb entitats i ciutadania en general s'havia d'aplicar. Però Cervera té quasi 9.000 habitants i la Granadella, 700. Aquí, el risc no és tant en la plasmació de les idees com que aquestes arribin. Tots els ponents de l'acte *Quin paisatge volem?* van coincidir en la importància del consens i la participació ciutadana, dues pràctiques que, en pobles com els nostres, van molt cares. L'Ajuntament i el coordinador Sergi Saladié tenen al davant un bon repte: evitar que només un petit grup conscient agafi la bandera. Si se'n surten, aquest municipi garriguenc haurà obert un camí fins ara només explorat per comarques senceres i ciutats més grans, al darrere del qual poden seguir molts altres pobles petits i mitjans i la repercussió, per tant, pot transcendir el propi terme. Qui sap si l'experiència pot servir també perquè tota la comarca pugui al carro d'altres amb qui sovint ens emmirallem.

Publicació: Casa de Colón

Data: 4 de maig de 2016

Autor: -

Titular: Joan Nogué i Font: 'El paisaje ha tenido y tiene un papel predominante en la formación de las entidades territoriales'

CASA DE COLÓN

Joan Nogué i Font: "El paisaje ha tenido y tiene un papel predominante en la formación de las identidades territoriales"

04 may 2016

La Casa de Colón acoge mañana día 5 de mayo, a las 20.00 horas, la conferencia del director del Observatorio del Paisaje de Cataluña y catedrático de la Universidad de Girona, Joan Nogué i Font, quien se referirá al paisaje y la identidad territorial en su intervención, prevista en el amplio programa de actividades diseñado por la Consejería de Cultura del Cabildo de Gran Canaria con motivo del Día Internacional de los Museos, cuya edición este año se celebra bajo el lema 'Museos y Paisajes Culturales'.

Font, autor de libros como 'La construcción social del paisaje', 'El paisaje en la cultura contemporánea' o 'Entre paisajes', ha coordinado y editado la traducción al español de la obra de John B. Jackson, 'Descubriendo el paisaje autóctono' (2010), la de Eric Dardel, 'El Hombre y la Tierra. Naturaleza de la realidad geográfica' (2013), así como la de Yi-Fu Tuan, 'Geografía romántica. En busca del paisaje sublime' (2015).

El catedrático y codirector de la colección de libros 'Paisaje y Teoría' de la editorial Biblioteca Nueva de Madrid, asegura que "nunca como ahora se había hablado tanto de paisaje". Al incidir en las razones que explican este fenómeno, Joan Nogué i Font, señala, entre otras, "la concienciación ambiental de los últimos decenios (que ha beneficiado indirectamente al paisaje), la extensión galopante de la ciudad dispersa (que disparó en su momento todas las alarmas), una mayor sensibilidad estética por parte de determinados grupos sociales capaces de crear opinión, o la buena fortuna que ha tenido el Convenio europeo del paisaje, documento clave que, desde el año 2000, está orientando todas las políticas de paisaje europeas, ya sea a nivel estatal o regional".

A pesar de que todas esas razones son de peso para el catedrático, Font añade una más que pocas veces es considerada y que es tanto o más importante que las anteriores, precisamente por su estrecha relación con el tema central del Día Internacional de los Museos, y que avanzará durante su intervención en la Casa de Colón. "Se trata del papel relevante que el paisaje tiene y ha tenido en la formación de identidades territoriales, a todas las escalas. Si antaño ese papel ya fue importante, ahora lo es más que nunca, puesto que se observa en nuestra sociedad una necesidad imperiosa por sentirse identificado con un espacio y con un paisaje determinados, en el marco de un cambio de paradigma que se percibe de manera clara y diáfana", sostiene.

Nogué i Font es Premio Rey Jaime I de "Urbanismo, Paisaje y Sostenibilidad" en la edición de 2009, miembro del comité científico de la Fondazione Benetton Studi Ricerche y presidente del jurado internacional del premio 'Fare Paesaggio', impulsado por la Provincia Autónoma de Trento (Italia).

Publicació: La Comarca d'Olot
Data: 5 de maig de 2016
Autor: -
Titular: Visita a l'Observatori del Paisatge

Notícies

 Diverses

El conseller Josep Rull atenent els mitjans

Visita a l'Observatori del Paisatge

Fa pocs dies la ciutat d'Olot rebia la visita del conseller de Territori i Sostenibilitat, Josep Rull, que va presidir el Consell Rector de l'Observatori del Paisatge de Catalunya. Rull va recordar que aquest ens és el primer d'aquestes característiques de l'Estat espanyol i un dels pocs similars a escala internacional, i que la seva existència respon a la idea de posar en valor la singularitat d'un país extraordinàriament ric en paisatges de tot tipus.

el Periódico

Identitat local i funcionalitat

Micropobles

Una tercera part dels municipis de Catalunya tenen menys de 500 persones censades

RAMON
Folch

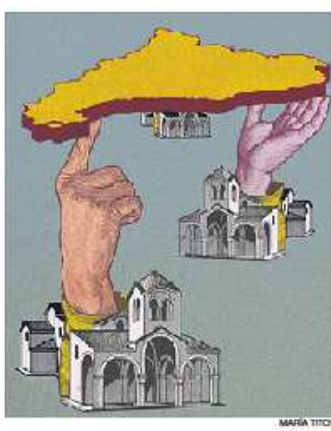
La població tendeix a concentrar-se en les poblacions grans o mitjanes. Quasi la meitat de la població mundial viu a les grans ciutats.

Catalunya no és una excepció. Però aquest fet coexisteix amb un altre fenomen: una tercera part dels municipis de Catalunya tenen menys de 500 habitants. En efecte, dels 948 municipis catalans, 327 no arriben al mig miler de persones censades. I si considerem, no els municipis, sinó els nuclis de població, aquest modest estoc demogràfic encara és més baix, perquè molts d'aquests municipis tenen la població distribuïda en dos o tres nuclis o bé directament disseminada en masos o petits veïnats. La Catalunya de les ciutats, doncs, coexisteix amb la dels petits pobles amb menys de 500 habitants, o micropobles com ara se'ls anomena.

ELS HABITANTS d'aquests 327 municipis a penes arriben al 2% de la població catalana, unes 130.000 persones. Però aquests 327 municipis representen el 35% del territori català. Tenim un desacoblament important que la realitat administrativa semblava voler ignorar: no disposem de legislació diferenciada, les competències i obligacions municipals són pràcticament les mateixes arreu del territori. Fa temps que ho sabem, però no hem estat capaços d'encarar aquest fet de manera satisfactòria. Per això tenim un problema territorial seriós. Una primera reacció

és fusionar municipis. Hi ha hagut diverses temptatives i algunes propostes serioses i ben fetes, però excessivament sectorials, amb l'aparent únic objectiu d'enrobar el cens demogràfic. Em temo que no és el camí. Molts dels municipis actuals ja són el resultat de fusionar-ne dos o tres dels anteriorment existents, sense que la mesura hagi resolt gran cosa, perquè els nuclis de cada un dels vells municipis continua funcionant al seu aire. El pressupost municipal es fa més gran amb la fusió, però també el territori a gestionar, alhora que roman la dispersió demogràfica. Jo mateix visc en un municipi de 342 habitants, resultat de fusionar-ne tres, i amb nou nuclis de població diferents, entre pobles i veïnats. Es comprèn que hagi sorgit una

Asociació de Micropobles de Catalunya (AMC). Fa pocs dies va celebrar una important jornada de treball a Sant Martí de Campmajor que va reunir un centenar i mig de delegats provinents de tot Catalunya. No era una reunió per demanar, sinó per concertar actuacions. Em sembla admirable. L'actitud del pidolaire assistit que practica l'estratègia de la subvenció no sembla ser la de l'AMC. Ho celebren. Caldrà veure com respon l'interlocutor. L'interlocutor som una mica tots, però sobretot l'administració pública. Les persones són del poble que són i no volen deixar de ser-ne. Això s'ha de respectar.

L'escàs 2% de població que viu en petits pobles manté el 35% del territori

Però no tots els pobles tenen la dimensió escalar pels temps que corren. Això també s'ha d'entendre. En tot cas, una tercera part del nostre territori gravita sobre un 2% de la població. L'han de gestionar bé i se'ls ha de contraprestar per fer-ho. Les conques visuals tenen autor, no n'hi ha prou a gaudir-les de franc anant d'excursió. Els boscos que no rendeixen, les pastures que no donen prou no subsistiran essent només mirats. Hauriem de patrimonialitzar els nostres valors paisatgístics i ambientals i assumir corralment els costos del seu manteniment. Els balanços socioambientals estan mal fets perquè ens desentnem de la majoria

de les partides. En tot cas, em sembla que hauriem de desacoblar els serveis dels sentiments. Una cosa és agregar municipis petits i una altra mancomunar actuacions. Semblantment, una cosa és fer de jardiner dels urbanites i una altra de gestor del territori i dels seus serveis ambientals, regulació hídrica inclosa. L'any 2010 encara hi havia 143 municipis catalans que no disposaven de planejament urbanístic perquè no podien pagar-lo. Encara avui molts micropobles no poden fer front a les obligacions que la llei els exigeix. És una situació impròpia del país avançat que diem ser. L'imaginari nacional té una dimensió territorial evident, no podem esperar que se n'ocupi de franc la gent dels micropobles. Només el 6% del nostre territori és urbanitzable i només el 2% està efectivament edificat. No ho sembla, perquè el 94% no urbanitzable (per ser exactes, el 98% no urbanitzat) sobreviu com pot, a l'esquena d'un percentatge irrisori de la nostra població. Hauriem de replantejar-nos-ho.

I, TOT D'UNA, el Priorat és mobilitat. És una petita comarca interior de 500 km² i només 10.000 habitants, amb 23 municipis que són quasi tots micropobles. Però té un montuós paisatge agrari sensacional, fruit de grans esforços de molt poca gent, que potser serà aviat reconegut per la Unesco com a Patrimoni de la Humanitat. ¿I quin reconeixement li farà la nostra pròpia ciutadania, més enllà de celebrar-ne els vins? Al nostre país, massa territori gravita sobre l'esforç quotidià de massa pocs. ≡

Socioecòleg, President d'ERF.

PORTO VIRO

www.lavocedirovigo.it
e-mail: provincia.ro@lavoce-nuova.it
Tel. 0425.200.282 Fax 0425.422584

IN SALA ERACLE Il seminario sull'osservatorio locale Paesaggio, "si lavori in sinergia"

Alessandra Capato

PORTO VIRO - In sala Eracle, a Porto Viro, il seminario sull'osservatorio locale per il paesaggio del Delta del Po. Il sindaco Thomas Giacon ha dato il via ai lavori.

In sala anche l'onorevole Diego Crivellari e l'assessore regionale Cristiano Corazzari, che si sono detti orgogliosi di appartenere ad un territorio unico e di far parte di un progetto così importante.

Il messaggio emerso è chiaro: la base di partenza è lavorare in sinergia con tutte le istituzioni. Il pubblico presente era quello di addetti ai lavori ed esperti: architetti, geometri e categorie del settore. Molto attenti ed interessati. L'importante è fare rete e diventare un esempio da esportare, si è detto nel convegno.

Dal confronto è emerso che questo patrimonio ereditato dal passato deve fare un doppio salto per lasciare alle generazioni future un'eccezionale qualità di vita. Il primo intervento è stato di Fausta Bressani, direttore della sezione Beni culturali della Regione Veneto che ha introdotto il tema e ha fatto un confronto tra gli osservatori nazionali, regionali e locali. E ha spiegato: "Il concetto di paesaggio inteso dalla con-

venzione europea include tutto il territorio e l'ambiente in cui viviamo. Anche le cosiddette aree degradate".

Il manifesto dell'osservatorio regionale è racchiuso in dieci parole chiave a cui ispirarsi. Ha sostenuto che "è in atto una piccola grande rivoluzione". In Veneto gli osservatori locali sono una decina, tra questi Dolomiti, Pianura Veronese e Valpolicella ognuno con delle peculiarità singolari. Perché la diversità può diventare un valore aggiunto.

Laura Mosca, direttore dell'osservatorio locale e promotrice della tavola rotonda, ha presentato gli obiettivi e le motivazioni maturate nell'ultimo anno soprattutto da parte dei sindaci nel seguire un "percorso dedicato e condiviso". Non ha tralasciato nulla nel dire che esiste troppa frammentazione di competenze: sono circa sessanta gli strumenti di pianificazione e programmazione. Serve semplificare.

Nella sua relazione i punti cardine sono sintetizzati nel valore del paesaggio, nelle debolezze dovute alla troppa burocrazia. L'obiettivo è di guardare in un'ottica internazionale.

Matelda Reho del comitato scientifico ha approfondito la questione organizzativa spe-

A sinistra, la Sala Eracle; sopra, un momento del convegno.

cificando che il modello veneto segue una "linea di tendenza" ed è la regione più considerata dagli osservatori esterni. Tessa Matteini (dell'Università Iuav di Venezia e dell'Università di Firenze) ha definito le stratificazioni del Delta nel corso dei secoli, influenzato anche dalle dinamiche del fiume e dalle modificazioni determinate clima. A seguire, Margherita Vanore (dell'Università Iuav di Venezia) ha illustrato il ruolo dell'acqua e gli ambiti fluviali. Le conclusioni sono state affida-

te a Philippe Pypaert, coordinatore del programma Maab Unesco, che ha ripercorso la strada fatta: era il 1987 quando fu gettato il primo sassolino nella laguna. Per lui, "il sogno si è realizzato ma altre sono le sfide che ci aspettano". Joan Noguè è stato l'ospite illustre che, con il modello dell'osservatorio della Catalogna, ha lasciato il segno: se si dovesse seguire questo esempio ci sarebbe per il Delta del Po davvero il triplo salto verso un cambiamento radicale.

© RIPRODUZIONE RISERVATA

Publicació: NacióGarrotxa

Data: 19 de maig de 2016

Autor: -

Titular: MAPA Consulta totes les barraques de pedra seca del país

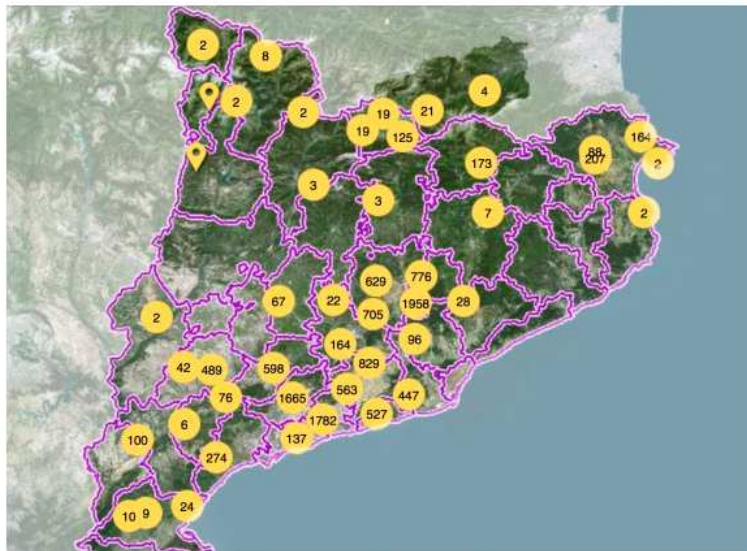
NacióGarrotxa
Naciódigital

Territori i medi ambient | Redacció NacióGarrotxa | Actualitzat el 19/05/2016 a les 09:05

TERRITORI

Consulta totes les barraques de pedra seca del Garraf i la resta del país

► La Wikipedra recull més de 13.000 construccions de banda i banda dels Pirineus

L'Observatori del Paisatge de Catalunya amplia el web [Wikipedra](#), que recull més de 13.000 barraques de pedra seca de pràcticament tot el país. Més de 185 col·laboradors han participat en l'elaboració del catàleg digital al llarg de cinc anys de feina. El web inclou elements de 38 de les 42 comarques catalanes i també alguns de la Catalunya Nord.

La Wikipedra tant es pot consultar en català com en francès i disposa de mapes topogràfics dels instituts cartogràfics de banda i banda dels Pirineus. El web permet a tots els usuaris afegir aquelles barraques que encara no hagin estat inventariades. L'objectiu del portal és recollir informació del màxim nombre possible d'aquestes construccions per tal d'afavorir-ne la preservació.

El Bages, amb 2.356 barraques, és la comarca que més construccions de pedra seca té inventariades. La segueixen l'Alt Camp, amb 2.117; el Baix Penedès, amb 1.089; i l'Alt Penedès, amb 1.116.

Un 56% de les 13.000 bararques inventariades estan en bon estat, mentre que un 38% es troben parcialment enderrocats. Les formes més habituals són les circulars i les rectangulars.

Publicació: La Provincia
Data: 27 de maig de 2016
Autor: Mariano de Santa Ana
Titular: Joan Nogué director del Observatorio del Paisaje de Cataluña

LA PROVINCIA

N.º 1.309
VIERNES, 27 DE MAYO DE 2016

CULTURA

LECTURAS

El historiador Fernández-Armesto recurre a las ciencias para explicar la evolución cultural de las sociedades

Felipe Fernández-Armesto. | LP

CINE

Manuel Cardenal rueda en defensa de los Waoroni de Amazonas, volcados desde hace cincuenta años en defender sus derechos como pobladores originales

ENTREVISTA | PAISAJISMO

“
Joan Nogué
DIRECTOR DEL OBSERVATORIO
DEL PAISAJE DE CATALUÑA

Director del Observatorio del Paisaje de Cataluña, Joan Nogué abrió días atrás en Las Palmas el Día Internacional de los Museos, dedicado en esta ocasión al paisaje cultural, con una conferencia en la Casa de Colón sobre paisaje e identidad territorial

“Me fascina el trabajo de Rubió en el ‘Parque de las Cucas”

MARIANO DE SANTA ANA

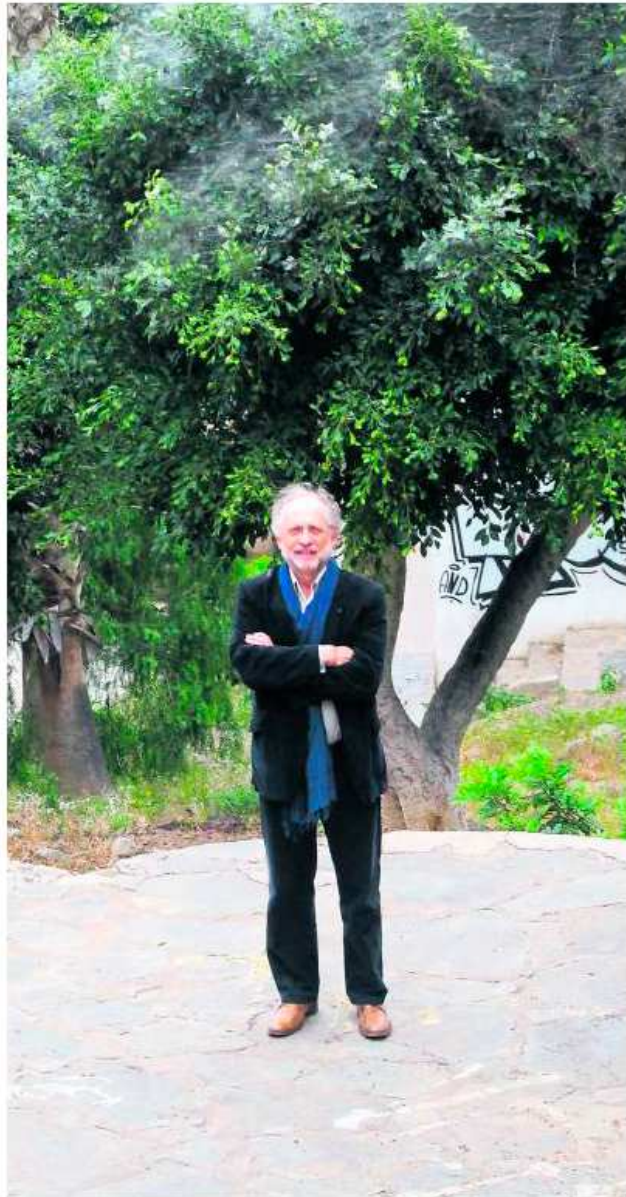
Su conferencia se inscribió en el lema “Museos y paisajes culturales”, elegido por el ICOM para celebrar el Día Internacional de los Museos. ¿Qué es un paisaje cultural?

Es aquel en el que la huella humana es muy visible. En estos paisajes hay elementos de carácter patrimonial que nos explican de dónde venimos y cómo somos. Dicho esto, cuando hablamos de paisaje, casi siempre estamos hablando de paisaje cultural, en especial en un continente como el nuestro, muy antropizado desde hace milenios. Es verdad que en otras latitudes esa acción antrópica no es tan evidente y ahí quizá sí tiene sentido hablar de paisajes, a secas, y de paisajes culturales cuando la acción antrópica es mucho más clara. En Europa, como digo, esta distinción resulta más difícil. Lo que ocurre es que la

UNESCO ha asumido la categoría de paisaje cultural y hay lugares declarados patrimonio de la humanidad por la vía de reconocerlos como paisajes culturales.

El problema es que cuando se museifica un paisaje con frecuencia se lo congela etnográficamente o se lo convierte en diorama. ¿Qué opina sobre esta cuestión?

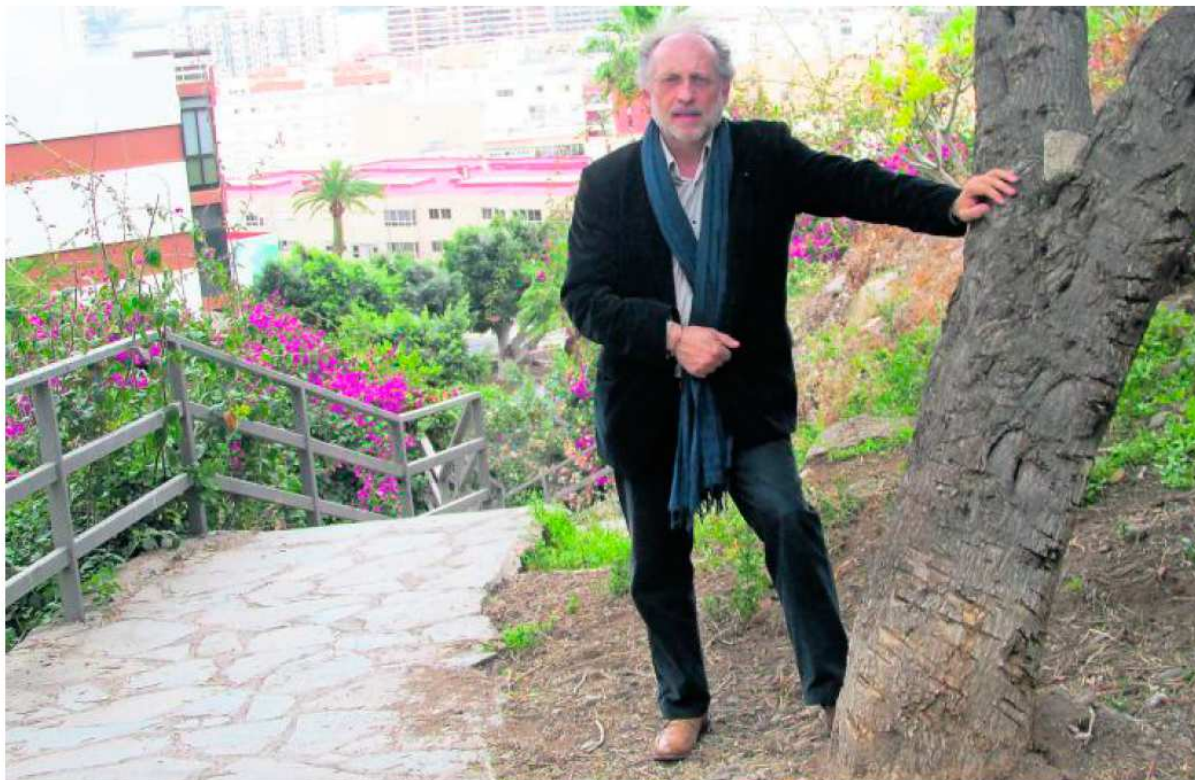
Prefero los términos fosilización o tematización para explicar lo mismo que está comentando usted, porque el término museificación acaba siendo peyorativo y no quiero asociar ningún término peyorativo al concepto de museo. Palabras como fosilización o tematización expresan mejor esta realidad. Se están fosilizando paisajes con procedimientos para su conservación que resultan contraproducentes y los convierten en escenarios de cartón piedra, sin vida propia, con vida asistida. Esos paisajes, y esto ocurre sobre todo en los rurales, han perdido completamente las funciones que les

Pasa a la página siguiente >>

Joan Nogué, días atrás en el ‘Parque de las Cucas’. | MARIANO DE SANTA ANA

ENTREVISTA | PAISAJISMO

Joan Nogué, director del Observatorio del Paisaje de Cataluña, en otro tramo del 'Parque de las Cucas' | MARIANO DE SANTA ANA

<< Viene de la página anterior

dieron sus formas actuales.

A este respecto, en su conferencia habló de la necesidad de reinventar la ruralidad. ¿Puede abundar en este asunto?

No hablaba en términos de paisajes agrarios, productivos. Me refería al concepto de ruralidad que compartimos las sociedades urbanas y no urbanas y al hecho de que lo rural, que existe, sin duda, está cargado de tópicos que son los que, a veces, lo llevan a la fosilización, a la pesebrización. Creo que hay que abrir el concepto, hacerlo más flexible, pensarlo para dar otras funciones y otros discursos a lo rural.

¿Qué han podido hacer y qué no desde el Observatorio del Paisaje de Cataluña?

Hemos contribuido bastante a cambiar mentalidades, a concienciar a responsables políticos y a formar a colectivos profesionales, lo cual es fundamental para lograr el cambio que buscamos. Pero nos hubiese gustado poder intervenir más y más rápidamente para evitar la transformación de ciertos paisajes que está ocurriendo ante nuestros ojos a una velocidad que nos supera. Esa sensación de impotencia la tuvimos especialmente en los años previos a la crisis, entre 2005 y 2009, cuando la expansión desorbitada del espacio construido parecía irrefrenable.

El Convenio Europeo del Paisaje es un tratado que está en el

“Se están fosilizando paisajes, sobre todo rurales, con procedimientos para su conservación que resultan contraproducentes”

“El Observatorio del Paisaje de Cataluña ha contribuido a concienciar a políticos y a formar a colectivos profesionales para lograr el cambio”

“Los paisajes en los que más trabajamos son aquellos en los que el artificio está a la vista, como los de las periferias urbanas”

ADN del Observatorio del Paisaje de Cataluña. ¿Qué supuso para las políticas paisajísticas este documento?

El Convenio Europeo del Paisaje es un tratado internacional que por primera vez pone el paisaje sobre la mesa y conmina a los países firmantes -entre ellos España, que, sin embargo, no cumple con estas obligaciones internacionales- a introducir el paisaje en las

políticas públicas, tanto las de carácter territorial y urbanístico, como las más sectoriales, es decir turísticas, energéticas, agrícolas, etcétera. Es decir, les dice a los gobiernos que firman ese tratado que tienen que cumplir una serie de obligaciones: la primera es introducir el paisaje en su ordenamiento jurídico, ésta es una de sus grandes aportaciones. La otra es que considera al paisaje como un

elemento fundamental de la calidad de vida de los ciudadanos, al mismo nivel, para entendernos, que beber agua o respirar aire no contaminados. El tratado indica que un paisaje armónico, bien cuidado, es fundamental para la calidad de vida de la gente. Y esto, que quizá parezca poca cosa, puede tener consecuencias jurídicas importantes.

Si alguna vez fueron separables naturaleza y artificio, hoy lo son menos que nunca. Vemos, por ejemplo, una oveja pastando en un campo verde y a lo mejor es un animal clonado. Esto está en el discurso del Observatorio, que no cae en el bucolismo.

Nosotros lo tenemos clarísimo, tanto que los paisajes en los que más trabajamos son precisamente aquellos en los que el artificio está a la vista. Uno de los últimos congresos internacionales que celebramos fue sobre las periferias urbanas. Más artificio que ahí no encuentras en ningún sitio.

Quisiera que nos hablara también sobre el turismo. Un geógrafo por el que usted tiene simpatía, John Brinckerhoff Jackson, cuenta en su ensayo *Aprendiendo sobre paisajes* que a sus alumnos de Arquitectura de Paisaje de la Universidad de California les enseñaba “cómo ser turistas alertas y entusiastas”. Y añade, permítame que le cite largamente: “¿Qué tipo de

conocimiento más vergonzoso?, considerando que estaba bastante al tanto de la escasa reputación que los turistas tenían a lo largo del mundo y que, de hecho, me esforzaba mucho en denunciar a la industria turística como explotadora y profanadora de paisajes. Pero también era consciente de que lo que había tratado de compartir con mis estudiantes era precisamente el placer e inspiración que yo mismo había adquirido no de los libros, no de la universidad, sino de muchos años de viaje. Lo que yo transmitía eran esas experiencias como turista”. ¿Comparte la perspectiva de J. B. Jackson sobre la figura del turista?

Cuando John Brinckerhoff Jackson habla del turista se refiere a la mirada observadora, inquietada, de aquella persona que por primera vez visita un lugar, o que no lo ha visitado pero le dice que abra los ojos.

Pero en su ensayo Jackson no hace distinciones entre turista y viajero

Yo tampoco creo en esa distinción, al menos tal como se hace habitualmente. Es obvio que el viajero romántico se parece poco al turista contemporáneo, pero, en el fondo, lo que importa es la voluntad de mirar algo nuevo, de observar el paisaje. Es una cuestión de

Pasa a la página siguiente >>

<< Viene de la página anterior

actitud, lo mismo hoy que hace trescientos años. Y Jackson, que era un hombre con una enorme curiosidad por todo lo que veía, recomienda a sus estudiantes que tengan una actitud abierta, que aprendan a mirar.

“Cuando J. B. Jackson habla del turista se refiere a la mirada inquieta del que visita por primera vez un lugar”

“En el Observatorio le damos mucha importancia a la percepción, pero también hay que intervenir, remodelar”

Con una actitud así se puede reevaluar un paisaje, operando no en su dimensión física sino sólo en la percepción que tenemos del mismo, aquello de “in situ” y “de visu”.

Está clarísimo. Muchos paisajes se han convertido en objeto de atención porque la percepción sobre ellos ha cambiado, junto con la transformación de los valores éticos y estéticos de la sociedad. Muchos de los paisajes que hoy apreciamos se pusieron en valor así durante el romanticismo, hace dos siglos, y en buena medida seguimos ahí. Eso es evidente, pero también es verdad que no es suficiente con la percepción. Nosotros como Observatorio, obviamente, le damos mucho importancia a la percepción, pero se la damos también a la acción porque consideramos que determinados paisajes han perdido su equilibrio, su razón de ser, su sentido del lugar y con cambiar la percepción de ese entorno no es suficiente. Hay que intervenir, remodelar, redignificar esos paisajes que han sufrido procesos de degradación.

Ha conocido usted durante esta última estancia en Las Palmas un parque del prestigioso paisajista menorquín Nicolau Maria Rubió i Tudurí, el Parque Rústico Barranquillo Viera, conocido popularmente como “Parque de las Cucas” y no muy apreciado por los ciudadanos. ¿Qué impresión le causó esta visita?

Me fascinó la idea de Rubió de convertir este barranco en un parque. De no pensarlo como vertedero, sino de intervenir en él y hacer del propio barranco un parque. Y además rodeado de espacios urbanos. Creo que esas intervenciones en espacios aparentemente banales dan a la ciudad, y en este caso a Las Palmas, un valor añadido que me gusta encontrar cuando visito una ciudad.

El territorio de un pensador

Joan Nogué es codirector de la colección ‘Paisaje y Teoría’, con escasos parangones en el ámbito hispanohablante e indispensable para los estudiosos

M.S.A.

Amén de por su gran labor como director del Observatorio del Paisaje de Cataluña, Joan Nogué i Font (Hostalets de Bas, Gerona 1958) es por otras razones uno de los más prestigiosos geógrafos españoles. Catedrático de Geografía Humana en la Universidad de Gerona, Nogué se doctoró en la Universitat Autònoma de Barcelona y amplió estudios en la Universidad de Madison (Wisconsin, EEUU), bajo la maestría del geógrafo chinonorteamericano Yi-Fu Tuan, uno de los grandes referentes contemporáneos en historia de la geografía y en geografía humanista. La perspectiva del autor de *Topofilia* está presente en la copiosa producción bibliográfica de Nogué que ha escrito Joan Nogué, autor de diez libros, solo o en colaboración, y numerosos artículos en revistas especializadas.

Nogué ha sido Adjunct Professor de la Universidad de Western Ontario (Canadá) y profesor visitante en varias universidades extranjeras. Ex director del Seminario Internacional sobre Paisaje de la Universidad Internacional Menéndez Pelayo y decano de la Facultad de Letras de la UdG entre 1996 y 2004, es Premio Jaume I de “Urbanismo, Paisaje y Sostenibilidad” 2009.

Especialista en estudios de paisaje cultural y en pensamiento geográfico y territorial, Nogué dirige, junto a Federico López Silvestre y Javier Maderuelo, la colección

de libros ‘Paisaje y Teoría’, del sello Biblioteca Nueva, una iniciativa editorial con escasos parangones en el ámbito hispanohablante, inestimable para los estudiosos de los problemas del paisaje contemporáneo.

Sobre el paisaje cultural, es pertinente recordar lo que escribe en el artículo introductorio que la revista *Paisaje* dedicó a este asunto: “Los paisajes estáticos están condenados a la fosilización, o a la tematización. Las prevenciones y temores ante la evolución de un paisaje solo están justificados cuando hay riesgos evidentes de que se van a eliminar de un plumazo y sin consenso social aquellos elementos que le dan continuidad histórica y cuando ello provoca una inmediata y traumática pérdida del sentido de lugar. Es entonces cuando asistimos, lisa y llanamente, a su destrucción, y no a su evolución pausada. No es verdad que todo paisaje sea capaz de integrar y asimilar cualquier tipo de modificaciones territoriales originadas por las sociedades del momento: determinadas modificaciones bruscas, violentas, demasiado rápidas y demasiado impactantes crean territorios sin discurso y paisajes sin imaginario”.

Entre los títulos de los libros de Joan Nogué destacan *Nacionalismo y territorio* (Milenio, 1998), *Discursos geográficos e intervención territorial* (Milenio, 1999, con José Luis Villanova), *Las ‘otras’ geografías* (Tirant lo Blanch, 2006, con Joan Romero), *La construcción social del paisaje* (Biblioteca Nueva, 2007), *El paisaje en la cul-*

‘La construcción social del paisaje’.

Formado con Yi-Fu Tuan, Nogué acusa el influjo humanista del geógrafo chinonorteamericano

tura contemporánea (Biblioteca Nueva, 2008) y *Entre paisajes* (Ambit, 2009).

En uno de los títulos citados, *La construcción social del paisaje*, una edición que incluye contribuciones de, entre otros, Oriol Nel·lo, Daniel Hiernaux, Xerardo Estévez, Francesc Muñoz y Eduardo Martínez de Pisón, Nogué hace referencia a “los paisajes incógnitos o invisibles o, mejor dicho, no visibles para algunas miradas (...), aquellos

paisajes que, por diversas circunstancias, pasan desapercibidos y no son considerados habitualmente; paisajes invisibles que, sin duda, son objeto de una construcción social y que, por lo mismo, para unos si son visibles, porque no obviedades que la invisibilidad no es independiente de la mirada. Que duda cabe que el ‘Parque de las Cucas’ de Las Palmas, al que el autor se refiere en estas páginas, es epítome de este tipo de paisaje.

Por último al hablar de las contribuciones bibliográficas de Joan Nogué es obligado hacer mención también de sus ediciones de títulos indispensables como *El Hombre y la Tierra*, de Eric Dardel, publicado inicialmente en 1952 y rescatado recientemente del olvido, o *Descubriendo el paisaje autóctono*, de John Brinckerhoff Jackson, que hizo contribuciones capitales al estudio del paisaje cultural desde la revista *Landscape*, que dirigió, y en libros como *La necesidad de ruinas y otros textos* o este citado *Descubriendo el paisaje autóctono*. En su prólogo, Nogué dice que la concepción del paisaje del geógrafo norteamericano “no es esencialista, ni mucho menos estereotipada. Se diría que más bien huye de la belleza paisajística arquitectónica y que ni lo pintoresco ni lo sublime le atraen tanto como lo cotidiano, lo utilitario, lo vernáculo en el sentido de autóctono y propio, no en el sentido de tradicional”. Que duda cabe de que es reconocible también el eco de J. B. Jackson en el trabajo como geógrafo de Joan Nogué.

Centro de acción y reflexión

El Observatorio del Paisaje de Cataluña es un espacio de encuentro entre administraciones, universidades, profesionales y sociedad

M.S.A.

El Observatorio del Paisaje de Cataluña, que dirige Joan Nogué desde su creación, es una entidad pionera mundialmente en cuanto que instrumento flexible para el estudio y seguimiento de la evolución del paisaje catalán y de los actores que condicionan su dinamismo. Constituido en forma de consorcio integrado por administraciones y sociedad civil, fue inaugurado en 2004 e incluido en la Ley de protección, gestión y ordenación del paisaje de Cataluña. En pocos años esta entidad ha adquirido prestigio internacional y ase-

sora a países como Finlandia, Irlanda, Holanda e Italia que quieren dotarse de instituciones similares.

El Observatorio es también un punto de referencia para la investigación científica y técnica en materia de paisaje, entre cuyos resultados principales destacan la elaboración de los catálogos de paisajes del Campo de Tarragona, las Comarcas gerundenses, las Tierras del Ebro, las Tierras de Lérida, el Alto Pirineo y el Valle de Arán y la Región Metropolitana de Barcelona.

La entidad ha coordinado así mismo planes de paisaje de Granollers, Cervera y el paisaje transfronterizo de la Cerdaña, así como las cartas del paisaje del Alto Pene-

Región Metropolitana de Barcelona, [R.C.]

dés, el Priorato, el Berguedá, el Valle de Camprodon, el Alto Ampurdán y Lluçanès.

El Observatorio organiza numerosos seminarios. El último, celebrado el pasado mes de abril, es el que llevó por título *Los Micropueblos: paisaje, urbanismo e identidad territorial*.

Entre los libros publicados por esta entidad destacan *Paisatge i participació ciutadana* (2010), (2012) y *La planificació del paisat-*

geen l'àmbit local a Europa (2015).

En su web, www.catpaisatge.net, pueden consultarse dossiers digitales, elaborados con la colaboración de instituciones y particulares, que recogen, ordenan y ponen a disposición del público la principal información de internet sobre temáticas paisajísticas como los paisajes industriales, los paisajes sonoros, los paisajes de piedra seca, los jardines y los árboles monumentales y singulares.

Publicació: L'Adige
Data: 9 de juny de 2016
Autor: Lorenzo Basso
Titular: Paesaggi, ecco i premi

l'Adige.it

LA CERIMONIA

Vincitori quelli di Lubiana, Cuneo e Oстана

Paesaggi, ecco i premi

LORENZO BASSO

Ha avuto luogo nella mattina di ieri, all'interno della sala delle Marangonerte del Castello del Buonconsiglio, la cerimonia di consegna dei premi del concorso internazionale «Fare paesaggio», un'iniziativa promossa a partire dallo scorso anno dall'Osservatorio del paesaggio della Provincia di Trento e introdotta lo scorso anno all'interno delle linee guida della legge urbanistica locale. L'evento, alla sua prima edizione, ha visto la partecipazione di diversi rappresentanti delle Istituzioni Italiane e straniere, nonché di professionisti, architetti e docenti universitari coinvolti nella cura e nella gestione del patrimonio ambientale di tutto l'arco alpino. Il concorso, aperto a tutte le amministrazioni pubbliche e gli studi privati che condividono gli obiettivi di sostenibilità e di programmazione gestionale stabiliti all'interno della Convenzione delle Alpi, il trattato internazionale per lo sviluppo e la protezione del paesaggio montano, prevedeva tre ambiti tematici, finalizzati a valorizzare i percorsi già intrapresi nella pianificazione di nuovi piani territoriali, negli interventi volti a modificare l'aspetto paesaggistico e in relazione alla promozione culturale e alla partecipazione pubblica. «Il progetto - spiega il direttore della Scuola di governo del paesaggio (Step) Gianluca Cepollaro - nasce dalle indicazioni contenute nella legge urbanistica provinciale, in conformità ai

L'assessore Carlo Daldoss alla premiazione del concorso «Fare Paesaggio»

detti comunitari di ambito. Si tratta di un'iniziativa a cui teniamo particolarmente, perché si propone di dare risalto a interventi che sono già stati portati a termine, potendo valutarne la ricaduta sociale e ambientale al di là del premio stesso (che peraltro non prevede alcun tipo di compenso, ma solo un riconoscimento formale). Di fatto, l'intento è quello di valorizzare le buone pratiche e mettere in contatto i diversi territori in modo da avviare una discussione aperta sul paesaggio». Il premio è stato assegnato, lo scorso mese di maggio, da una giuria di esperti internazionale, presieduta dal professore Joan Nogué, direttore dell'Osservatorio del paesaggio della Catalogna. «Il riconoscimento - ha osservato l'assessore Carlo Daldoss, in apertura della

cerimonia - si inserisce all'interno del percorso avviato dall'amministrazione provinciale per tutelare il nostro patrimonio ambientale. Speriamo che, a partire da questo momento, ci sia modo di confrontare interventi tra territori differenti». Per la sezione pianificazione e iniziative gestionali, il premio è andato al Comune piemontese di Oстана, per un progetto di ripopolamento dell'abitato. In ambito di interventi pubblici, il premio è andato allo studio Akka di Lubiana per il progetto di riqualificazione di alcuni impianti di risalita. Infine, per quanto concerne l'impiego del territorio, è stato riconosciuto il merito del progetto transfrontaliero «Un confine per guardare oltre», messo in campo dall'Ordine degli architetti di Cuneo in collaborazione con le istituzioni francesi.

Publicació: La Torre

Data: 6 de juliol de 2016

Autor: -

Titular: Terrassa acull el debat sobre paisatges ordinaris i la vàlua com a patrimoni

Terrassa acull el debat sobre paisatges ordinaris i la vàlua com a patrimoni

Els ponents debatran com visibilitzar i donar valor al patrimoni no catalogat que forma part de la història de cada indret, com els jardins, els cementiris o les antigues tines de vi

La Torre | Actualitzat el 06/07/2016 a les 05:52h

La sessió servirà per posar en valor els elements del paisatge que no estan catalogats i sovint passen desapercebuts però que formen part de la història i de la singularitat de cada indret. La primera part de la jornada oferirà una reflexió sobre la importància del patrimoni ordinaris per part de l'investigador de la [Universitat d'Alterra Wageningen](#) (Països Baixos), Bas Pedrolí, i del director del mNACTEC, Jaume Perarnau, que explicarà el projecte El museu al carrer, de participació ciutadana al voltant del patrimoni intangible de la societat industrial. Tancarà aquesta part el director de l'[Observatori de la Urbanització](#) i del Màster en Intervenció i Gestió del Paisatge de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Francesc Muñoz.

Posteriorment, el debat s'orientarà a la relació entre aquest paisatge comú i la cultura, de la mà del director de l'[Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural \(ICRPC\)](#), Joaquim Nadal.

Paisatge, cementiris i tines de vi

Finalment, s'exposaran diverses iniciatives impulsades per posar en valor alguns d'aquests elements patrimonials més comuns, fomentar l'arrelament al territori i obrir noves possibilitats econòmiques, especialment al sector turístic.

En aquest terreny, l'Observatori del Paisatge de Catalunya explicarà el projecte d'elaboració del primer [mapa de paisatge transfronterer de la Cerdanya](#) i també es detallarà el potencial dels jardins per bastir projectes patrimonials.

Aquesta part de la jornada acabarà amb la tasca de [Patrimoni Funerari.cat](#) per donar a conèixer els cementiris de Catalunya i d'Europa com un patrimoni paisatgístic, i amb la recuperació productiva de les antigues tines de les valls del Montcau que impulsa [Roqueta Origen](#).

Publicació: El Garrotxí.cat

Data: 13 de juliol de 2016

Autor: -

Titular: La conservació de les construccions de pedra seca, objectiu del conveni COL-LABORAxPAISATGE

elgarrotxi .cat

El primer diari digital de referència de la Garrotxa

La conservació de les construccions de pedra seca, objectiu del conveni COL-LABORAxPAISATGE

Signatura del conveni entre ADRINOC i l'Observatori del Paisatge de Catalunya

El passat dimarts, Joan Espona, president de l'Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRINOC), entitat encarregada de gestionar els ajuts LEADER i promoure el desenvolupament sostenible a 75 municipis rurals de les comarques de l'Alt Empordà, la Garrotxa, el Gironès, el Pla de l'Estany, Osona i la Selva, i Joan Nogué, president de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, han signat el conveni per a la realització del projecte de cooperació COL-LABORAxPAISATGE. Aquest projecte pretén crear desenvolupament a través del paisatge i la col·laboració ciutadana mitjançant la recuperació de les construccions de pedra seca. Per dur a terme aquest acord, ambdues organitzacions compten amb el finançament del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació i del fons europeu FEADER.

El projecte sorgeix de l'estratègia d'ADRINOC pel període 2014-2020 d'incidir en el paisatge com a element transversal per a crear desenvolupament local, ja que la caracterització territorial de l'àmbit d'ADRINOC, amb gairebé el 40% de la seva superfície protegida, inclou valors diferencials que combinen les característiques naturals i la petjada antròpica en un paisatge i patrimoni que és imprescindible protegir, gestionar i valoritzar.

Aquest projecte ha d'ajudar a difondre i valoritzar el patrimoni de les construccions de pedra seca com a elements que conformen el paisatge i que poden crear economia al seu voltant; alhora que ha de posar en valor i visualitzar com la col·laboració de la ciutadania esdevé un element clau per a crear desenvolupament en les zones rurals.

Gràcies a la col·laboració de ciutadans i voluntaris es cataloguen construccions de pedra seca, i als mitjans que es posen a l'abast des del sector públic, s'acaba generant un impacte social, econòmic i ambiental en el territori. El resultat és la fórmula "paisatge + col·laboració ciutadana + mitjans/eines = desenvolupament rural".

El paper de l'Observatori del Paisatge de Catalunya serà el d'assessor, donant suport i recolzament a les accions de recuperació incloses a la planificació. Segons Joan Nogué, director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya DECLA.

Les construccions de pedra seca.

Els catàlegs de paisatge de Catalunya elaborats per l'Observatori durant aquests darrers anys han posat de manifest que l'arquitectura tradicional de la pedra seca és de gran importància en gairebé tots els paisatges rurals de Catalunya i que acumula valors diversos (ecològics, estètics, històrics i identitaris), però que al mateix temps està immersa en una dinàmica de recessió causada principalment per l'abandonament progressiu de l'activitat agrícola i ramadera, que comporta que es deteriorin, es destrueixin o quedin ocultes i es degradin a l'interior dels espais forestals que anteriorment havien estat conreats.

Per tots aquests motius, s'ha considerat que en el marc del projecte COL-LABORAxPAISATGE, la pedra seca pot ser l'element central d'un projecte que tingui per objectiu afavorir el desenvolupament rural, a través de la col·laboració

Publicació: Ràdio Olot

Data: 13 de juliol de 2016

Autor: Jordi Altesa

Titular: La wikipedra ja ha catalogat 13.000 construccions de pedra seca a Catalunya

La wikipedra ja ha catalogat 13.000 construccions de pedra seca a Catalunya

Per Jordi Altesa

La wikipedra, la pàgina web que recull les construccions de pedra seca que hi ha a Catalunya, ja en té més de 13.000 de catalogades. Ara faran una aplicació perquè sigui més fàcil afegir aquestes construccions d'alt valor històric i mediambiental que estan en recessió

Joan Nogué i Joan Espona firmant el conveni (Jordi Altesa)

Els països del Mediterrani són dels llocs amb més presència de la pedra seca. Són construccions del dia a dia i a les que no es dona valor com a símbol del paisatge i espai d'ecosistemes. Per aquest motiu, l'Observatori del Paisatge fa cinc anys que va posar en marxa la Wikipedra, una eina col·laborativa virtual per anar afegint construccions fetes d'aquesta manera arreu del país. En aquest temps se n'han penjat 13.000, a un ritme de set al dia gràcies a 190 col·laboradors. El director de l'Observatori del Paisatge, Joan Nogué, ha ressaltat que les construccions de pedra seca estan en recessió i n'exposa els motius.

Ara, per tal d'impulsar la iniciativa ha nascut "Col·labora x paisatge", impulsat per l'observatori i per Adrinoc. La idea d'aquesta associació per al desenvolupament rural és posar en valor el paisatge com a element que permet desenvolupar-se a nivell local. El president d'Adrinoc, Joan Espona, ha explicat que volen posar en valor les construccions i la seva difusió.

De la demarcació, els llocs amb més construccions de pedra seca són a l'Empordà. A Catalunya destaquen però sobretot a la zona sud. Les construccions fetes d'aquesta manera inclouen des de marges de despedregar, barraques de vinya, cabanes de volta o balmes murades entre d'altres. De la Garrotxa, a la wikipedra hi ha entrades dades de construccions de pedra seca de la Vall d'en Bas i les Preses.

Publicació: Olot Televisió

Data: 13 de juliol de 2016

Autor: -

Titular: ADRINOC i l'Observatori del Paisatge signen un conveni per la conservació de les construccions de pedra seca

ADRINOC i l'Observatori del Paisatge signen un conveni per la conservació de les construccions de pedra seca

L'Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya, ADRINOC, ha signat un conveni amb l'Observatori del Paisatge de Catalunya per fomentar la conservació de les construccions de pedra seca. 'Col·labora x Paisatge' vol treballar per a la recuperació d'aquestes construccions a través del paisatge i la col·laboració ciutadana.

L'arquitectura tradicional de pedra seca és de gran importància en gairebé tots els paisatges rurals de Catalunya i acumula molts tipus de valors, ecològics, estètics, històrics i identitaris. Ara bé, l'abandonament progressiu de l'activitat agrícola i ramadera ha provocat un deteriorament i una dinàmica de recessió en aquestes construccions. És per això que des d'ADRINOC es vol actuar en aquest aspecte col·laborant amb l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Potenciar el portal col·laboratiu wikipedra, impulsat per l'Observatori, és un dels objectius del projecte, ja que en els seus cinc anys de funcionament el lloc web ha inventariat, amb l'ajuda de 190 col·laboradors, més de 13.000 barraques de pedra seca.

Col·labora x Paisatge es posa en funcionament amb diversos objectius a curt i mitjà termini: l'elaboració de fitxes de catalogació e construccions de pedra seca, la creació d'una aplicació per a tauletes i mòbils, donar suport en la participació de trobades de pedra seca, oferir jornades de formació i intercanviar experiències amb altres territoris. El conveni, signat aquest dimarts, es pot veure ampliat en el futur, i compta amb la complicitat de l'Associació per la Pedra Seca i l'Arquitectura tradicional.

Publicació: El Punt Avui
Data: 4 d'agost de 2016
Autor: Mar Vicente
Titular: Cataloguen 27 paisatges diferents a la regió central

EL PUNT AVUI+

MEDI AMBIENT MANRESA - 4 agost 2016 2.00 h

MEDI AMBIENT

Cataloguen 27 paisatges diferents a la regió central

- S'aprova el Catàleg del Paisatge de les Comarques Centrals, l'últim que quedava pendent per fer
- Els altiplans, les tines, el patrimoni industrial i miner i els boscos d'alzina i roure, entre els elements que defineixen la zona

Es cingles del Bertí. Foto: IORDI BAS.

El riu Ter a Osona Foto: elpuntavui.

El pantà de Cercs Foto: ACNA.

El patrimoni industrial a Igualda Foto: JUANMA RAMOS.

La muntanya de Montserrat Foto: JUANMA RAMOS.

MAR VICENTE - MANRESA

El conseller de Territori i Sostenibilitat, Josep Rull, ha aprovat definitivament en l'última comissió d'Urbanisme de Catalunya el Catàleg del Paisatge de les Comarques Centrals, el darrer que quedava pendent dels set que el govern va encarregar a l'Observatori del Paisatge de Catalunya, l'any 2005. El document identifica fins a 27 paisatges diferents a la regió, dels 135 que s'han inventariat a tot Catalunya.

Les comarques centrals són eminentment forestals (70,73%) i agrícoles (26,37%), mentre que l'espai construït ocupa un 3,02% del total. Entre els trets que defineixen el caràcter de les sis comarques centrals, destaquen les muntanyes o espais naturals emblemàtics, com ara el Pedraforca, Montserrat o Sant Llorenç de Munt, el Cadí-Moixeró o el Port del Comte. Però també el patrimoni industrial –amb les colònies tèxtils– i miner, el paisatge de boscos d'alzines i roures combinat amb camps de cereals, i els rius Ter, Llobregat, Cardener i Anoia, com a eixos vertebradors. Així mateix, hi apareixen també els altiplans separats per conques i les construccions defensives.

Les tines, tret singular

A més, hi tenen una importància especial els masos i les construccions rurals, com ara les cabanyes de vinya. Segons explica el coordinador de l'Observatori del Paisatge, Pere Sala, un dels trets més singulars de la zona són les tines del pla de Bages i el Moianès, unes construccions de pedra seca creades per emmagatzemar-hi raïm i fer-hi vi, però que fins i tot han servit per viure-hi.

Al catàleg del paisatge de la Catalunya Central fins i tot s'hi han destacat infraestructures viàries importants. El motiu, segons explica Pere Sala, és que en un catàleg d'aquest tipus “no es consideren paisatge només els espais excepcionals amb un alt valor ecològic sinó també, per exemple, una costa degradada o un paisatge urbà. S'hi inclouen espais de la vida quotidiana als quals cal donar valor i pensar pautes d'ordenació de futur”.

Entre les propostes que fa per mantenir la qualitat paisatgística, hi ha el creixement ordenat de les ciutats, les infraestructures integrades i la conservació dels espais amb valor natural. El document fa una referència explícita a les colònies industrials del Ter i del Llobregat que, segons destaca, estan transformant els seus usos. El catàleg explica que el Parc Fluvial del Llobregat ha ajudat a promocionar turísticament aquests espais, que comencen a considerar-se indrets per a segones residències. També les mines que ja no s'exploten, com les de Fígols, estan adquirint nous usos lúdics i culturals, diu. A més, posa una especial atenció als paisatges dels meandres del Ter, el dels prats que s'han anat cobrint de bosc per l'abandonament de la ramaderia, i de l'eix transversal (C-25), pel contrast de paisatges que recorre.

Publicació: El Punt Avui

Data: 8 d'agost de 2016

Autor: Jordi Casas

Titular: Apuntalar l'enciclopèdia d'estructures de pedra seca

EL PUNT AVUI+

CULTURA OLOT - 8 agost 2016 2.00 h

Apuntalar l'enciclopèdia d'estructures de pedra seca

- Adrinoc i l'Observatori del Paisatge de Catalunya promouen un projecte per consolidar la Wikipedra, que ja té 13.000 localitzacions
- Aquesta iniciativa té el suport dels ajuts Feader

El parc de Pedratosca de les Preses i Olot manté moltes estructures construïdes amb la tècnica de la paret seca. Foto: J.C.

JORDI CASAS - OLOT

Potenciar el portal **Wikipedra** que impulsa l'Observatori del Paisatge de Catalunya amb seu a Olot i que ha aconseguit inventariar més de 13.000 barraques de pedra seca en cinc anys de funcionament i a través de les aportacions de més de 190 col·laboradors, és un dels objectius del projecte Col·laboraXpaisatge, que impulsa l'Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la Zona Nord-oriental de Catalunya (Adrinoc) amb el suport tècnic de l'observatori i la complicitat de l'Associació per la Pedra Seca i l'Arquitectura Tradicional. Aquest projecte s'emmarca en els ajuts europeus Feader.

La Wikipedra ha generat, a part de l'inventari, diverses sinergies tant en el sector públic com en el privat que estan contribuint a donar visibilitat i a reivindicar aquest patrimoni de les zones rurals de Catalunya. En concret, aquest projecte inclou el desenvolupament d'una aplicació mòbil vinculada a la Wikipedra en què també es puguin inventariar altres tipus de construccions, a part de barraques de pedra seca.

Aquest projecte pretén crear desenvolupament a través del paisatge i la col·laboració ciutadana mitjançant la recuperació de les construccions de pedra seca. Per dur a terme aquest acord, les dues organitzacions signants del conveni disposen del finançament del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació i del fons europeu Feader.

Publicació: El Punt Avui
Data: 30 de setembre de 2016
Autor: Josep Rull
Titular: El nostre paisatge, el nostre país

EL PUNT AVUI+

MEDI AMBIENT CONSELLER DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT - 30 setembre 2016 2.00 h

OPINIÓ

El nostre paisatge, el nostre país

JOSEP RULL, - CONSELLER DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT

Avui assistiré al lliurament de premis de la IX Biennial Internacional del Paisatge de Barcelona, a l'entrega dels premis de paisatgisme Rosa Barba. I des d'aquestes línies vull avançar-me a felicitar una iniciativa com aquesta. Com a màxim responsable del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya no em podria interessar més.

Vetllar pel paisatge del nostre país és una tasca molt important per al nostre departament i comptem amb la feina ingent de l'Observatori del Paisatge, del qual vull destacar la llarga labor des de la seva creació per donar una concepció nova al paisatgisme a Catalunya: tot sumant al paisatge entès com a marc natural un conjunt d'atributs lligats a la societat, a la cultura o a l'economia. Els catàlegs del paisatge expliciten documentalment aquesta tasca, aquest valor afegit, encaixant-nos en la línia dels països avançats en aquest àmbit, països com França, Suïssa o Holanda.

Aquests països van entendre al seu moment el paisatge amb una visió holística, que els va portar a realitzar estratègies nacionals del paisatge. Des del departament i de l'Observatori treballem intensament també en aquesta línia.

La llei del territori que hem començat a tramitar va en aquesta direcció. El paisatge hi serà un factor determinant, fent un tractament dels espais oberts basat en les unitats de paisatge que provenen dels catàlegs que tenim fets. I ponderant-hi sempre el vector primordial de la sostenibilitat. En el paisatgisme cal ser també sostenible i l'urbanisme ha d'incorporar aquest plantejament plenament. Ara ens toca ser més acurats amb la qualitat de les noves construccions, i impulsar el reciclatge i millora del territori urbanitzat i edificat.

Pensem que cal convertir els llocs on vivim en indrets més sostenibles, resilents, inclusivius, productius, i finalment, habitables. Per això endegarem l'elaboració d'una agenda urbana catalana, que posi negre sobre blanc el camí per arribar a aquests objectius. I el paisatge formarà part sempre d'aquest plantejament.

Pensant en aquestes línies he llegit un parell d'articles que Nicolau Maria Rubió i Tudurí va escriure als anys trenta del segle XX. Rubió i Tudurí, encara dins aquella concepció intel·lectual noucentista i funcional, pensava en un concepte urbanístic i paisatgístic global de país. Defensava el "paisatge omnicomprensiu": natural, cultivat o urbà, tot és paisatge i cal protegir-lo. Hem de travar bé com a país aquesta visió de conjunt, posant en valor la rica diversitat del nostre territori.

Aquest és també el nostre objectiu. Un paisatge no és una foto d'Instagram, no és una postal, és sobretot un marc ambiental, social i econòmic. El nostre paisatge és el nostre país.

Publicació: La Mañana

Data: 4 d'octubre de 2016

Autor: Rosa Peroy

Titular: 'Els paisatges desendregats generen pitjor qualitat de vida'

La Mañana

El diari digital de Ponent

DE CUA D'ULL

Rosa Peroy @RPeroy

JOAN NOGUÉ | Director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

“Els paisatges desendregats generen pitjor qualitat de vida”

Nogué, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Girona i director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya (www.catpaisatge.net), ens explica la importància d'aquest ens, obert a tothom i que cada dia rep més consultes i té més adeptes.

Què és l'Observatori del Paisatge de Catalunya?
És un consorci públic format per una trentena d'institucions de tota mena, que es dediquen a estudiar el paisatge, fent propostes per a la seva millor ordenació i gestió i, alhora, és un centre d'assessorament i de conscienciació de la ciutadania.

Qui se us adreça?

Alcaldes, tècnics municipals, associacions ciutadanes, Generalitat, departaments sectorials o una entitat ciutadana. Per exemple, hem creat un macroweb anomenat *WikiPedra*, que és un portal cooperatiu amb les associacions, que ara tenen un paraigües on desenvolupar els seus projectes.

Vostès han elaborat tots els catàlegs del paisatge de Catalunya.

Ja hem fet els set, és a dir, tot el territori de Catalunya, dels quals cinc ja estan publicats i tothom els pot descarregar del web. Els catàlegs tenen una particularitat, que és que no només explica el paisatge, sinó que fa propostes concretes per a millorar-lo. Aquesta eina s'està començant a utilitzar molt, sobretot des d'entitats senderistes i a l'hora de tirar endavant nous planejaments urbanístics.

També tenen un Centre de Documentació...

...i molt útil, perquè formem part del Catàleg Col·lectiu de Biblioteques de Catalunya i, per tant, el llibre que es demani online el podem fer arribar físicament en unes 48 hores a la biblioteca que li quedi més aprop.

Qui compona l'Observatori del Paisatge de Catalunya?

El nucli som set persones i estem infradotats, perquè a Europa en aquests ens són 30, 40 o 50 persones. El formem geògrafs, ambientòlegs,

FOTO: Jordi Play

documentalistes i gent del món de la comunicació. En projectes concrets, també col·laboren sociòlegs, urbanistes, arquitectes... El paisatge és un tema transversal i de país, afecta moltes disciplines i és de sentit comú. És lògic que els paisatges estiguin arranjats. Aquest és el repte: intervenir en els paisatges de la vida quotidiana. En aquest sentit, apliquem les recomanacions del Consell d'Europa a través del Conveni Europeu del Paisatge –de l'any 2000–, que va ser una revolució perquè vincula el paisatge amb la qualitat de vida, i és evident que, per exemple, els paisatges desendregats provoquen una qualitat de vida menor.

Què destacaria dels paisatges de Lleida?

Moltes coses, però crec que el més important és que posa en valor elements i els tipus de paisatge de la Plana que, normalment, no s'han tingut en compte, com són els de secà, els hortofructícoles, els turons...

I dels del Pirineu?

És un territori complex i ha donat molta feina fer el catàleg perquè barreja espais d'abandonament a l'alta muntanya amb la sobreexplotació a les valls. I com a tots els altres catàlegs, hi ha aspectes a millorar per assolir els objectius de qualitat paisatgística.

“ El paisatge és un tema transversal i de país, afecta moltes disciplines i és de sentit comú ”

Publicació: Diari Ara
Data: 11 d'octubre de 2016
Autor: Ana
Titular: Renovables sí, però respectant el paisatge

ara.cat

Renovables sí, però respectant el paisatge

El director de l'Observatori de la Urbanització (UAB), defensa que Andorra es pot convertir en laboratori europeu del model de societat 'low-carbon'

ANA ANDORRA LA VELLA | ACTUALITZADA EL 11/10/2016 14:43

Un moment de la signatura del conveni / C.G. (ANA)

Les mútues i distribuïdores elèctriques del país, entre elles FEDA, han signat aquest dimarts al migdia un acord amb el Govern per adherir-se al pacte per a l'Estratègia Nacional del Paisatge. Fent aquest pas es comprometen a integrar el màxim possible a l'entorn els seus projectes relacionats amb la producció d'energia, sobretot pel que fa a les renovables. És el tercer conveni d'aquestes característiques que signa el ministeri de Medi Ambient, després dels tancats amb les pistes d'esquí i el Col·legi d'Arquitectes els darrers mesos. L'acord s'ha tancat en el marc de les terceres jornades del Paisatge, celebrades també aquest dimarts i que s'han centrat en les energies renovables.

La ministra de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat, Sílvia Calvó, s'ha mostrat molt "satisfeta" amb la culminació d'aquest acord, i més tenint en compte que abans d'acabar l'any des del Govern presentaran el Pla sectorial d'infraestructures energètiques, el qual pretén entre d'altres aspectes aplanar el camí per poder tirar endavant instal·lacions de producció d'energia més enllà de les de FEDA. L'acord garanteix que aquestes instal·lacions "es faran de la manera més harmoniosa possible i integrades al paisatge".

Dins del pla d'infraestructures, ha avançat la ministra, es contemplen projectes sostenibles com la instal·lació d'aerogeneradors, de plaques fotovoltaïques i de cogeneració. En el cas dels aerogeneradors, s'està estudiant dues possibles ubicacions per posar molins de vent al país.

Calvó també ha explicat que la voluntat del Govern és anar cap a un mixt energètic pel que fa a la producció pròpia, entre les renovables i la cogeneració. La idea és arribar a produir el 33% de l'energia total que es consumeix al país. Ara mateix s'està al voltant del 15% gràcies a la central hidroelèctrica d'Engolasters.

Per la seva banda, el portaveu de l'associació que agrupa les entitats del sector energètic, AESE, ha assegurat que no s'ho van pensar dues vegades quan els van proposar integrar-se al pacte per a l'Estratègia Nacional del Paisatge, tenint en compte que sempre "hem apostat per les renovables i per la integració al paisatge". També ha explicat que, a través de la societat Productora Elèctrica Renovable, treballen en dos projectes. Per una banda la minicentral d'Arcalís, que està prevista que finalitzi al novembre i que proporcionarà electricitat equiparable a la totalitat de l'energia que necessita l'estació d'esquí, i per altra la minicentral d'Aixovall. En aquest cas s'està pendent de l'autorització del Govern per poder començar a construir.

Andorra, laboratori 'low-carbon'

L'acord s'ha signat en el marc d'aquestes Jornades del Paisatge, celebrades a la sala d'actes de MoraBanc. El primer ponent en explicar la seva experiència ha estat Francesc Muñoz, director de l'Observatori de la Urbanització, i del màster en Intervenció i gestió del paisatge i el patrimoni de la Universitat Autònoma de Barcelona. Muñoz ha defensat el model que defineix com 'low-carbon', o en d'altres paraules, avançar cap a concepte de ciutats amb zero emissions. Un model que "implica canvis culturals i socials" i que planteja noves funcionalitats per al sòl no urbanitzable. En aquest sentit, ha assegurat que és totalment factible que Andorra es pugui convertir en laboratori, "a escala Europea, per tastar com seria un territori 'low-carbon'".

El segon ponent ha estat Jordi Grau, de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, que ha parlat sobre com integrar els molins de vent a l'entorn. S'ha de tenir en compte aspectes com el color i la forma, i s'ha mostrat plenament convençut que, si es fan de manera correcta, són "compatibles" amb el paisatge i fins i tot es poden convertir en "un element d'identitat" del territori.

Publicació: Regió 7

Data: 24 d'octubre de 2016

Autor: Miquel Spa

Titular: La Cerdanya reivindica el paisatge amb un recull dels millors miradors

Regió7

La Cerdanya reivindica el paisatge amb un recull dels millors miradors

L'Observatori del Paisatge prepara un document patrimonial i turístic basat en la saviesa popular local

MIQUEL SPA | PUIGCERDA | 24.10.2016 | 08:12

La Cerdanya tindrà un nou document que farà valer, tant des del punt de vista patrimonial com turístic, el seu paisatge natural. Es tracta d'un document que recollirà els grans miradors de la vall que han sabut conservar els mateixos cerdans en la memòria col·lectiva de les generacions.

El document l'està elaborant l'Observatori del Paisatge de Catalunya en col·laboració amb tots els ajuntaments de la vall, d'un i altre costat de la frontera estatal, i molts veïns que hi han volgut aportar el seu racó paisatgístic a través de les xarxes socials. El nou recull, que és el primer que es realitza al país seguint aquesta metodologia de consulta amb el territori, és un document que s'emmarca en el Pla del Paisatge Transfronterer sobre el qual fa tres anys que treballen les administracions de tota la vall, que és pioner a Europa, segons ha remarcat el coordinador del treball, Pere Sala. El responsable de la realització del nou document ha explicat que "el que hem fet és un treball d'identificació sobre els principals punts d'observació del paisatge de la Cerdanya a través del treball de camp i del coneixement de la gent del territori". En aquest sentit, Sala ha puntualitzat que "entenem com a mirador no tan sols aquells punts on hi ha un cartell o un plafó que ja estan adaptats com a llocs que tenen potencial o llocs que formen part de l'imaginari i les vivències de la gent perquè hi ha anat tota la vida".

Basant-se en aquesta recopilació, l'Observatori ha elaborat una llista amb 169 punts d'observació del paisatge, entre els quals n'hi ha de molt coneguts com l'ermita de Bell-lloc, la torre d'Alp i el castell de Llivia, i molts que tan sols coneixen els cerdans i que s'hi accedeixen per camins, senders o carreteres secundàries. L'Observatori del Paisatge està editant tota aquesta informació en un document que inclourà un mapa i un apartat de propostes perquè el projecte tingui més recorregut en el futur en forma d'aprofitament cultural o turístic per part, per exemple, de les administracions.

Els tècnics de l'Observatori ha classificat els grans miradors per la seva tipologia, de manera que n'hi haurà que estan situats en cims; de proximitat situats en espais quotidians com ara cementiris o ermites; els lligats al patrimoni arquitectònic; els de 360 graus, és a dir que ofereixen una visió total sobre el paisatge de la vall; i els que són en marges de carretera, els quals poden derivar més fàcilment en projectes turístics. Pere Sala ha remarcat que, al seu entendre, és un treball pioner al país perquè va més enllà d'un pla de miradors, sinó que mira de fer valorar el que la gent del territori ha conegut i transmès d'una manera natural sense transcendir públicament.

Un dels revolts amb les millors panoràmiques de la Batllia, amb Bellver al fons, a la carretera de Montellà **miquel spa**

Publicació: Bonart

Data: 3 de novembre de 2016

Autor: -

Titular: Jornada Peoplescapes a La Carbonera

bonart

[bonart revista](#)

[bonart actualitat](#)

[bonart gestora](#)

[bonart agenda](#)

[exposicions](#)

[notícies](#)

[mercat de l'art](#)

[biblioteca](#)

[fires](#)

[reportatges](#)

[entrevistes](#)

[concursos](#)

[opinió](#)

22/03/2017

3 novembre 2016

NOTÍCIES OLOT

JORNADA PEOPLESAPES A LA CARBONERA

[bonart](#)

L'Observatori del Paisatge de Catalunya està organitzant, en el marc del festival Lluèrnia i amb la col·laboració del CCCB, la jornada *Peoplescapes: diferents mirades a l'espai públic*, que tindrà lloc a la sala La Carbonera del Teatre Principal d'Olot, el dia 10 de novembre de 2016.

L'espai públic és un espai social per definició i esdevé veritablement un bé comú quan la població se'n fa seu, se l'apropia i el converteix en un lloc d'encontre i de generació de sociabilitat. Sovint, però, es dona la paradoxa que determinades intervencions de dignificació de l'espai públic incentiven dinàmiques que minven i restringeixen l'esmentada sociabilitat. La jornada pretén debatre els dilemes i contradiccions d'aquest procés.

Publicació: Regió 7

Data: 11 de novembre de 2016

Autor: Miquel Spa

Titular: Els veïns de la Cerdanya trien quins són els seus millors paisatges

Regió7

Els veïns de la Cerdanya trien quins són els seus millors paisatges

L'Observatori del Paisatge elabora un document pioner per reivindicar la natura local

Miquel Spa | Puigcerdà | 11.11.2016 | 09:06

La Cerdanya té des d'aquesta setmana una nova eina que dona a conèixer el seu patrimoni natural tant pel que fa a la conservació de la seva cultura popular com per a la promoció turística de la vall. Es tracta de la guia Punts d'Observació del paisatge de la Cerdanya, una guia realitzada sota l'aval tècnic de l'Observatori del Paisatge que recull els 169 millors miradors de tota la vall. El document ja es pot consultar en línia al portal www.catpaisatge.net.

Una vista del Cadí amb la Cerdanya al peu des de la plana

arxiu/emili giménez

El document va més enllà d'una guia de miradors com tenen en altres comarques perquè s'ha fet a través de la consulta al territori. Segons han explicat els seus responsables, el treball recull tant grans balconades com petits racons o fons de vall que la gent dels pobles coneix com a indrets amb vistes especials perquè així els ha estat transmès per les generacions precedents.

Segons han explicat des de l'Observatori del Paisatge, "el document identifica, caracteritza i reivindica 169 punts d'observació del paisatge amb qualitat escènica i que són alhora reconeguts i valorats per la població i els agents locals, i posa sobre la taula estratègies i mesures que els ajuntaments i la resta d'entitats de la Cerdanya poden utilitzar per donar-los a conèixer, millorar-los, promoure'ls, o aprofitar les seves excel·lents capacitats didàctiques i de sensibilització sobre el paisatge cerdà". La guia incorpora un mapa transfronterer amb tots els miradors, la llista dels quals s'ha fet amb la col·laboració de tots els 39 ajuntaments d'un i altre costat de la frontera.

Mapa sense fronteres

La guia inclou tant cims com revolts de carretera, racons de bosc o espais oberts a la plana des d'on l'observació de l'entorn esdevé especial com ara la Carbassa, el coll de Vimboce, Cap del Ras, el collet de Coma de Fornos, coll de Trapa, la Roca d'Alp, el Cortalet, l'ermita de Sant Salvador de Predanies, el Pla de l'Àliga, la Creu de Béixec, la Roca Escorxada, la Portella Blanca, Bajanda i el Roc de la Serra de la Quera.

El mapa que inclou el document especifica la seva situació exacta sobre un desplegable que obvia les divisions administratives. Aquesta és una de les claus del treball realitzat per les administracions locals i nacionals dels dos costat de la frontera, així com els respectius parcs naturals.

Publicació: Descobrir
Data: 16 de novembre de 2016
Autor: -
Titular: S'identifiquen 169 miradors a la Cerdanya

Descobrir

Dimecres, 16 de novembre de 2016

Sant Salvador de Predanies és un bonic mirador de la Cerdanya - Maria Rosa Ferré

L'Observatori del Paisatge de Catalunya acaba de publicar el document 'Punts d'observació del paisatge de la Cerdanya', que localitza i posa en valor 169 miradors amb qualitat escènica, reconeguts i valorats per la població i els agents locals.

A banda d'identificar els miradors, el document proposa estratègies i mesures que els ajuntaments i la resta d'entitats de la Cerdanya poden desenvolupar per donar-los a conèixer, millorar-los, promoure'ls, o aprofitar les seves excel·lents capacitats didàctiques i de sensibilització sobre el paisatge cerdà.

La participació ciutadana

Els miradors s'han identificat i localitzat gràcies a la participació de la ciutadania, els agents del territori i la totalitat dels ajuntaments de la Cerdanya. Aquest és, precisament, un dels principals valors d'aquest mapa, així com també que s'hagi fet en un context transfronterer. I és que el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans ha col·laborat també en l'elaboració del document, juntament amb la Diputació de Girona, el Consell Comarcal de la Cerdanya i l'Ajuntament de Llivia.

Enllaços relacionats

[Descàrrega del document i del mapa transfronterer amb els 169 miradors](#)
[Web del Pla de Paisatge Transfronterer de la Cerdanya](#)

Publicació: La Veu de l'Anoia
Data: 16 de novembre de 2016
Autor: Daniel Macià
Titular: Les barraques de pedra seca i/o vinya

VeuAnoia.cat

Les barraques de pedra seca o vinya

16/11/2016

El meu interès per les Barraques de Pedra Seca és degut als efectes del Canvi Climàtic.

L'hivern del 2015-2016 va ser un hivern anormalment suau, tot i que cada vegada seran més habituals degut al Canvi Climàtic, i això va comportar que molts ocells del nord i centre d'Europa no es desplaressin a casa nostra per passar l'hivern on trobar les condicions ambientals idònies, l'aliment necessari i una vegada passada aquesta època de l'any, tornar als seus llocs de nidificació, a la primavera. No els hi va caldrà emprendre un viatge tant llarg.

Aquest fet va comportar que a les diferents sortides que vaig dur a terme, durant l'hivern del 2015, per localitzar-los i observar-los, fossin sempre les mateixes espècies les quals trobava (ocells sedentaris) i les sortides eren força monòtones. Aquets situació va comportar que en una d'aquestes sortides vaig trobar-me una de les moltes barraques que hi ha escampades pels nostres camps, i per curiositat vaig anar-hi per observar la seva construcció, tant per fora com per dins. Tant em va cridar l'atenció que des d'aquell dia, a part d'observar els ocells i el Patrimoni Natural que ens envolta, estic duent a terme un inventari de totes les barraques que vaig localitzant. Les situo en el mapa, les fotografio i comprovo el seu estat de conservació. En total ja en tinc comptabilitzades un centenar repartides a la zona nord de la comarca. Podríem dir des de l'autovia fins a l'alta Anoia. Les barraques de pedra seca i/o vinya són construccions que daten del segle XVIII i XIX, tot i que a la zona de Copons n'he localitzat una de l'any 1921. En quan a la seva forma en trobarem de rodones, quadrades, rectangulars, etc.. Tot depenia possiblement del constructor i l'espai on s'ubicaven.

En trobarem en el mig d'un camp, formant part d'un marge, i també algunes que la porta d'entrada forma part del marge, però l'estança està sota el camp de conreu (camí de Can Masamau).

En quan el sostre, també hi ha força varietat. En trobarem de completament planes, tot i que les més habituals són les que tenen forma de cúpula. A Cal Grimau (Ódena) en trobarem una amb una cúpula força especial. És en el sostre on s'inicia en moltes d'elles el seu deteriorament amb l'ensorrament d'una part o del tot. El pas del temps i els efectes de la pluja són les possibles causes. Alguns d'aquest sostres disposen d'una capa de terra on hi ha plantes (arquitectura ecològica) que ha evitat aquest deteriorament i a la vegada proporcionava un major confort dins la barraca.

Les pedres, que són el material utilitzat per la seva construcció, possiblement també definien molt la forma de la barraca. Els sostres i interiors de les barraques de la zona de la conca d'Ódena són diferents d'algunes de les que trobarem a l'Alta Anoia i aquest fet és degut possiblement a la forma de les pedres. Si a la zona de la conca d'Ódena, on les pedres son de forma més irregular, estan situades en un pla horitzontal, a la zona de l'alta Anoia, que són planes i d'una forma més regular, estan situades en un pla vertical.

En quan el sostre, també hi ha força varietat. En trobarem de completament planes, tot i que les més habituals són les que tenen forma de cúpula. A Cal Grimau (Ódena) en trobarem una amb una cúpula força especial. És en el sostre on s'inicia en moltes d'elles el seu deteriorament amb l'ensorrament d'una part o del tot. El pas del temps i els efectes de la pluja són les possibles causes. Alguns d'aquest sostres disposen d'una capa de terra on hi ha plantes (arquitectura ecològica) que ha evitat aquest deteriorament i a la vegada proporcionava un major confort dins la barraca.

Les pedres, que són el material utilitzat per la seva construcció, possiblement també definien molt la forma de la barraca. Els sostres i interiors de les barraques de la zona de la conca d'Ódena són diferents d'algunes de les que trobarem a l'Alta Anoia i aquest fet és degut possiblement a la forma de les pedres. Si a la zona de la conca d'Ódena, on les pedres son de forma més irregular, estan situades en un pla horitzontal, a la zona de l'alta Anoia, que són planes i d'una forma més regular, estan situades en un pla vertical.

La utilitat d'aquestes barraques era deguda a que en aquell temps, segles XVIII i XIX, el pagès sortia a treballar el camp de bon matí i no tomava fins el vespre, i aquestes construccions l'hi servien per guardar els estris de treballar el camp, el menjar, el beure, i en cas de mal temps, per poder aixopugar-se de la pluja.

Actualment podem trobar barraques de pedra seca al mig del bosc (Sant Genís). Aquest fet és degut a que anteriorment moltes d'aquestes zones, que actualment estan ocupades per boscos, ho havien estat per camps on és conreava la vinya, i és d'aquí on també l'altre nom pel qual també se les coneix com Barraques de Vinya.

Si voleu més informació sobre aquestes construccions podeu visitar la pàgina web de l'Observatori del Paisatge i el bloc <https://danielmacia.wordpress.com/>.

Aquest Patrimoni Cultural és un Patrimoni de tots que cal conservar i donar a conèixer, ja que coneixent s'aprèn a conservar.

Daniel Macià

Publicació: Vilaweb

Data: 17 de novembre de 2016

Autor: ACN

Titular: Elaboren un mapa transfronterer amb 169 punts d'observació de la Cerdanya

ACN > SOCIETAT

Elaboren un mapa transfronterer amb 169 punts d'observació de la Cerdanya

L'inventari senyala entre 4 i 5 punts en els 22 municipis catalans i 17 de francesos de la comarca

ACN Puigcerdà.-L'Observatori del Paisatge de Catalunya en col·laboració amb el Consell Comarcal de la Cerdanya, l'Ajuntament de Llúvia, el Parc natural regional dels Pirineus catalans i la comunitat de Comuns Pirineus Cerdanya, ha completat el primer mapa transfronterer dels punts d'observació de la Cerdanya, tant de la part catalana com francesa. L'inventari identifica i caracteritza els 169 punts d'observació del paisatge cerdà amb més qualitat escènica i més valorats per la població. Alguns dels miradors són ben patents i altres passen més desapercebuts, motiu pel qual ha estat imprescindible la col·laboració de la població per identificar-los. Ciutadania, ajuntaments i agents territorials han fet 130 aportacions que han permès detallar entre 4 i 5 miradors a cadascun dels 39 municipis, 17 catalans i 22 francesos. Tècnics de l'Observatori del Paisatge i del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans han completat les aportacions amb visites sobre el terreny.

Els punts d'observació, alguns dels quals tenen plafons informatius i altres no, s'han classificat segons la seva ubicació. El tècnic del Consell Comarcal de Cerdanya, Joan Bragulat, ha explicat que els punts s'han classificat segons si són: punts elevats, donada l'orografia de la Cerdanya, ofereixen panoràmiques excepcionals, com ara el cim del Carlit o del Puigmal; un espai quotidià, situats dins dels pobles, es tracta de places, parcs o balconades en punts elevats, entre ells, el punt d'observació de la Torre de Das o el de Músser; a peu de carretera, situats en revolts, accessos o zones de parada; proper a un element patrimonial, històricament, els punts elevats han acollit ermites i construccions defensives per al control del territori, per exemple, el castell de Porté-Puymorens o l'ermita de Sant Salvador de Predanies; o amb un camp de visió de 360 graus, punts que ofereixen vistes àmplies, perfils llunyans i solen ser els més valorats per la ciutadania, els de Santa Llocaia Palau i Sant Grau són dos exemples. Un dels tècnics del consell que ha col·laborat en l'elaboració de l'inventari, Marc Torrent, senyala que "una de les coses bones en l'elaboració del mapa ha estat que han participat ajuntaments, entitats i particulars per a detectar els punts". En aquest sentit afegeix Torrent "hem aconseguit que la gent se'ls senti propis". A més d'identificar i descriure els punts d'observació a ambdues bandes de la frontera, el document emfasitza el paper que aquests miradors poden tenir en la promoció dels diversos municipis i del seu patrimoni o per a iniciatives didàctiques i de sensibilització ambiental. És per això que ofereix a les administracions i entitats cerdanes una sèrie d'orientacions i propostes. Torrent assegura que "el mapa està pensat per a treball a nivell turístic". Bragulat apunta que "l'inventari serveix per donar a conèixer els punts d'observació del paisatge i promoure'n l'ús, és un dels recursos que tenim a la comarca". Des de l'Observatori es vol que a més la senyalització serveixi per a millorar-ne l'accés, millorar la qualitat dels miradors o recuperar antics camins que connectin fins on sigui possible els punts d'observació.

Publicació: Fòrum.ad

Data: 20 de novembre de 2016

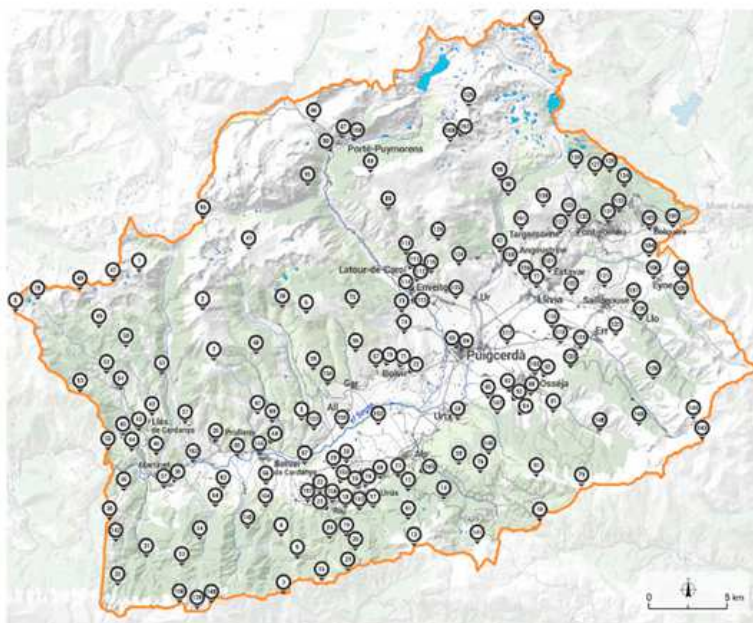
Autor: -

Titular: La Cerdanya compta amb 169 miradors transfronterers del paisatge

La Cerdanya compta amb 169 miradors transfronterers del paisatge

20/11/16 19:19 Redacció Pirineu Leave a reply

- 1 La Cerdanya
- 2 La Cerdanya
- 3 La Cerdanya
- 4 La Cerdanya
- 5 La Cerdanya
- 6 La Cerdanya
- 7 La Cerdanya
- 8 La Cerdanya
- 9 La Cerdanya
- 10 La Cerdanya
- 11 La Cerdanya
- 12 La Cerdanya
- 13 La Cerdanya
- 14 La Cerdanya
- 15 La Cerdanya
- 16 La Cerdanya
- 17 La Cerdanya
- 18 La Cerdanya
- 19 La Cerdanya
- 20 La Cerdanya
- 21 La Cerdanya
- 22 La Cerdanya
- 23 La Cerdanya
- 24 La Cerdanya
- 25 La Cerdanya
- 26 La Cerdanya
- 27 La Cerdanya
- 28 La Cerdanya
- 29 La Cerdanya
- 30 La Cerdanya
- 31 La Cerdanya
- 32 La Cerdanya
- 33 La Cerdanya
- 34 La Cerdanya
- 35 La Cerdanya
- 36 La Cerdanya
- 37 La Cerdanya
- 38 La Cerdanya
- 39 La Cerdanya
- 40 La Cerdanya
- 41 La Cerdanya
- 42 La Cerdanya
- 43 La Cerdanya
- 44 La Cerdanya
- 45 La Cerdanya
- 46 La Cerdanya
- 47 La Cerdanya
- 48 La Cerdanya
- 49 La Cerdanya
- 50 La Cerdanya
- 51 La Cerdanya
- 52 La Cerdanya
- 53 La Cerdanya
- 54 La Cerdanya
- 55 La Cerdanya
- 56 La Cerdanya
- 57 La Cerdanya
- 58 La Cerdanya
- 59 La Cerdanya
- 60 La Cerdanya
- 61 La Cerdanya
- 62 La Cerdanya
- 63 La Cerdanya
- 64 La Cerdanya
- 65 La Cerdanya
- 66 La Cerdanya
- 67 La Cerdanya
- 68 La Cerdanya
- 69 La Cerdanya
- 70 La Cerdanya
- 71 La Cerdanya
- 72 La Cerdanya
- 73 La Cerdanya
- 74 La Cerdanya
- 75 La Cerdanya
- 76 La Cerdanya
- 77 La Cerdanya
- 78 La Cerdanya
- 79 La Cerdanya
- 80 La Cerdanya
- 81 La Cerdanya
- 82 La Cerdanya
- 83 La Cerdanya
- 84 La Cerdanya
- 85 La Cerdanya
- 86 La Cerdanya
- 87 La Cerdanya
- 88 La Cerdanya
- 89 La Cerdanya
- 90 La Cerdanya
- 91 La Cerdanya
- 92 La Cerdanya
- 93 La Cerdanya
- 94 La Cerdanya
- 95 La Cerdanya
- 96 La Cerdanya
- 97 La Cerdanya
- 98 La Cerdanya
- 99 La Cerdanya
- 100 La Cerdanya
- 101 La Cerdanya
- 102 La Cerdanya
- 103 La Cerdanya
- 104 La Cerdanya
- 105 La Cerdanya
- 106 La Cerdanya
- 107 La Cerdanya
- 108 La Cerdanya
- 109 La Cerdanya
- 110 La Cerdanya
- 111 La Cerdanya
- 112 La Cerdanya
- 113 La Cerdanya
- 114 La Cerdanya
- 115 La Cerdanya
- 116 La Cerdanya
- 117 La Cerdanya
- 118 La Cerdanya
- 119 La Cerdanya
- 120 La Cerdanya
- 121 La Cerdanya
- 122 La Cerdanya
- 123 La Cerdanya
- 124 La Cerdanya
- 125 La Cerdanya
- 126 La Cerdanya
- 127 La Cerdanya
- 128 La Cerdanya
- 129 La Cerdanya
- 130 La Cerdanya
- 131 La Cerdanya
- 132 La Cerdanya
- 133 La Cerdanya
- 134 La Cerdanya
- 135 La Cerdanya
- 136 La Cerdanya
- 137 La Cerdanya
- 138 La Cerdanya
- 139 La Cerdanya
- 140 La Cerdanya
- 141 La Cerdanya
- 142 La Cerdanya
- 143 La Cerdanya
- 144 La Cerdanya
- 145 La Cerdanya
- 146 La Cerdanya
- 147 La Cerdanya
- 148 La Cerdanya
- 149 La Cerdanya
- 150 La Cerdanya
- 151 La Cerdanya
- 152 La Cerdanya
- 153 La Cerdanya
- 154 La Cerdanya
- 155 La Cerdanya
- 156 La Cerdanya
- 157 La Cerdanya
- 158 La Cerdanya
- 159 La Cerdanya
- 160 La Cerdanya
- 161 La Cerdanya
- 162 La Cerdanya
- 163 La Cerdanya
- 164 La Cerdanya
- 165 La Cerdanya
- 166 La Cerdanya
- 167 La Cerdanya
- 168 La Cerdanya
- 169 La Cerdanya

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, ens dependent del Departament de Territori i Sostenibilitat, ha completat el primer mapa dels punts d'observació de la Cerdanya, tant de la part catalana com francesa. L'elaboració de l'estudi ha comptat amb la col·laboració del Consell Comarcal de la Cerdanya, l'Ajuntament de Llivia, el Parc natural regional dels Pirineus catalans i la comunitat de Comuns Pirineus-Cerdanya.

El document identifica i caracteritza els 169 punts d'observació del paisatge cerdà amb més qualitat escènica i més valorats per la població. Alguns dels miradors són ben patents i altres passen més desapercebuts, motiu pel qual ha estat imprescindible la col·laboració de la població per identificar-los. Ciutadania, ajuntaments i agents territorials han fet 130 aportacions que han permès detallar entre 4 i 5 miradors a cadascun dels 39 municipis, 17 catalans i 22 francesos. Tècnics de l'Observatori del Paisatge i del Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans han completat les aportacions amb visites sobre el terreny.

Els punts d'observació, alguns dels quals tenen plafons informatius i altres no, s'han classificat segons la seva ubicació:

- En un cim o en altres punts elevats. Són abundants donada l'orografia de la Cerdanya, ofereixen panoràmiques excepcionals, com ara el cim del Carlit o del Puigmal.

- En un espai quotidià. Situats dins dels pobles, es tracta de places, parcs o balconades en punts elevats. Entre ells, el punt d'observació de la Torre de Das o el de Músser.
- A peu de carretera. Situats en revolts, accessos o zones de parada. Entre ells, els de la Roca d'Alp o de les Costes.
- Proper a un element patrimonial. Històricament, els punts elevats han acollit ermites i construccions defensives per al control del territori. Per exemple, el castell de Porté-Puymorens o l'ermita de Sant Salvador de Predanies.
- Amb un camp de visió de 360 graus. Ofereixen vistes àmplies, perfils llunyans i solen ser els més valorats per la ciutadania. Els de Santa Llocaia-Palau i Sant Grau són dos exemples.

A més d'identificar i descriure els punts d'observació a ambdues bandes de la frontera, el document emfasitza el paper que aquests miradors poden tenir en la promoció dels diversos municipis i del seu patrimoni o per a iniciatives didàctiques i de sensibilització ambiental. És per això que ofereix a les administracions i entitats cerdanes una sèrie d'orientacions i propostes:

- Donar a conèixer els punts d'observació del paisatge i promoure'n l'ús.
 - o Promoure programes educatius que expliquin la presència i l'antiguitat de les fites visuals i les relacionin amb la resta de valors paisatgístics.
 - o Actualitzar la xarxa de punts d'observació.
- Facilitar l'accés i millorar la qualitat dels miradors.
 - o Recuperar antics camins que connectin, fins on sigui possible, amb els punts d'observació.
 - o Condicionar els punts quan s'escaigui, tot respectant la qualitat de l'indret i evitant-ne una excessiva artificialització.
- Potenciar la qualitat de les fites visuals i dels fons escènics visibles des d'aquests punts.
 - o Protegir la visió de determinades vistes, com ara els cims, el riu Segre o les façanes urbanes.
 - o Endreçar o eliminar les barreres visuals, com poden ser rètols publicitaris de grans dimensions, construccions efímeres o antenes de comunicacions.

El Pla de paisatge transfronterer

La realització del mapa dels punts d'observació del paisatge és una de les accions incloses en el Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya, una iniciativa que abasta també els 39 municipis d'aquesta regió natural i que vol ser tant un instrument que aprofundeixi en el seu coneixement com una eina de sensibilització i de gestió d'aquest territori.

Una de les altres accions del Pla és el Mapa del paisatge transfronterer, que estarà disponible per consulta a la web en les properes setmanes i que incorporarà els punts d'observació identificats ara.

Publicació: Xarxabet. Xarxa de voluntariat Ambiental de Catalunya
Data: 20 de novembre de 2016
Autor: Xarxa de voluntariat Ambiental de Catalunya
Titular: Paraules per la pedra seca

xarxanet.org

Entitats i voluntariat per un món millor

Paraules per la pedra seca

[Inici](#) » [Ambiental](#) » Paraules per la pedra seca

El glossari de la pedra seca és una iniciativa col·laborativa que vol recollir aportacions ciutadanes (imatge: catpasatge.net)

Les construccions en pedra seca són les més antigues elaboracions humanes en el paisatge (imatge: flickr.com/diluvi)

Juntament amb el glossari, la wikipedra és un altre projecte col·laboratiu dedicat a la pedra seca (imatge: flickr.com/diluvi)

La pedra seca configura el nostre paisatge, i genera mots i expressions que el descriuen. Ara ha nascut un glossari digital que vol recollir de forma col·laborativa les paraules de la pedra seca.

Dg, 20/11/2016 - 10:01

Autor: Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC)

Entitat redactora: Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya

Els nostres paisatges estan definits per la presència de construccions en pedra seca. Elaboracions humanes fetes amb l'art d'unir pedres, sense fer servir cap tipus de morter o argamassa. Són les més antigues obres manufacturades, seguint una tècnica que ha perviscut al llarg de la història fins als nostres dies.

Un art tan antiga i tan vinculada a la terra ha generat un vocabulari específic, que ara es pot consultar, i fer créixer, al **Glossari col·laboratiu** desenvolupat per l'Observatori del Paisatge

El panorama lingüístic de la pedra seca

Durant la **VII Trobada d'Estudi per a la Preservació de la Pedra Seca als Països Catalans** es va considerar oportú promoure l'estudi del lèxic de tot allò relacionat amb les eines, els tipus de construccions i les paraules que descriuen diferents processos, accions o materials vinculats a aquest patrimoni de la pedra en sec.

Així, l'**Observatori del paisatge**, en col·laboració amb un equip de filòlegs, ha realitzat una recerca, partint del buidatge exhaustiu de **publicacions existents** als Països Catalans, i d'**entrevistes a paretscaires** de la Garrotxa. El resultat és un glossari que recull de **mots i locucions relacionats amb el món de la pedra seca** dels territoris de parla catalana, ordenats per ordre alfabètic.

Un projecte col·laboratiu per salvar un patrimoni lingüístic

La voluntat del projecte és incrementar aquest fons lingüístic amb noves aportacions d'arreu del territori. Per **incorporar nous mots o expressions**, només cal omplir el **formulari**.

Existeix un **vocabulari molt ric relacionat amb la pedra seca** i el seu entorn més directe, intensificat per les **variants dialectals**, siguin fonètiques, semàntiques o morfològiques, d'una mateixa paraula. Alhora, hi ha un camp extensíssim de toponímia que, de moment, no s'ha estudiat.

Tot i així, durant l'estudi es va constatar que gran part d'aquest vocabulari lligat a la pedra seca es troba **en fase de desaparició** pel simple fet que es tracta de mots que designen elements de l'entorn rural que ja han desaparegut. El glossari de la pedra seca és un instrument de gran utilitat per recollir i salvar el patrimoni lingüístic que descriu el paisatge de la pedra seca.

El Glossari forma part del dossier **Paisatges de la Pedra Seca**, de l'Observatori del Paisatge, i és una eina de suport a la **Wikipedra**, el portal col·laboratiu de les barraques de la pedra seca.

Publicació: Consell de Mallorca

Data: 27 de novembre de 2016

Autor: -

Titular: El Consell de Mallorca duu a debat la importància de l'educació i divulgació de la pedra en sec

Consell de Mallorca Domingo, 27 de noviembre de 2016

MALLORCA

El Consell de Mallorca duu a debat la importància de l'educació i divulgació de la pedra en sec

Me gusta 25 Twittear G+ 0

Durant la II Jornada tècnica: l'Educació i la Pedra en Sec, el director insular de Medi Ambient ha manifestat el compromís del Departament amb la pedra en sec i amb l'obertura de camins públics perquè tothom en pugui gaudir.

El director insular de Medi Ambient, Josep Manchado, ha estat l'encarregat avui de tancar la II Jornada tècnica: l'Educació i la pedra en sec, organitzada des del Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca i a la que hi han participat durant dos dies més d'una trentena de

persones. Un dels objectius principals ha estat abordar des de diferents vessants la importància de l'educació per tal de sensibilitzar a la població més jove envers la pedra en sec. A més, s'ha volgut reivindicar la necessitat de promoure'n la divulgació i el coneixement i aprofundir-hi des del punt de vista històric, cultural o científic i fer que arribi a la comunitat i a l'àmbit de l'escola. També s'ha donat a conèixer propostes i iniciatives concretes d'aprenentatge per a les escoles i per a les entitats d'educació en el lleure, així com iniciatives de divulgació a través dels nous canals de difusió de la informació.

Durant la seva intervenció, Manchado ha destacat el compromís del Consell de Mallorca amb la pedra en sec. Ha assegurat que s'està treballant per obrir nous trams de la ruta i camins públics "perquè sense camins, sense pas, no hi ha pedra". A més també ha volgut destacar l'esforç que s'està duent a terme perquè la tècnica de la pedra en sec sigui reconeguda com a patrimoni immaterial de la humanitat per la Unesco.

L'encarregat d'encetar el torn de ponències ha estat Miquel Rayó, divulgador naturalista i escriptor, qui ha explicat la influència de la pedra en sec en la literatura. Sota el títol "Els paisatges de la pedra seca. La Wikipedra i altres iniciatives de l'Observatori del Paisatge de

Catalunya", Jordi Grau, tècnic de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, ha explicat la feina duta des d'aquesta institució per tal de divulgar la importància d'aquesta tècnica. El professor de l'IES Marratxí, Josep Lluís Pol, ha centrat la seva xerrada en el Castell d'Alaró com a construcció que permet de manera presencial ensenyar als alumnes les característiques de la pedra en sec.

Per altra banda, Ruth Campins, Marta Garau i Sonia González, tècniques de la Unitat d'Educació Ambiental del Departament de Medi Ambient, han explicat als presents la seva experiència com educadores que diàriament mostren a alumnes d'arreu de Mallorca els encants i particularitats de la Serra i de la feina dels margers.

La desaparició dels margers ha estat el tema central de la ponència de Neus Borell, de la Fundació el Solà de la Fatarella de Tarragona, a més de la guia didàctica que s'ha realitzat des de la institució a la que pertany.

Finalment, Miquel Ramis, professor d'Educació Física de l'Aula Balear i Carles Ramis, mestre d'Educació Física de l'Aula Balear, han parlat del Projecte GR 221 i de com es divulga la ruta de pedra en sec a l'aula.

Una vegada finalitzades les ponències ha tingut lloc una taula redona per tal de posar en comú problemes i propostes per millorar la divulgació de la pedra en sec a les escoles. Una de les principals conclusions ha estat la necessitat d'incrementar la col·laboració entre institucions i implicar-se en les demandes que es fan des dels centres escolars per fomentar el coneixement de la feina dels margers i de la riquesa de la natura entre els més joves.

També s'ha parlat que s'ha de fer un treball previ des de les aules abans d'introduir als alumnes en feina de camp perquè ho puguin gaudir en tot el seu esplendor.

S'ha detectat que un dels principals problemes és que, si bé a primària és més senzill implicar als infants, a partir de l'adolescència cal fer un treball més profund per recuperar l'interès dels joves en la natura i tot el que aquesta els hi pot oferir. I això passa per fer-los veure que la pedra en sec és una tècnica viva, on hi ha persones que treballen pel seu manteniment.

Aquesta és la segona edició d'aquestes jornades tècniques sobre pedra en sec que es duu a terme des del Consell de Mallorca que es pretén que sigui un espai d'intercanvi d'opinions i experiències on es tractin diferents temes relacionats amb aquesta tècnica constructiva.

Publicació: France info

Data: 1 de desembre de 2016

Autor: Joane Mériot

Titular: Catalogne: un Wikipedia pour recenser les cabanes en pierres

franceinfo:

francetv

radiofrance

Confidentialité Newsletters

Catalogne : un Wikipedia pour recenser les cabanes en pierres

Wikipedra est un site Internet né au Sud des Pyrénées, il recense toutes les cabanes en pierres que l'on peut trouver en montagne. Il fonctionne sur le même principe que l'encyclopédie Wikipedia. C'est un site participatif. Explications.

Par Joane Mériot

Publié le 01/12/2016 à 08:06

Le wikipedra est une interface sur les baraques, les abris en pierres sèches (casot en catalan) que l'on peut trouver en Catalogne.

Sur le site **vous pouvez consulter les emplacements des cabanons en pierres sèches présents en Catalogne**, mais vous pouvez également participer à cet inventaire en proposant des baraques, des abris et des orris que vous connaissez dans votre commune, ou que vous découvrez lors de vos balades.

Un témoignage de l'histoire

Des cabanes en pierre, il y en a des milliers dans la région. Bâties au 18ème siècle, elles servaient à abriter le bétail, les outils et les hommes. Elles témoignent encore de l'importance de l'agriculture dans **les montagnes des Pyrénées-Orientales**.

Aujourd'hui elles tombent en ruines ou sont difficiles à repérer car dissimulées par la végétation. Les inscrire sur Wikipedra est un moyen de **préserver ce patrimoine**.

Publicació: Vilaweb

Data: 5 de desembre de 2016

Autor: Teo Vidal i Maria Benejam

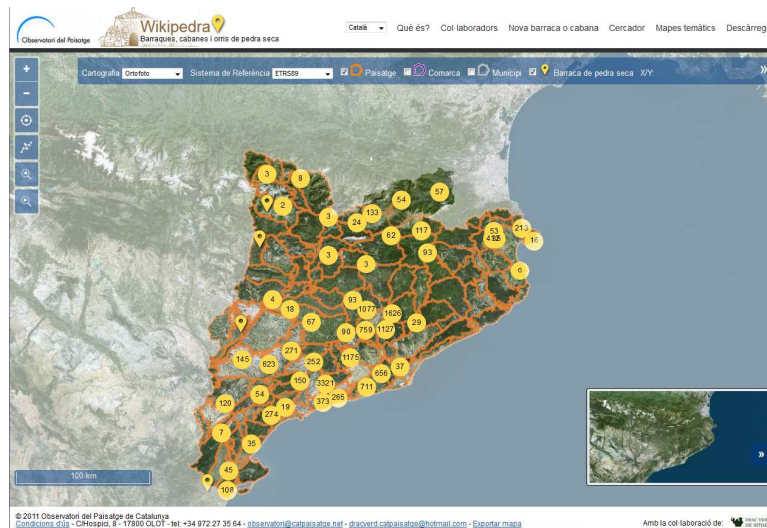
Titular: Wikipedra: cens de barraques, cabanes i orris de pedra als Pirineus

CULTURA

Wikipedra: cens de barraques, cabanes i orris de pedra als Pirineus

La web funciona amb els mateixos principis de la Viquipèdia i que vol censar totes les construccions fetes amb pedres dels Pirineus.

Nascuda a Catalunya Sud, **Wikipedra** és una web sobre les barraques, els refugis en pedres assecades (casot en català) que es pot trobar a Catalunya, tant del Nord (comença ara) com del Sud.

Sobre la web seua es pot consultar els emplaçaments de les cabanes, barraques i refugis però també, i molt més important és pot participar en aquest inventari proposant barraques, refugis i orris que coneguem i estiguin situades als vostres municipis, o que s'hagin descobert durant una excursió o passeigs per les muntanyes dels Pirineus.

- Demana que se li assenyaleu les que coneixeu.

A Catalunya Nord, hi ha milers d'aquestes cabanes de pedra testimonis de la importància de l'agricultura en les muntanyes nord-catalanes. Construïdes, al segle XVIII, servien de refugi pel bestiar, les eines i els homes. Però ara, es troben en ruïnes o amagades per la vegetació. Per això inscriure'ls a aquesta Wikipedra, pot ser una manera i una eina de preservar el nostre patrimoni.

La web està desenvolupada per l'**Observatori del Paisatge de Catalunya** amb la col·laboració de l'**Associació Drac Verd de Sitges**. Ara que ja ha complert 5 anys, ha modernitzat la imatge, millorant les funcionalitats i s'amplia a part de Catalunya Nord.

La millora de la compatibilitat amb els dispositius mòbils i tauletes és una altra de les novetats. En aquest sentit, quan es visualitza el web a través d'aquests dispositius, s'activa la funció de geolocalització, fet que facilitarà als usuaris saber quines construccions tenen més a prop.

Publicació: El Garrotxí.cat

Data: 5 de desembre de 2016

Autor: -

Titular: Nou glossari relacionat amb el món de la pedra seca dels territoris de parla catalana

elgarrotxi .cat

El primer diari digital de referència de la Garrotxa

Nou glossari relacionat amb el món de la pedra seca dels territoris de parla catalana

Entrada de: [Redacció](#) | Data: [5 desembre, 2016](#) | En: [Garrotxa, Girona](#)

Comparteix-ho amb els teus amics:

Ja es pot consultar el glossari digital de la pedra seca al web de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

Es tracta d'un recull de més de mig miler de mots relacionats amb el món de la pedra seca dels territoris de parla catalana que es pot consultar al web de l'[Observatori del Paisatge de Catalunya](#). La tasca ha estat realitzada pels filòlegs Joaquim Monturiol, Eloi Domínguez i Anna Guix a partir dels treballs que van presentar en la VII Trobada d'Estudi per a la Preservació de la Pedra Seca als Països Catalans celebrada a les Preses l'any 2013.

Aquest nou web, que té el suport de l'Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional, permet consultar, per una banda, el significat o significats de les paraules que formen part del recull i també la relació que sovint hi ha entre elles i, per l'altra, també permet que els usuaris facin les seves aportacions a través d'un formulari on es poden fer comentaris o proposar nous mots o locucions.

Publicació: Olot Televisió

Data: 9 de desembre de 2016

Autor: -

Titular: El glossari de la pedra seca ja es pot consultar al web de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

El glossari de la pedra seca ja es pot consultar al web de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

Redacció - Les Preses - Publicat a les 14:30

Última actualització 09 des. 2016

La setena Trobada d'Estudi per a la Preservació de la **Pedra Seca** als Països Catalans celebrada fa tres anys a les Preses ha donat peu a un glossari digital de la pedra seca amb mig miler de mots sobre la pedra seca als territoris de parla catalana. Es pot consultar [al web de l'Observatori del Paisatge](#).

Des d'aquesta setmana ja es pot consultar el glossari digital de la pedra seca al web de l'Observatori del Paisatge de Catalunya. El glossari recull més de mig miler de mots relacionats amb el món de la pedra seca dels territoris de parla catalana. La tasca ha estat realitzada pels filòlegs Joaquim Monturiol, Eloi Domínguez i Anna Guix a partir dels treballs que van presentar a la setena Trobada d'Estudi per a la Preservació de la Pedra Seca als Països Catalans, celebrada a les Preses el 2013. Aquest nou web, que té el suport de l'Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional, permet consultar, per una banda, el significat o significats de les paraules que formen part del recull i també la relació que sovint hi ha entre elles i, per l'altra, també permet que els usuaris facin les seves aportacions a través d'un formulari on es poden fer comentaris o proposar nous mots o locucions. L'Observatori del Paisatge anima als ciutadans a participar d'aquesta nova eina proposant noves paraules i significats.